

ΤΕΥΧΟΣ 8 ΙΟΥΛΙΟΣ 2001

Σήματα Καινού

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΤΙΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

<http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm>

argentinaboliviabrazilcanadachilecol
cubarepublicadominicanaecuadorelsal
uatemalaguianahaitihondurasjamaica
uapanamaparaguayperupuertoricosu
uguayusavenezuelaargentinabolivia
ecolombiacostaricacubarepublicado
elsalvadorgrenadaguatemalaguiana
aicamexiconicaraguapanamaparagu
surinamtrinidaduruguayusavenezue
abrazilcanadachilecolombiacostaricacubarepublicado

ΑΥΤΟΓΟΥΑΝ

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΤΙΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκδοση της

ΟΜΑΔΑΣ
αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
για τη
ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ταχ. Διεύθυνση:
Στέκι Μεταναστών,
Βαλτετσίου 35,
1ος όροφος, Εξάρχεια

Τηλ.- Fax: 9811763

Τηλ.: 0944 422738

E-mail: ompllaam@yahoo.com

<http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm>

Τιμή: 500 δρχ.

Εξώφυλλο: Γουατεμάλα, 9 Μαΐου 2001.
Συγκρούσεις ψαράδων με την αστυνομία.
Φωτογραφία: Jorge Silva

Επειδή πιστεύουμε ότι η αντιπληροφόρηση χρειάζεται τη σύνθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων, και επειδή οι αναγνώστες/τριες έχουν την ικανότητα να κρίνουν, να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν, χωρίς το έντυπο που διαβάζουν να «επιβάλλει» τη μία και μοναδική «ορθή» άποψη, στα **ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ** δημοσιεύονται κείμενα, ειδήσεις και μεταφράσεις, που έχουν βέβαια ένα στίγμα αλλά δεν προϋποθέτουν την απόλυτη συμφωνία των μελών της ομάδας.

Άλλωστε, το έντυπό μας είναι ανοιχτό σε οποιονδήποτε θέλει να συνεισφέρει με οποιονδήποτε τρόπο σε αυτή την προσπάθεια, προτείνοντας, γράφοντας, κρίνοντας, κατακρίνοντας, διορθώνοντας, μεταφράζοντας, αρκεί το κείμενο να εκπληρώνει κάποια ελάχιστα κριτήρια συμβολής στο διάλογο και στην αντιπληροφόρηση σχετικά με τα θέματα που απασχολούν το έντυπο.

Η αναδημοσίευση και με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγή μέρους ή όλου του εντύπου είναι απολύτως θεμιτή και επιθυμητή. Η αναφορά στην πηγή, προαιρετική μεν ευκατάτα δε.

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ

Τα Σήματα Καπνού έχουν ήδη συμπληρώσει ένα χρόνο παρουσίας. Η αρχική μας πρόθεση ήταν να βγάλουμε ένα «δελτιάκι», σύντομο όμως το ίδιο το εγχείρημα αλλά και η ανταπόκριση που συνάντησε η απόπειρά μας, μάς υποχρέωσε να ξεπεράσουμε τα αρχικά μας «σχέδια». Νομίζουμε ότι ήρθε η ώρα ενός ολοκληρωμένου απολογισμού κι ενός σχεδιασμού για το μέλλον. Αυτή διαδικασία, όμως, δεν έχει νόημα να γίνει μόνο από τα 15 άτομα της συντακτικής ομάδας. Γι' αυτό και ζητάμε από οποιονδήποτε θέλει να μας στείλει κρίσεις, ιδέες, σχόλια, σκέψεις για το περιεχόμενο και την αισθητική του περιοδικού. Περιμένουμε...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΗΝΗΜΕΣ ΦΩΤΙΑΣ (ΕΔΟΥΑΡΔΟ ΓΚΑΛΕΑΝΟ)	4
ΕΙΔΗΣΕΙΣ	5-13
ΔΟΛΑΡΙΟΠΟΙΗΣΗ:	
ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ ΜΠΕΡΕ ΣΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	14-15
Η ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ ΤΩΝ ΑΝΤΙΦΑΣΕΩΝ	16-18
ΑΦΙΕΡΩΜΑ:	
ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΝ	19-33
ΒΟΛΙΒΙΑ: Η ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΕΞΕΓΕΡΣΕΩΝ	34-35
ΚΟΛΟΜΒΙΑ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΜΠΑΡΡΑΝΚΑΜΠΕΡΜΕΧΑ	36-37
ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥΕΜΠΛΑ-ΠΑΝΑΜΑ: ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ	38-40
ΤΖΕΙΜΣ ΠΕΤΡΑΣ:	
Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΩΝ	41-43
ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ: ΕΝΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΣΕ ΑΝΑΒΡΑΣΜΟ	44
ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΝΟΥ ΤΣΑΟ	45
ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΣΙΑΠΑΣ	46-47

Κεντρική διάθεση: **ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ**, Βαλτετσίου 35, 1ος όροφος, **ΑΘΗΝΑ**
Τηλ.- Fax: 01-9811763, Τηλ.: 0944-422738, E-mail: ompllaam@yahoo.com.

Διατίθεται επίσης στα βιβλιοπωλεία:

«**ΒΑΒΕΛ**» (Λόντου 1 & Ζ. Πηγής, Εξάρχεια), «**ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ**» (Θεμιστοκλέους 37, Εξάρχεια), «**ΠΟΛΙΤΕΙΑ**» (Ασκληπείου 3, Αθήνα), «**ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ**» (Γραβιάς 3-5), «**SOLARIS**» (Μπόττωση 6), «**ΟΥΤΟΠΙΑ**» (Εμμ. Μπενάκη 68), «**UNDERGROUND**» (Καραλή & Δημητρίου 56, Πειραιάς) «**ΑΙΩΝΕΣ**» (Κομνηνών 24 & Οδυσσεώς, Νίκαια), «**ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ**» (Ρ. Φερραίου 25, Ηλιούπολη, τηλ. 9940110) και στα περίπτερα της πλατείας Κάνιγγος και της πλατείας Εξαρχείων.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: • Καφέ «**ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ**», Αρμενοπούλου 5, τηλ. 031-215462
• Βιβλιοπωλείο «**ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ**», Νίκης 3 • Βιβλ. Αγγελιδάκης, τηλ. 031-816056 & 0944-79733
ΣΕΡΡΕΣ: «**ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ**», Σταγειρών 11, τηλ. 021-64720 **ΠΑΤΡΑ:** Βιβλιοπωλείο «**ΤΡΟΧΟΣ**», τηλ. 061-224547
ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Βιβλιοπωλείο «**ΠΑΝΔΩΡΑ**», Ιατροπούλου 1, τηλ. 0721-26191
ΣΠΑΡΤΗ: Εκδόσεις «**ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ**», Δωριέων 45, τηλ. 0731-82203
ΛΑΝΙΑ: • Βιβλιοπωλείο «**ΣΗΜΑ**», Δημοκρατίας 38 • Βιβλιοπωλείο «**ΠΟΛΥΕΛΑΡΟ**», Μποναλδή 26
ΡΕΘΥΜΝΟ: «**ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΩΝ**» Δ. Ρεθύμνης **ΤΡΙΚΑΛΑ:** Τηλ. 0932-581399 **ΨΥΛΛΗΝΗ:** Τηλ. 0251-43590
ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ: ΤΗΛ. 01 - 8227344, 3844265

Ο ένας χρόνος λειτουργίας των *Σημάτων Καπνού*, αξιολογείται από μας που συμμετέχουμε στην ομάδα που τα εκδίδει, την Ομάδα αντιΠληροφόρησης για τη Λατινική Αμερική, ως αναμφίβολη επιτυχία. Ίσως να είναι και με «αντικειμενικούς» όρους επιτυχία, μια ολιγομελής ομάδα να καταφέρνει κάθε δυο μήνες να εκδίδει ένα έντυπο, που για τη διαμόρφωσή του χρειάζεται πολλή δουλειά -που δεν φαίνεται πολλές φορές- από το στάδιο της προετοιμασίας, της επιλογής της ύλης, της επεξεργασίας των ειδήσεων, των άρθρων, των πολιτικών εκτιμήσεων, μέχρι το στάδιο της τεχνικής του επεξεργασίας, της φωτογραφικής του κάλυψης, μέχρι -ακόμα πιο πέρα- το στάδιο της διακίνησης και διανομής του.

Δεν πρόκειται όμως να θριαμβολογήσουμε και να περιαυτολογήσουμε γι' αυτό ούτε και να το θεωρήσουμε αρκετό. Ούτως ή άλλως, αυτό που ενθαρρύνει το εγχείρημά μας, αυτό που μας κάνει να θεωρούμε ότι ένα τέτοιο έντυπο έχει λόγο ύπαρξης είναι τα σχόλια που λαμβάνουμε από τους αναγνώστες του. Σχόλια που δεν εξαντλούνται στους επαίνους, που δεν αρκούνται απλώς να μας πείσουν ότι υπάρχει κόσμος που χρειάζεται τα *Σήματα Καπνού*, αλλά που, ταυτοχρόνως, μας δίνουν ιδέες, μας επισημαίνουν κενά, μας κάνουν κριτική για ελλείψεις που -το νοιάζουμε- είναι συντροφική και καλοπροαίρετη και, παράλληλα, δηλώνουν διαθεσιμότητα για μεταφράσεις, βοήθεια σε τεχνικά θέματα, στη διακίνηση κ.λπ. Στον ένα χρόνο λοιπόν των *Σημάτων Καπνού* -για την ακρίβεια ένα χρόνο και δυο μήνες, γιατί, μερικές φορές, ο χρόνος μας «τρέχει» τόσο πολύ που ούτε ένα editorial στην ώρα του δεν είμαστε σε θέση να γράψουμε-, αυτό που θέλουμε κυρίως να πούμε είναι ένα μεγάλο, ειλικρινές και ουσιαστικό ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ σ' όλους αυτούς τους ανθρώπους που -καθένας με τον τρόπο του- έχουν στηρίξει την προσπάθειά μας. Γιατί δεν είναι και λίγο να ξεκινάς πειραματικά μ' ένα πρώτο τεύχος 24 σελίδων σε 700 αντίτυπα και μέσα σε 10 μήνες να έχεις φτάσει τις 48 σελίδες και τα 1.500 αντίτυπα και πάλι να βλέπεις ότι κι αυτό ίσως δεν φτάνει. Και να ζητήσουμε -έστω με το «δικαίωμα» του δώρου γενεθλίων μας- απ' όλους και όλες εσάς που μας διαβάσετε, τα σχόλιά σας γι' αυτή την έκδοση, την κριτική, τις παρατηρήσεις, τη συνδιαμόρφωση αυτού του εντύπου.

Γι' αυτούς και αυτές που συμμετέχουν σ' αυτή την εκδοτική προσπάθεια, μια από τις πιο ζωογόνες πνοές που μας ενθαρρύνουν είναι αυτό το μαζικό, πολύχρωμο και πολύμορφο βουητό που -όλο και πιο συχνά και πιο δυναμικά τα τελευταία χρόνια- βάζει τρικλοποδιές και ταραίζει τον ύπνο των αφεντάδων του «παγκόσμιου χωριού». Αυτός ο άνεμος αντίστασης, αυτή η φλόγα της εξεγερμένης περηφάνιας, που αλλάζει κάθε φορά όνομα, αλλάζει γεωγραφικές συντεταγμένες, σήμερα γίνεται Τσιάπας, αύριο Σιάτλ, λίγο μετά Ουάσιγκτον, Πράγα, Κεμπέκ, Μπουένος Άιρες, Γκέτεμποργκ, Βαρκελώνη, σε λίγες μέρες Γένοβα, το 2003 Θεσσαλονίκη. Αυτή η παγκοσμιοποιημένη αυθάδεια, η παντιέρα της ανυπακοής, το αυτονοήτως δίκαιο «Φτάνει Πια!», που απειλεί πλέον να μην αφήσει σε χλωρό κλαρί τα αφεντικά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, που καγχάζει την εφεύρεση του «τέλους της Ιστορίας», που, εν τέλει, γράφει τη δική του ιστορία (ή, καλύτερα, τις δικές του ιστορίες), που διαδηλώνει για μια ακόμα φορά ότι «η ομορφιά είναι στο δρόμο»...

Τα *Σήματα Καπνού* δεν είναι ένα ιδεολογικό μανιφέστο. Είναι μια πολύ συνειδητή πολιτική πράξη που στόχο έχει την ανάδειξη των μαζικών κινημάτων της αμερικανικής ηπείρου -βόρειας και νότιας-, την παράθεση των διαφορών -και διαφορετικών- απόψεων που υπάρχουν στους κόλπους αυτών των κινημάτων, την κατανόηση των περιεχομένων και των στόχων τους. Στο έντυπο αυτό, εδώ και επτά τεύχη, έχουμε δημοσιεύσει απόψεις που πολλές φορές είναι διαφορετικές, ίσως και ανταγωνιστικές, μεταξύ τους. Στον ίδιο ρυθμό θα συνεχίσουμε. Γιατί σημασία δεν έχει σε ποια ακριβώς σημεία εμείς συμφωνούμε ή διαφωνούμε με τον EZLN, τον EPR ή τον ERPI στο Μεξικό, με τις FARC ή τον ELN στην Κολομβία, με τους Τουπάκ Αμάρου ή το Φωτεινό Μονοπάτι στο Περού, με τους εργάτες, τους αγρότες ή τους ιθαγενείς στο Εκουαδόρ, με τον Κάστρο ή τον Τσάβες. Σημασία έχει ότι πρόκειται για κινήσεις που υπάρχουν, δρουν, ανταγωνίζονται τα νεοφιλελεύθερα σχέδια, είναι οι ζωντανές ιστορικές στιγμές της εποχής μας. Κι αυτό είναι που, κυρίως, θέλουμε να προβάλουμε. Πολύ περισσότερο, όταν καταφέρνουν να συνεργάζονται και να συντονίζονται, όταν πλημμυρίζουν με τη δύναμη της ενότητας τους δρόμους του Κίτο, όταν μπλοκάρουν τις οδικές αρτηρίες της Αργεντινής, όταν δίνουν την ευκαιρία ν' ακουστεί η κραυγή των αποκλεισμένων του Μεξικού, όταν διαμορφώνουν συνειδήσεις στην αντίσταση, όταν ιχνηλατούν τους δρόμους ενός αύριο διαφορετικού...

Μ' αυτή τη λογική συνεργαστήκαμε με τις εφημερίδες *Αριστερά!* και *Εποχή* στην οργάνωση του διημέρου για τη Λατινική Αμερική στις 18 και 19 Μαΐου στην Αθήνα (και θεωρούμε εαυτούς δικαιωμένους από το αποτέλεσμα). Μ' αυτή τη λογική θα συνεργαστούμε και στο μέλλον με όσους επιθυμούν να προβάλλουν πλευρές των κινημάτων της Λατινικής Αμερικής, αλλά και πλευρές της καθημερινής ζωής και της πλούσιας κουλτούρας των κατοίκων της. Μ' αυτή τη λογική στηρίζουμε την καμπάνια *Ένα Σχολείο για την Τσιάπας* και τη θεωρούμε μια από τις κεντρικές πλευρές της δραστηριότητάς μας. Μ' αυτή τη λογική αντιπαρερχόμαστε και δεν θεωρούμε σκόπιμο, επί του παρόντος, να απαντήσουμε σε κάποιες κριτικές που τις θεωρούμε από άδικες, στην καλύτερη περίπτωση, έως κακοπροαίρετες. Μ' αυτή τη λογική στα επόμενα τεύχη μας -από Σεπτέμβριο πλέον- θα αναδείξουμε το έργο μεγάλων μορφών της σύγχρονης λατινοαμερικανικής ιστορίας, σε όποια ιδεολογική τάση του κινήματος κι αν κατατάσσονται. Μ' αυτή τη λογική εκδόσαμε και τη μπροσούρα *Bacardi: Μια περίπτωση διεθνούς πειρατείας*, που κυκλοφορεί ταυτόχρονα μ' αυτό το τεύχος των *Σημάτων Καπνού*. Μ' αυτή τη λογική δίνουμε από τώρα τα επόμενα ραντεβού μας: **Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ** στο Άλσος Ιλισίων στις 6, 7 και 8 Ιουλίου και **Γένοβα** 20-22 Ιουλίου. Γιατί η δικιά μας λογική περιλαμβάνει στο μήνυμά των Ζαπατίστας: **«Θέλουμε ένα κόσμο που να χωράει πολλούς κόσμους»**. Περικλείεται στο μήνυμά των Χιλανών συντρόφων: **«Μια μέρα η λέξη ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ θα τους κάνει να τρέμουν»**.

6 Μαΐου 1536: Ο Μάνκο Ίνκα ξεσηκώνεται κατά των Ισπανών κατακτητών.

10 Μαΐου 1975: Δολοφονείται στο Σαν Σαλβαδόρ από τους ίδιους τους συντρόφους του ο ποιητής Ρόκε Ντάλτον.

12 Μαΐου 1927: Ο πόλεμος των τίγρεων και των πουλιών: ο Αουγκούστο Σέσαρ Σαντίνο αποφασίζει να συνεχίσει τον αγώνα του ως την αποχώρηση των βορειοαμερικάνικων δυνάμεων από τη Νικαράγουα.

18 Μαΐου 1781: Εκτελέστηκαν ο Τουπάκ Αμάρου, η Μικαέλα Μπαστίδας και άλλοι ηγέτες της εξέγερσης στην κεντρική πλατεία του Κούσκο.

19 Μαΐου 1895: Ο Χοσέ Μαρτί σκοτώνεται σε μάχη για την ανεξαρτησία της Κούβας.

31 Μαΐου 1961: Δολοφονείται ο δικτάτορας του Σάντο Ντομίνγκο, Ραφαέλ Λεονίδας Τρουχίλο.

17 Ιουνίου 1954: Η ανακατάληψη της Γουατεμάλας: ανατρέπεται με πραξικόπημα η δημοκρατική κυβέρνηση του Χάκοβο Άρμπενς.

19 Ιουνίου 1867: Στο Μεξικό εκτελείται ο αυτοκράτορας Μαξιμιλιανός.

22 Ιουνίου 1898: Οι ΗΠΑ επεμβαίνουν στον πόλεμο ανεξαρτησίας της Κούβας. Ο στρατηγός Γουίλιαμ Σάφτερ και οι δυνάμεις του αποβιβάζονται στο Νταϊκίρι.

23 Ιουνίου 1963: Στους ώμους του κουβαλάει το αγκάλιασμα του Σαντίνο: ο συνταγματάρχης Σάντος Λόπες επιτίθεται και καταλαμβάνει τους οικισμούς Ραΐτι και Ουατακιστάν στον Ρίο Κόκο.

24 Ιουνίου 1821: Η μάχη του Καραμπόμπο αποφασίζει την ανεξαρτησία της Βενεζουέλας.

24 Ιουνίου 1935: Σκοτώνεται σε αεροπορικό δυστύχημα ο μεγαλύτερος τραγουδιστής του τάνγκο, ο Κάρλος Γκαρντέλ.

26 Ιουνίου 1822: Ο Σιμόν Μπολίβαρ και ο Χοσέ ντε Σαν Μαρτίν συναντώνται στο Γκουαγιακίλ.

30 Ιουνίου 1520: Η «θλιμμένη νύχτα»: Οι Ισπανοί κατακτητές ηττώνται από τους Mexicas, καθώς αποχωρούν από την Τενοττιτλάν.

Εδουάρδο Γκαλεάνο

ΜΝΗΜΕΣ ΦΩΤΙΑΣ

επιλογή-μετάφραση: Α.Λ.-Σ.Γ.

10 Μαΐου 1975, Σαν Σαλβαδόρ - Ρόκε

Ρόκε Ντάλτον, μαθητής του Μιγκέλ Μάρμολ στις τέχνες της εξέγερσης, σώθηκε δυο φορές από εκτέλεση με τουφεκισμό. Μια φορά σώθηκε επειδή έπεσε η κυβέρνηση και τη δεύτερη σώθηκε επειδή έπεσε ο τοίχος της φυλακής χάρη σ' έναν «αναθεωρητή» σεισμό.

Επίσης, σώθηκε από τους βασανιστές που τον άφησαν κακοποιημένο αλλά ζωντανό και από τους αστυνομικούς που τον κυνηγούσαν πυροβολώντας. Και σώθηκε από χούλιγκανς που τον κυνηγούσαν με πέτρες. Και σώθηκε από την επίθεση μιας γουρούνας που μόλις είχε γεννήσει κι από πολλούς συζύγους διψασμένους για εκδίκηση.

Ποιητής βαθύς και περιπαικτικός, ο Ρόκε προτιμούσε να αυτοσαρκάζεται παρά να παίρνει στα σοβαρά τον εαυτό του. Γι' αυτό σώθηκε απ' τη μεγαλοστομία, απ' τη σοβαρόφάνεια και από άλλες αρρώστιες που πλήττουν σοβαρά τη λατινοαμερικάνικη πολιτική ποίηση.

Δεν σώθηκε απ' τους συντρόφους του. Σύντροφοί του ήταν αυτοί που τον καταδίκασαν για το έγκλημα της διαφωνίας. Απ' αυτούς έπρεπε να 'ρθει η σφαίρα, η μόνη ικανή να τον πετύχει.

24 Ιουνίου 1935, Μεντεγίν - Γκαρντέλ

Κάθε φορά που τραγουδάει, τραγουδάει όπως ποτέ άλλοτε. Έχει χρώματα στη φωνή του. Κάνει να λάμπουν οι σκοτεινές νότες και οι θαμπές λέξεις. Είναι ο μάγος, ο Κάρλος Γκαρντέλ.

Ανίκητη μένει η εικόνα του. Η μικρή σκιά του καπέλου πάνω από τα μάτια. Το χαμόγελο αιώνιο και τέλειο, για πάντα νέο. Η καταγωγή του Γκαρντέλ ήταν ένα μυστήριο, η ζωή του ένα αίνιγμα. Η τραγωδία ήρθε να τον σώσει από κάθε εξήγηση και παρακμή. Εκείνοι που τον λάτρευαν δεν θα του συγχωρούσαν τα γηρατειά. Στο αεροδρόμιο της Μεντεγίν, ο Γκαρντέλ εξερράγη στο ξεκίνημα της πτήσης.

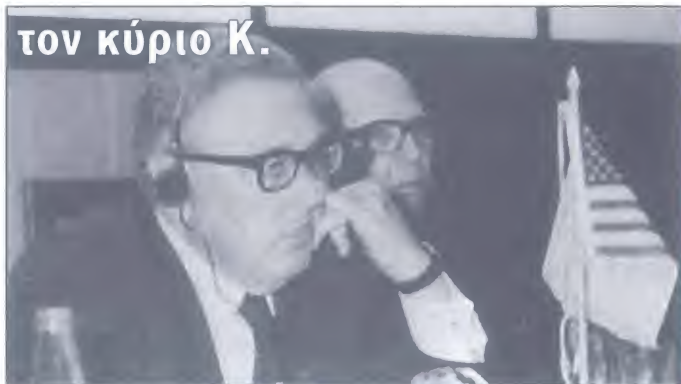

Μια δυσάρεστη έκπληξη για τον κύριο Κ.

Μια δυσάρεστη έκπληξη χάλασε τις διακοπές του Χένρι Κίσινγκερ στη Γαλλία. Ένας αστυνομικός παρουσιάστηκε στο ξενοδοχείο του και του επέδωσε ένταλμα του δικαστή Ροζέ Λελουά, το οποίο τον καλούσε να προσέλθει στο δικαστικό μέγαρο για να καταθέσει ό,τι γνωρίζει για το Σχέδιο Κόντορ και τις εξαφανίσεις Γάλλων πολιτών κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Πινοσέτ στη Χιλή.

Σύμφωνα με καταθέσεις που υπάρχουν στα χέρια της δικαιοσύνης, τον Ιούνιο του 1976 ο Κίσινγκερ συναντήθηκε με ανώτατα στελέχη των δικτατοριών Χιλής και Αργεντινής και έδωσε την εντολή «να εκμηδενιστούν οριστικά και δια παντός οι ανατρεπτικοί». Σύμφωνα με τα ήδη υπάρχοντα στοιχεία, ο Κίσινγκερ και η CIA όχι μόνο γνώριζαν αλλά και κατηύθυναν την οργάνωση του Σχεδίου Κόντορ, το οποίο κατέληξε σε σφαγή χιλιάδων αγωνιστών κατά των δικτατοριών της περιοχής.

Στη χορεία των καταγγελιών και των επιβαρυντικών καταθέσεων προστέθηκε πρόσφατα και το βιβλίο του Άγγλου δημοσιογράφου και ερευνητή Κρίστοφερ Χίτσενς «Η δίκη του Χένρι Κίσινγκερ», το οποίο κατηγορεί τον πρώην υπουργό Εξωτερικών για «εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας» και για άμεση εμπλοκή σε σχέδια δολοφονίας, όπως του στατηγού Σνάνιντερ στη Χιλή, σε συνεργασία με τη CIA, της οποίας εκείνη την εποχή ηγείτο ο Τζ. Μπους. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Ορλάνδο Λετελιέρ δολοφονήθηκε στην Ουάσιγκτον μόλις τέσσερις μήνες μετά τη συνάντηση Πινοσέτ - Κίσινγκερ, κατά την οποία ο Χιλιανός δικτάτορας εί-

χε διατυπώσει στον Κίσινγκερ τις ανησυχίες του για τον αντιδικτατορικό ρόλο του υπουργού Εξωτερικών της κυβέρνησης Αλιέντε στις ΗΠΑ.

Η κλήση του Κίσινγκερ να καταθέσει προκάλεσε σάλο στα ΜΜΕ, τα οποία θυμήθηκαν ότι κάπως έτσι ξεκίνησε και η «περιπέτεια» του Πινοσέτ στην Αγγλία. Ταυτόχρονα, άρχισε και σε άλλες χώρες, όπως στην Αργεντινή, να εξετάζεται η πιθανότητα να υποχρεωθεί ο Κίσινγκερ να καταθέσει γι' αυτό το μικρό «κοινδ, αλλά και βρόμικο» μυστικό: την άμεση εμπλοκή του στα εγκλήματα του Πινοσέτ, του Βιντέλα και των υπολοίπων.

Η αντίδραση των ΗΠΑ υπήρξε άμεση: η πρεσβεία τους ανακοίνωσε αμέσως ότι ο Κίσινγκερ δεν μπορεί να καταθέσει, καθώς τα ζητούμενα στοιχεία αποτελούν «κρατικά μυστικά», η αποκάλυψη των οποίων «θα βλάψει τη διεθνή πολιτική και την εικόνα των ΗΠΑ». Πολλές εφημερίδες παρουσίασαν το γεγονός ως απαγόρευση των ΗΠΑ προς τον Κίσινγκερ να καταθέσει. Ταυτόχρονα, μια σειρά οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από διάφορες χώρες ξεκίνησαν εκστρατεία με σκοπό να αφαιρεθεί από τον Κίσινγκερ το Νόμπελ Ειρήνης που του δόθηκε το 1973, για τη... συμβολή του στον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ. Όποιος θέλει να ενώσει τη φωνή του με την καμπάνια, μπορεί να προσθέσει το όνομά του στο site: <http://www.peacelink.it/tematiche/latina/nobel>

Πηγή: La Jornada (<http://www.jornada.unam.mx>),
Agencia Púlsar (<http://www.pulsar.org.ec>)

Καταδίκη σε θάνατο της Αμαζονίας

Η μεγαλύτερη οικολογική ρεζέρβα του κόσμου απειλείται από την εφαρμογή του Σχεδίου Anapca Brasil, ενός σχεδίου που θα μετατρέψει τη ζούγκλα σε ένα δίκτυο αυτοκινητόδρομων, σιδηροδρομικών γραμμών και υδροηλεκτρικών μονάδων.

Μια ομάδα Βραζιλιάνων και Βορειοαμερικάνων επιστημόνων έχει αναλύσει τις επιπτώσεις που θα έχει στο περιβάλλον και το οικοσύστημα της περιοχής το παραπάνω σχέδιο -προϋπολογισμού 40.000 εκατομμυρίων δολαρίων- και προβλέπει ότι μέσα σε 20 χρόνια μόνο το 5% της Αμαζονίας θα παραμένει στη φυσική του κατάσταση. Η μελέτη, που δημοσιεύτηκε στο επιστημονικό περιοδικό Science, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι περισσότερο από το 95% της Αμαζονίας θα έχει χάσει το χαρακτήρα του και ένα 30-42% θα χαθεί για πάντα. Στην Αμαζονία καταστρέφονται 20.000 τετρ. χιλ. δάσους κάθε χρόνο ενώ με την εφαρμογή του σχεδίου αναμένεται οι απώλειες να αυξηθούν κατά 20% την ίδια χρονική περίοδο.

Όπως σημειώνει η μελέτη, «... όταν κατασκευάζεται ένας δρόμος ή αυτοκινητόδρομος ταχείας κυκλοφορίας, ανοίγει το κουτί της Πανδώρας και πρακτικά είναι αδύνατος ο έλεγχος της κατάστασης. [...] Όπου ανοίγεται δρόμος διαμέσου ενός παρθένου δάσους, αρχίζει η αναπόφευκτη διαδικασία της παράνομης αποίκησης του, το κόψιμο των δέντρων, οι εταιρείες ξυλείας φτάνουν βαθύτερα μέσα στη ζούγκλα, ενώ έχει αποδειχθεί ότι, όπου ανοίγονται δρόμοι, αυξάνονται οι πυρκαγιές και αρχίζει η διαδικασία ερημοποίησης της ζούγκλας. [...]

Έχουμε χρησιμοποιήσει το παρελθόν ως οδηγό για το μέλλον, έχουμε μελετήσει ολόκληρο το οδικό δίκτυο της Αμαζονίας και έχουμε συγκεντρώσει αναμφισβήτητα στοιχεία για την έναρξη και επέκταση της ερημοποίησης μέσα από το άνοιγμα κάθε νέου δρόμου...»

Πηγή: Centro de Colaboraciones Solidarias (<http://www.ucm.es/info/solidarios/ccs/inicio.htm>)

ΜΕΞΙΚΟ

ERPI: κάλεσμα σε ανακήρυξη αυτόνομων δήμων «στην πράξη»

Ο ERPI (Επαναστατικός Στρατός του Εξεγερμένου Λαού) κάλεσε τους λαούς και τις οργανώσεις των ιθαγενών και τις λοιπές εξεγερμένες ομάδες να προετοιμάσουν τις αναγκαίες συνθήκες για να προχωρήσουν «στην πράξη» σε ανακήρυξη νέων αυτόνομων δήμων σε ολόκληρη τη χώρα.

Σε ανακοινωθέν που δόθηκε στη δημοσιότητα στην πολιτεία του Γκερρέρο, στις αρχές Μαΐου, και το οποίο υπογράφει η Εθνική Διοίκηση του ERPI, εκφράζεται η υποστήριξη προς την απόφαση των Ζαπατίστας «να διακόψουν το διάλογο, να καλέσουν σε πολιτική αντίσταση και να απαιτήσουν την ψήφιση του σχεδίου νόμου της COCOPA». «Διεκδικούμε το νόμιμο δικαίωμά μας να προχωρούμε σε πράξεις αυτοάμυνας και σε αντίποινα. Από τα όσα, μέχρι στιγμής, έχουμε διαπιστώσει, η ειρήνη, η τεχνική της αγοράς που προωθεί ο φοξισμός, δεν αποτελεί ειρήνη με δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια αλλά μια ειρήνη με θεσμική βία, χωρίς δικαιοσύνη, σηματοδευμένη με την αιμοσταγή πένα της ατιμωρησίας», τονίζει η ανακοίνωση, η οποία στη συνέχεια εκφράζει την αντίθεσή της στην πολιτική της κυβέρνησης, στη συνταγματική μεταρρύθμιση για τα δικαιώματα των ιθαγενών που ψηφίστηκε και στο Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά.

Στη συνέχεια, αναφέρεται στις συνεχείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην καθημερινή πρακτική των βασανιστηρίων, στην ύπαρξη εξαφανισμένων και πολιτικών κρατουμένων, στη με κάθε τρόπο καταστολή του κοινωνικο-πολιτικού κινήματος, καλεί σε πολιτική αντίσταση και επαναλαμβάνει την θέση του ERPI ότι μόνο η οικοδόμηση μιας λαϊκής εξουσίας θα δώσει εκείνη την κοινωνική ισχύ που θα μπορεί να εγγυηθεί την εφαρμογή της οποιασδήποτε υπογεγραμμένης συμφωνίας, με την προϋπόθεση ο λαός να μην αφοπλιστεί και να μην αποδυναμωθεί ο αγώνας του ή οι διαδικασίες της οργανωμένης εξέγερσης. Καταλήγει ότι οι φοξιστικές πολιτικές δεν εφαρμόζονται με τρόπο αποσπασματικό, αλλά αποτελούν μια νεοφιλελεύθερη στρατηγική που στοχεύει στη συγκέντρωση της εξουσίας σε ακόμα πιο περιορισμένο αριθμό εθνικών και πολυεθνικών οικονομικών ομάδων και στον πολιτικό, οικονομικό, πολιτιστικό και κοινωνικό αποκλεισμό του λαού.

Πηγή: La Jornada
(<http://www.jornada.unam.mx>)

Πληθαίνουν οι παρενοχλήσεις στις ζαπατιστικές κοινότητες

Το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν οι καταγγελίες των αυτόνομων ζαπατιστικών δήμων και κοινοτήτων της Τσιάπας, καθώς αυξάνεται η παρουσία στρατιωτικών δυνάμεων και οι παρενοχλήσεις από τον Ομοσπονδιακό Στρατό, τη Δημόσια Ασφάλεια και τους μεγαλοκτηνοτρόφους της περιοχής. Οι πιο σοβαρές καταγγελίες προέρχονται από τους αυτόνομους δήμους Τσε Γκεβάρα, Σαν Πέδρο ντε Μιτσοακάν, Πριμέρο ντε Ενέρο, Όλγα Ισαμπέλ, Μιγκέλ Ιδάλγκο, Νικολάς Ρουίς, Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν, ενώ παρόμοια κατάσταση παρατηρείται στις εξεγερμένες κοινότητες των περιοχών Λας Κανιάδας, Λος Άλτος και σε ολόκληρη την περιοχή που χαρακτηρίζεται ως Zona Fronteriza, δηλαδή συνοριακή ζώνη με το Μπελίσε και τη Γουατεμάλα. Οι καταγγελίες αναφέρουν την πραγματοποίηση επαναλαμβανόμενων χαμηλών πτήσεων πάνω από τις κοινότητες, συνεχών περιπολιών στρατιωτικών οχημάτων, ενώ παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα στρατιωτικών δυνάμεων, που δεν πρόκειται για τα στρατεύματα που μετακινήθηκαν κατά το κλείσιμο των 7 στρατοπέδων που είχε θέσει ως όρο ο EZLN, αλλά για νέες δυνάμεις, γεγονός το οποίο οδηγεί τις κοινότητες να καταγγείλουν ότι οι δυνάμεις του στρατού αλλά και η δύναμη πυρός έχουν αυξηθεί. Συχνά τα κονβόι του στρατού σταματούν στις κοινότητες, προσβάλλουν τους κατοίκους, κλέβουν τρόφιμα και ρωτούν επίμονα για μαριχουάνα, αντάρτες και Ζαπατίστας.

Η COAO (Συνασπισμός Αυτόνομων Οργανώσεων του Οκοσίγγκο) καταγγέλλει ότι η κοινότητα Αμπάρο Αγουατίνα, η οποία ανήκει στον αυτόνομο δήμο Λας Μαργκαρίτας, έχει καταληφθεί από δυνάμεις του Ομοσπονδιακού Στρατού με πρόσχημα την αποφυγή εντάσεων ενόψει της επερχόμενης εκλογικής διαδικασίας. Το παραπάνω κλίμα φαίνεται να ευνοεί μια ομάδα μεγαλοκτηνοτρόφων της περιοχής, οι οποίοι προσπαθούν να «επανακτήσουν» τις γαίες που από το 1994 κατέλαβαν ιθαγενείς της ζούγκλας Λακαντόνα και για τις οποίες η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση έχει ήδη αποζημιώσει τους προηγούμενους ιδιοκτήτες. Ίσως αξίζει να σημειώσουμε ότι πρόκειται για τους ίδιους που εκτόξευαν απειλές ενάντια στην ζωή των 24 κομαντάντε Ζαπατίστας και προσπάθησαν να εμποδίσουν την έξοδό τους από τις εξεγερμένες περιοχές κατά την πρόσφατη πορεία προς την Πόλη του Μεξικού. Σύμφωνα με καταγγελίες του αυτόνομου δήμου 17 Νοβιέμπρε, οι μεγαλοκτηνοτρόφοι αλλά και ιδιοκτήτες γης πραγματοποιούν συνεχείς συναντήσεις οι οποίες, σύμφωνα με την ίδια πηγή, «προστατεύονται» με συνεχείς περιπολίες της Δημόσιας Ασφάλειας και στις οποίες συμμετέχουν επίσης ιθαγενείς πρίστες που εμπλέκονται με την παραστρατιωτική ομάδα MIRA.

Πηγή: La Jornada, Enlace Civil (<http://www.enlacecivil.org.mx>)

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ

Οι εξόριστοι επιστρέφουν στην... εξορία

Στις αρχές του 1997, λίγους μήνες μετά την υπογραφή των συμφωνιών ειρήνευσης μεταξύ της URNG (Unión Revolucionaria Nacional Guatemalteca - Εθνικής Επαναστατικής Ένωσης Γουατεμάλας) και της κυβέρνησης της χώρας, άρχισε η επιστροφή των χιλιάδων προσφύγων που είχαν καταφύγει στο Μεξικό -ιδίως στην πολιτεία της Τσιάπας. Σύντομα, το μεγαλύτερο μέρος των 44.000 προσφύγων επέστρεψε στη Γουατεμάλα, προσπαθώντας -και ελπίζοντας- να αρχίσει μια καινούρια ζωή.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, στα τέλη του 2000 περίπου 1.000 πρόσφυγες πήραν ξανά το δρόμο της προσφυγιάς και επέστρεψαν σε αυτή τη νότια πολιτεία του Μεξικού, με σκοπό να βρουν εκεί δουλειά ως εργάτες γης. Η Μεξικάνικη Επιτροπή Βοήθειας προς τους Πρόσφυγες θεωρεί ότι μπορεί να βρισκόμαστε μόνο στην αρχή ενός κύματος επιστροφής των πρώην προσφύγων (κάποιοι από τους οποίους έχουν και μεξικάνικη υπηκοότητα) ή και άλλων στο Μεξικό, για λόγους που εν μέρει μόνο διαφέρουν από εκείνους που δημιούργησαν την προηγούμενη φυγή.

Η συλλογική επιστροφή των Γουατεμαλτέκων προσφύγων στη χώρα τους έγινε με βάση τις υποσχέσεις για οικονομική βοήθεια και για μέτρα οικονομικής και κοινωνικής επανένταξης τους στη ζωή της χώρας, οι υποσχέσεις όμως αυτές ποτέ δεν υλοποιήθηκαν, ενώ όσοι γύρισαν βρήκαν ακόμα και τα όποια χωράφια τους να έχουν καταληφθεί από άλλους. Στην εικόνα αυτή ήρθε να προστεθεί η επανεμφάνιση των ακροδεξιών παραστρατιωτικών, που, υπό την ανοχή -τουλάχιστον- της δεξιάς κυβέρνησης, άρχισαν πάλι να λυμαίνονται την ύπαιθρο της Γουατεμάλας.

Η πολιτική και οικονομική κατάσταση στη χώρα, μετά την εκλογική επικράτηση του κόμματος του πρώην δικτάτορα Εφρέν Ρίος Μοντ, αγγίζει για μια ακόμα φορά τα όρια της κρίσης. Οι συμφωνίες ειρήνευσης δεν τηρούνται, η φτώχεια και η περιθωριοποίηση χαρίζουν αλληπάλληλες πρωτιές στη Γουατεμάλα στους τομείς αυτούς, στην ύπαιθρο ξαναρχίζει η παραστρατιωτική βία, τις πόλεις τις μαστίζει η εγκληματικότητα. Δεν είναι παράξενο, λοιπόν, που η προσφυγιά φαίνεται να αποτελεί μια κάποια λύση.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Πηγή: Proceso (www.proceso.com.mx)

Χιλιάδες ιθαγενείς πραγματοποίησαν συγκέντρωση διαμαρτυρίας μπροστά στο προεδρικό μέγαρο, στις αρχές Απριλίου, απαιτώντας τη μετατροπή σε νόμο της χώρας του Συμφώνου για την Ταυτότητα και τα Δικαιώματα των Ιθαγενών Λαών, το οποίο υπογράφηκε στις 31/3/1995 ανάμεσα στο αντάρτικο της URNG και την κυβέρνηση, ως μέρος των ειρηνευτικών συμφωνιών που έθεσαν τέλος στην ένοπλη σύγκρουση 36 ετών. Το σύμφωνο προέβλεπε την αναγνώριση των δικαιωμάτων των λαών-των Μάγιας, την ανάπτυξη των πολιτισμών τους και τον πολυεθνικό, πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό χαρακτήρα της χώρας. Το 60% των 11 εκατομμυρίων κατοίκων της Γουατεμάλας είναι ιθαγενείς. Οι διαδηλωτές προειδοποίησαν ότι θα κλιμακώσουν τις κινητοποιήσεις τους με μπλόκα στους δρόμους εάν η κυβέρνηση δεν απαντήσει σύντομα στα αιτήματά τους.

Πηγή: La Jornada

Η αφίσα γράφει «ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΝΤΑΙ: Ο Εφραϊν Ρίος Μοντ και οι συμμετέχοντες στο στρατιωτικό πραξικόπημα του 1982 για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας».

Μεγάλη καμπάνια βρίσκεται σε εξέλιξη αυτή τη στιγμή από διάφορες οργανώσεις υποστήριξης του Λέοναρντ Πελτιέ, με αίτημα να δοθούν στη δημοσιότητα οι 6.000 σελίδες απόρρητων εγγράφων που αφορούν την υπόθεσή του και αποκρύπτονται από το FBI. Οι οργανώσεις καλούν τους πολίτες σε συλλογή υπογραφών και άσκηση πίεσης στα μέλη του Κογκρέσου και τα ΜΜΕ. Ιδιαίτερα για τα τελευταία υπάρχει μεγάλη κινητοποίηση, καθώς βρίσκεται στην επικαιρότητα μια αντίστοιχη περίπτωση απόκρυψης εγγράφων από το FBI που αφορούν στην υπόθεση Μακ Βέι, του γνωστού (λευκού) βομβιστή της Οκλαχόμα για τον οποίο τα ΜΜΕ των ΗΠΑ έχουν επιδοθεί σε πρωτοφανή αγώνα, καταγγέλλοντας το FBI για παραβίαση των συνταγματικών δικαιωμάτων. Σε ανακοίνωσή του το Βορειοδυτικό Δίκτυο Υποστήριξης του Λέοναρντ Πελτιέ αναφέρει: «[...] Τίνος την ασφάλεια προσπαθεί άραγε να προστατέψει το FBI; Είναι ολοφάνερο ότι σίγουρα όχι των πολιτών της Αμερικής, μια και αποτελεί το ίδιο μια από τις βασικές απειλές αυτής της ασφάλειας. [...] Τα ΜΜΕ έχουν εξαπολύσει αγώνα για τα έγγραφα που αποκρύπτει το FBI στην υπόθεση Μακ Βέι. Γιατί, άραγε, δεν επιδείχτηκε η ίδια ευαισθησία για τις 6.000 απόρρητες σελίδες της υπόθε-

Οι έξι χιλιάδες απόρρητες σελίδες ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΑ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΙΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ

σης του Λέοναρντ Πελτιέ; Μπορεί κανείς, άραγε, να συμπεράνει ότι τα ΜΜΕ νοιάζονται περισσότερο για έναν λευκό μανιακό δολοφόνο παρά για έναν αυτόχθονα που απλώς υπερασπίστηκε το λαό του; Για μας αυτό αποτελεί μια πολύ ξεκάθαρη απόδειξη για τις αξίες από τις οποίες διαπνέονται τα αμερικάνικα ΜΜΕ. [...] Αλλά εμείς, οι πολίτες, δεν είμαστε υποχρεωμένοι να το ανεχτούμε. Έχει προ πολλού παρέλθει ο καιρός που το FBI μπορούσε να δρα ανεξέλεγκτα. Είναι πια καιρός, αυτές οι 6.000 σελίδες της υπόθεσης του Λέοναρντ

ΗΠΑ

Σύμφωνα με το υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, η χώρα αυτή θα κατακτήσει, οσονούπω, ακόμα μία ιστορική κορυφή: Σύντομα οι φυλακισμένοι της θα φθάσουν τα 2.000.000! Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, στα τέλη του 2000 οι κρατούμενοι ήταν ήδη 1.200.000. Επιπλέον, οι ΗΠΑ κατέχουν ακόμα ένα ρεκόρ, εκείνο του ποσοστού: κάθε 142 κατοίκους ο ένας βρίσκεται στη φυλακή.

Πηγή: Agencia Púlsar

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζ. Μπους, σε συνάντηση που είχε με Κουβανούς του Μαϊάμι, ανακοίνωσε ότι αντιτίθεται σθεναρά στην παραμικρή χαλάρωση του εμπάργκο κατά της Κούβας, ενώ υποσχέθηκε την ενίσχυση του επονομαζόμενου «Νόμου της Αλληλεγγύης». Το παραπάνω σχέδιο εκπόνησαν οι γερουσιαστές Τζέσε Χελμς του Ρεπουμπλικάνικου και ο Τζόζεφ Λίμπερμαν του Δημοκρατικού κόμματος και συνίσταται στη χρηματοδότηση ύψους 100 εκατομμυρίων δολαρίων για την ενίσχυση των δραστηριοτήτων των αντικουβανικών ομάδων. Από την πλευρά της Κούβας, ο Φιντέλ Κάστρο σχολίασε ότι πρόκειται για μια «θαυμάσια είδηση», καθώς η θέση των ΗΠΑ «όσο περισσότερα λάθη διαπράττουν, τόσο δυσχεραίνει».

Πηγή: La Insignia (<http://www.lainsignia.org/>)

Το Εθνικό Συμβούλιο των Αυτόχθονων λαών της (Βόρειας) Αμερικής αποφάσισε να υποστηρίξει τις προσπάθειες του CNI, του EZLN και διαφόρων κοινωνικών οργανώσεων για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών του Μεξικού, όπως αυτά περιγράφονται στο σχέδιο νόμου της COCOPA.

Σε συνάντηση που πραγματοποίησαν αντιπρόσωποι αυτόχθονων λαών της Βόρειας Αμερικής και του CNI, στη ρεζέρβα Mashantucket Pequot στο Κονέκτικατ, συμφώνησαν να ενώσουν τις προσπάθειές τους για την υποστήριξη του νόμου της COCOPA, ενώ από ιθαγενείς των ΗΠΑ υποστηρίχθηκε η υιοθέτηση ενός σχεδίου απόφασης όπου θα λαμβάνεται υπόψη ότι οι ιθαγενείς λαοί των ΗΠΑ και του Μεξικού έχουν μια κοινή ιστορία που προηγείται της χάραξης των συνόρων των δύο χωρών και του οποίου οι βασικοί άξονες θα αφορούν τη βελτίωση της ζωής, της εκπαίδευσης, της υγείας, της οικονομικής ανάπτυξης, της εργασίας, καθώς και τη διατήρηση της κουλτούρας και την προστασία του περιβάλλοντος των εδαφών τους. Από την πλευρά τους, οι αντιπρόσωποι του CNI αναγνώρισαν το πραγματικό ενδιαφέρον των αυτόχθονων λαών των ΗΠΑ για τα ζητήματα που αφορούν τους ιθαγενείς του Μεξικού και υποστήριξαν με ενθουσιασμό την ιδέα μιας συμμαχίας ανάμεσα στους ιθαγενείς λαούς, η οποία θα ξεπερνάει τα γεωγραφικά σύνορα.

Πηγή: La Jornada

του FBI για την υπόθεση Πελτιέ

να δημοσιοποιηθούν για την εθνική ασφάλεια τη δική μας, των πολιτών. Γιατί, όσο το FBI δρα ως πολιτική αστυνομική δύναμη, η ασφάλεια όλων μας απειλείται...»

Οι υποστηρικτές του Πελτιέ καλούν σε Διεθνή Ημέρα Δράσης στις 30 Ιουνίου για τη δημοσιοποίηση των 6.000 απόρρητων σελίδων της υπόθεσης και την καταγγελία των μεθοδεύσεων του FBI ενάντια στους κοινωνικούς αγωνιστές. Προτείνουν την οργάνωση διαδηλώσεων έξω από τοπικά γραφεία του FBI και ομοσπονδιακά κτίρια στις ΗΠΑ ή στις βορειοαμερικανικές πρεσβείες και προξενεία των άλλων χωρών.

Την Παρασκευή 4 Μαΐου, οι συνήγοροι του Μουμία Αμπού Τζαμάλ δημοσιοποίησαν ένορκη κατάθεση του πελάτη τους στην οποία ο Μουμία μιλάει για πρώτη φορά με λεπτομέρειες σχετικά με το τι συνέβη το βράδυ που σκοτώθηκε ο αστυνομικός της Φιλαδέλφειας Daniel Faulkner το 1981 και αρνείται κάθε ανάμιξη στη δολοφονία. Παράλληλα, οι συνήγοροι δημοσίευσαν και άλλες δύο καταθέσεις, αυτή του αδελφού του Μουμία, William Cook, που έγινε στα τέλη Απριλίου και υποστηρίζει την αθωότητά του, καθώς και αυτή που έχει κάνει ο Arnold Beverly από το 1999 και στην οποία ομολογεί ότι ο ίδιος πυροβόλησε τον Faulkner στο πρόσωπο και ο Μουμία δεν είχε καμιά ανάμιξη στο συμβάν.

ΗΠΑ

Ο Μουμία σπάει τη σιωπή του και αρνείται δημόσια τη δολοφονία του αστυνομικού

(της Christine Geovanis)

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου, η νομική ομάδα του Μουμία (που απολύθηκε από τον ίδιο το Μάρτη) αρνήθηκε να εξηγήσει τους λόγους που δεν χρησιμοποίησε την κατάθεση του Beverly μέχρι τώρα. Μομφές εναντίον της νομικής ομάδας διατύπωσε και ο Cook λέγοντας πως θα ήταν πρόθυμος να καταθέσει υπέρ του Μουμία πολύ νωρίτερα αν οι δικηγόροι τού το είχαν ζητήσει.

Στη δική του κατάθεση, ο Beverly ισχυρίζεται ότι ο Faulkner ήταν στόχος για εκτέλεση από τις συμμορίες και τους διεφθαρμένους αστυνομικούς της Φιλαδέλφειας επειδή «είχε εναντιωθεί στις δωροδοκίες που επέτρεπαν στα διάφορα κυκλώματα πορνείας, τζόγου και διακίνησης ναρκωτικών να δρουν ανενόχλητα στο κέντρο της πόλης».

Η κατάθεση του Μουμία μαζί με αυτές των Cook και Beverly, καθώς και τα συμπληρωματικά στοιχεία που αποδεικνύουν την αχαλίνωτη διαφθορά του αστυνομικού σώματος της Φιλαδέλφειας, εκείνη την περίοδο, αναμένεται να εντείνουν τη διεθνή πίεση για νέα δίκη. Χρόνια τώρα, κυκλοφορεί η φήμη ότι η δολοφονία του Faulkner ήταν χτύπημα της μαφίας ή των διεφθαρμένων αστυνομικών της Φιλαδέλφειας. Η νέα ομάδα συνηγόρων του Μουμία πάντως, είναι φανερά λιγότερο επιφυλακτική από την προηγούμενη να αναδείξει αυτή την πτυχή της υπόθεσης.

Στο μεταξύ, η πράξη εκτέλεσης της θανατικής ποινής του Μουμία εκκρεμεί, ενώ ο ίδιος και η ομάδα των συνηγόρων του περιμένουν την α-

(Σημ.: Ο Λέοναρντ Πελτιέ κρατείται φυλακισμένος πάνω από ένα τέταρτο του αιώνα τώρα, κατηγορούμενος για το φόνο δύο πρακτόρων του FBI κατά τη διάρκεια συμπλοκών μεταξύ των ιθαγενών της ρεζέρβας του Pine Ridge και της αστυνομίας. Αιτία των συμπλοκών ήταν η αντίσταση των ινδιάνων της περιοχής στην επέκταση των εγκαταστάσεων μεγάλης εταιρείας στα εδάφη τους. Στη δίκη που ακολούθησε, ο Πελτιέ καταδικάστηκε βάσει κατασκευασμένων στοιχείων και με εκφοβισμούς μαρτύρων, ενώ το FBI απέκρυψε 6.000 σελίδες εγγράφων σχετικών με την υπόθεση θεωρώντας τα «απόρρητα για λόγους εθνικής ασφάλειας»).

πόφαση του περιφερειακού δικαστή William H. John Jr. για το αν θα γίνει νέα ακροαματική διαδικασία ή όχι. Εναλλακτικά, η υπόθεση μπορεί να πάει στο εφετείο βάσει της προηγούμενης δικογραφίας, τα στοιχεία της οποίας -ως γνωστόν- έχουν καταγγελθεί από νομικούς και από τους υποστηρικτές του Μουμία ως διαβλητά.

Υπενθυμίζεται ότι τόσο στη δίκη του 1982 όσο και στην έφεση του 1995 προήδρευε του δικαστηρίου ο Albert F. Sabo, γνωστός και ως «βασιλιάς της θανατικής ποινής», αφού είχε καταδικάσει σε θάνατο περισσότερους κατηγορούμενους από οποιονδήποτε άλλο ενεργό δικαστή στις ΗΠΑ. Ο Sabo έχει καταγγελθεί από ακτιβιστές των κοινωνικών δικαιωμάτων για μεροληψία υπέρ της αστυνομίας, πράγμα καθόλου τυχαίο βέβαια, μια και ο ίδιος υπηρέτούσε ως υπαρχηγός της αστυνομίας της Φιλαδέλφειας για 16 χρόνια πριν μεταπηδήσει στο δικαστικό σώμα.

Πηγή: Philadelphia Independent Media Center (<http://www.indymedia.org>)

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Ο Εμίλιο Αλί είναι ένας 25χρονος νέος που πρωταγωνιστούσε στα συνοικιακά κινήματα της πόλης Μαρ ντε Πλάτα, 400 χιλιόμετρα νότια του Μπουένος Άιρες. Το Μάιο του 2000 συμμετείχε μαζί με 100 περίπου άτομα -στο πλαίσιο γενικής απεργίας που είχε κηρυχθεί από τις κεντρικές συνδικαλιστικές ομοσπονδίες της χώρας- σε συμβολική κατάληψη ενός σουπερ μάρκετ, απαιτώντας τρόφιμα. Για το επεισόδιο αυτό ασκήθηκε δίωξη εναντίον του, συνελήφθη και, μετά από ένα χρόνο παραμονής στη φυλακή, δικάστηκε τον Απρίλιο του 2001 και καταδικάστηκε σε 5,5 χρόνια φυλάκισης.

Η δικαστική απόφαση χαρακτηρίστηκε από τη CTA (μία από τις μαχητικές συνδικαλιστικές ομοσπονδίες της χώρας) ως «δυσοίωνα μήνυμα για τους κοινωνικούς αγωνιστές, για εκείνους που διεκδικούν τα βασικά τους δικαιώματα», συμπληρώνοντας ότι είναι άδικο να καταδικάζεται ο Αλί και να μένουν ατιμώρητοι εκείνοι που καταστρέφουν τη χώρα και την παραδίδουν στο κεφάλαιο. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόμοια ποινή επιβάλλεται σε ένοπλες ληστείες, από την αρχή όμως της σύλληψης του Αλί η τακτική των αρχών και των μέσων ενημέρωσης ήταν να τον παρουσιάζουν όχι ως κοινωνικό αγωνιστή αλλά ως κοινό εγκληματία.

Πηγή: *Página 12*
(<http://www.pagina12.com.ar>)

Η πρόεδρος των Μητέρων της Πλατέας του Μάη, Έμπε ντε Μποναφίνι, κατήγγειλε ότι η κόρη της, η 35χρονη Αλεχάνδρα, δέχτηκε άγρια επίθεση στις 25/5 από ομάδα 3 οπλισμένων νεαρών, οι οποίοι μπήκαν στο σπίτι σαν υπάλληλοι της τηλεφωνικής εταιρείας για την επισκευή βλάβης. Στη συνέχεια, τη χτύπησαν άγρια, προσπάθησαν να τη βιάσουν, της κάλυψαν το κεφάλι με πλαστικό σάκο, έσβησαν τσιγάρα στο κορμί της και... έφυγαν χωρίς να κλέψουν τίποτα. Η Έμπε ντε Μποναφίνι κατήγγειλε ότι οι δράστες έδρασαν με μεθόδους που παραπέμπουν στις μυστικές υπηρεσίες της στρατιωτικής δικτατορίας, ενώ αποκάλυψε ότι εδώ και 5 μήνες δεχόταν απειλές που προειδοποιούσαν ότι «θα με χτυπούσαν εκεί που περισσότερο πονάω, και το έκαναν». «Προσπαθούν να σπείρουν το φόβο λειτουργώντας όπως στους καλύτερους χρόνους της δικτατορίας», συνέχισε, ενώ πρόσθεσε ότι τέτοιου τύπου ενέργειες δεν στοχεύουν παρά στο να κάνουν τις Μητέρες της Πλατέας του Μάη «να κλείσουν το στόμα τους».

«Εχθρός και ένοχος δεν είναι μόνο οι στρατιωτικοί, είναι η κυβέρνηση του Ντε λα Ρούα, είναι η κυβέρνηση Ρουκάουφ (κυβερνήτη του Μπουένος Άιρες), είναι οι διεφθαρμένοι και συνένοχοι δικαστικοί που δεν καταδικάζουν, είναι η συνδικαλιστική γραφειοκρατία».

Να σημειώσουμε ότι η Ένωση των Μητέρων της Πλατέας του Μάη συνεχίζει από το 1977 έναν αδιάκοπο και επίμονο αγώνα για τη διαλεύκανση της εξαφάνισης και δολοφονίας περίπου 30.000 προσώπων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας και την τιμωρία των ενόχων, αντιτιθέμενη σθεναρά στο κλίμα ατιμωρησίας και «συμφιλίωσης» που ορισμένοι προωθούν.

Πηγή: *Página 12*

ΓΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Ο κυβερνήτης της Γης του Πυρός (Αργεντινή), Κάρλος Μανφρεντότι, υπέγραψε άδεια η οποία επιτρέπει στη βορειοαμερικανική εταιρεία ξυλείας Trillium Co. (η οποία λειτουργεί ως Lenga Patagonia S.A. στην Αργεντινή και Forestal Savia στη Χιλή) το κόψιμο ξυλείας από τα δάση της περιοχής. Η εταιρεία θα ξεκινήσει από τον Ιούνιο του 2001 ένα σχέδιο «δασικής εκμετάλλευσης» που περιλαμβάνει το κόψιμο 130.000 εκταρίων δασών. Όπως καταγγέλλουν οικολογικές οργανώσεις, το σχέδιο θα επηρεάσει σοβαρά το οικοσύστημα της περιοχής και θα πλήξει σημαντικές πηγές εσόδων των κατοίκων της, λόγω του αναπτυσσόμενου τουρισμού.

Η Trillium Co., μια πολυεθνική εταιρεία με έδρα τις ΗΠΑ, πραγματοποιεί προγράμματα δασικής εκμετάλλευσης στην Αργεντινή και τη Χιλή, ενώ αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους ιδιοκτήτες γης στην περιοχή της Γης του Πυρός, κατέχοντας πάνω από 350.000 εκτάρια δασικών εκτάσεων.

Πηγή: *Ecodigital* (<http://www.ecodigital.com.ar>)

Η Έμπε ντε Μποναφίνι κατά τη διάρκεια συνέντευξης στην Πόλη του Μεξικού, τις μέρες που γινόταν η πορεία των Ζαπατίστας.

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Πάνω από 1.000 εκπαιδευτικοί εγκαταλείπουν τη χώρα σε ετήσια βάση ή στρέφονται σε άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες, οδηγούμενοι σε αδιέξοδο από την κυβερνητική πολιτική. Όπως καταγγέλλει η Ένωση Εκπαιδευτικών της Νικαράγουα (ANDEN), είναι αδύνατον να ζήσει κάποιος με τόσο χαμηλό μισθό. Το παράδοξο είναι ότι, ενώ η κυβέρνηση αρνείται την ελάχιστη ενίσχυση των μισθών, ο πρόεδρος Αρνόλδο Αλεμάν προχωράει σε έναν τρελό χορό εγκαινίων νέων σχολείων -λίγους μήνες πριν τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου- χωρίς να υπολογίζει ότι, μόνο τη χρονιά αυτή, περίπου 400.000 μαθητές έμειναν εντελώς εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας λόγω έλλειψης προσωπικού και αδυναμίας πληρωμής των απαιτούμενων διδάκτρων.

Και ενώ ο χορός συνεχίζεται, συνεχίζεται και το κύμα καταγγελιών εναντίον του για διαφθορά και παράνομο πλουτισμό, ενώ οι τελευταίες αποκαλύψεις μιλούν για διασπάθιση δημόσιου χρήματος και πλουτισμό του Αλεμάν που φτάνει τα 250 εκατομμύρια δολάρια, νούμερο συγκρίσιμο μόνο με την περιουσία που ο δικτάτορας Σομόσα συγκέντρωσε κυβερνώντας τη χώρα 45 χρόνια.

Πηγή: *El Nuevo Diario*

ΟΝΔΟΥΡΑ

Από το Μάιο του 1998 μέχρι σήμερα, έχουν δολοφονηθεί 724 παιδιά και έφηβοι στους δρόμους της Ονδούρας. Πρόκειται για φόνους που αποδίδονται σε ομάδες «κοινωνικής κάθαρσης» —μία άλλη όψη των ταγμάτων θανάτου— ενώ μέχρι στιγμής η δικαιοσύνη δεν έχει ερευνήσει σε βάθος την υπόθεση. Σύμφωνα με την οργάνωση Casa Alianza που δουλεύει με τα παιδιά του δρόμου, υπάρχουν στοιχεία και μαρτυρίες που αποδεικνύουν την εμπλοκή στην υπόθεση υψηλών επιχειρηματικών κύκλων και μελών της αστυνομίας.

Κάθε 2 μέρες ένα παιδί δολοφονείται στους δρόμους της χώρας, ενώ μέχρι τον Απρίλιο του 2001 είχαν ήδη σημειωθεί 51 φόνοι, γεγονός που δείχνει ότι το φαινόμενο επιδεινώνεται.

Πηγή: *Agencia Pulsar*

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Το Movimiento Sin Techo (Κίνημα των Αστεγών) της χώρας γεννήθηκε το 1998 μέσα από μια συνέλευση όπου συμμετείχαν αντιπρόσωποι 75 καταυλισμών, με στόχο την περαιτέρω οργάνωση και τον αγώνα για τη νομιμοποίηση των κατειλημμένων αστικών περιοχών.

Μετά από μαχητικές κινητοποιήσεις που αντιμετωπίστηκαν με άγρια καταστολή και οδήγησαν σε αρκετές συλλήψεις και απεργίες πείνας, πέτυχαν τη νομιμοποίηση 20 καταυλισμών που φιλοξενούν περίπου 8.000 οικογένειες. Ο αγώνας συνεχίζεται με πολύμορφες κινητοποιήσεις οι οποίες, εκτός από τη νομιμοποίηση περίπου 50 ακόμα καταυλισμών που φιλοξενούν 20.000 οικογένειες, διεκδικούν εγκαταστάσεις βασικής υποδομής, όπως σχολεία, δρόμους, αποχέτευση, πόσιμο νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, κέντρα υγείας κ.λπ. ενώ προετοιμάζονται για καταλήψεις νέων περιοχών.

Πηγές: *Rebelión* (<http://www.rebelion.org>), *Informativo Patria Libre*

ΕΚΟΥΑΔΟΡ

Οι ιθαγενικές οργανώσεις συζητούν την πιθανότητα δημιουργίας «λαϊκών δικαστηρίων», που θα δώσουν στην κοινωνία των πολιτών το δικαίωμα να δικάζει τη διαφθορά και τα άλλα εγκλήματα της εξουσίας. Ο Αντόνιο Βάργκας, πρόεδρος της CONAIE, σημείωσε ότι το δικαστικό σύστημα είναι γεμάτο διακρίσεις, τιμωρεί «μόνο εκείνους που φορούν πόντσο» και αφήνει ατιμώρητους τους διεφθαρμένους τραπεζίτες, ενώ με τα υπάρχοντα επίπεδα διαφθοράς, η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική εξουσία έχουν χάσει κάθε αξιοπιστία. «Απέναντι, λοιπόν, σ' αυτή την πραγματικότητα, ο τελευταίος λόγος ανήκει στην κοινωνία των πολιτών μέσω των λαϊκών δικαστηρίων», πρόσθεσε.

Πηγή: *Agencia Pulsar*

ΓΟΥΙΑΝΑ

Χιλιάδες άτομα βγήκαν στους δρόμους της πρωτεύουσας Τζόρτζταουν, διαμαρτυρόμενα για τη ρατσιστική κυβερνητική πολιτική, η οποία στρέφεται ενάντια στον μαύρο πληθυσμό, που αποτελεί το 35% της χώρας, και σε άλλες μειονότητες. Η κινητοποίηση οργανώθηκε από το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης, ενώ το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας ενάντια στην αυξανόμενη ανεργία, την αστυνομική βία και το ρατσισμό.

Ο πληθυσμός της Γουιάνας -πρώην βρετανικής αποικίας- αποτελείται από απογόνους Ινδών σε ποσοστό περίπου 50%, από απογόνους μαύρων σκλάβων κατά 30%, ενώ το υπόλοιπο από ιθαγενείς, μιγάδες, Κινέζους και Ευρωπαίους. Η χώρα αντιμετωπίζει μεγάλη οικονομική κρίση, ιδιαίτερα μετά την πτώση των τιμών των βασικών της προϊόντων (ζάχαρη, ρύζι, χρυσός, βωξίτης) στις διεθνείς αγορές.

Πηγή: *Agencia Pulsar*

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Πάνω από 1.000 εκπαιδευτικοί εγκαταλείπουν τη χώρα σε ετήσια βάση ή στρέφονται σε άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες, οδηγούμενοι σε αδιέξοδο από την κυβερνητική πολιτική. Όπως καταγγέλλει η Ένωση Εκπαιδευτικών της Νικαράγουα (ANDEN), είναι αδύνατον να ζήσει κάποιος με τόσο χαμηλό μισθό. Το παράδοξο είναι ότι, ενώ η κυβέρνηση αρνείται την ελάχιστη ενίσχυση των μισθών, ο πρόεδρος Αρνόλδο Αλεμάν προχωράει σε έναν τρελό χορό εγκαινίων νέων σχολείων -λίγους μήνες πριν τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου- χωρίς να υπολογίζει ότι, μόνο τη χρονιά αυτή, περίπου 400.000 μαθητές έμειναν εντελώς εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας λόγω έλλειψης προσωπικού και αδυναμίας πληρωμής των απαιτούμενων διδάκτρων.

Και ενώ ο χορός συνεχίζεται, συνεχίζεται και το κύμα καταγγελιών εναντίον του για διαφθορά και παράνομο πλουτισμό, ενώ οι τελευταίες αποκαλύψεις μιλούν για διασπάθιση δημόσιου χρήματος και πλουτισμό του Αλεμάν που φτάνει τα 250 εκατομμύρια δολάρια, νούμερο συγκρίσιμο μόνο με την περιουσία που ο δικτάτορας Σομόσα συγκέντρωσε κυβερνώντας τη χώρα 45 χρόνια.

Πηγή: *El Nuevo Diario*

ΟΝΔΟΥΡΑ

Από το Μάιο του 1998 μέχρι σήμερα, έχουν δολοφονηθεί 724 παιδιά και έφηβοι στους δρόμους της Ονδούρας. Πρόκειται για φόνους που αποδίδονται σε ομάδες «κοινωνικής κάθαρσης» —μία άλλη όψη των ταγμάτων θανάτου— ενώ μέχρι στιγμής η δικαιοσύνη δεν έχει ερευνήσει σε βάθος την υπόθεση. Σύμφωνα με την οργάνωση Casa Alianza που δουλεύει με τα παιδιά του δρόμου, υπάρχουν στοιχεία και μαρτυρίες που αποδεικνύουν την εμπλοκή στην υπόθεση υψηλών επιχειρηματικών κύκλων και μελών της αστυνομίας.

Κάθε 2 μέρες ένα παιδί δολοφονείται στους δρόμους της χώρας, ενώ μέχρι τον Απρίλιο του 2001 είχαν ήδη σημειωθεί 51 φόνοι, γεγονός που δείχνει ότι το φαινόμενο επιδεινώνεται.

Πηγή: *Agencia Pulsar*

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Το Movimiento Sin Techo (Κίνημα των Αστεγών) της χώρας γεννήθηκε το 1998 μέσα από μια συνέλευση όπου συμμετείχαν αντιπρόσωποι 75 καταυλισμών, με στόχο την περαιτέρω οργάνωση και τον αγώνα για τη νομιμοποίηση των κατειλημμένων αστικών περιοχών.

Μετά από μαχητικές κινητοποιήσεις που αντιμετωπίστηκαν με άγρια καταστολή και οδήγησαν σε αρκετές συλλήψεις και απεργίες πείνας, πέτυχαν τη νομιμοποίηση 20 καταυλισμών που φιλοξενούν περίπου 8.000 οικογένειες. Ο αγώνας συνεχίζεται με πολύμορφες κινητοποιήσεις οι οποίες, εκτός από τη νομιμοποίηση περίπου 50 ακόμα καταυλισμών που φιλοξενούν 20.000 οικογένειες, διεκδικούν εγκαταστάσεις βασικής υποδομής, όπως σχολεία, δρόμους, αποχέτευση, πόσιμο νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, κέντρα υγείας κ.λπ. ενώ προετοιμάζονται για καταλήψεις νέων περιοχών.

Πηγές: *Rebelión* (<http://www.rebelion.org>), *Informativo Patria Libre*

ΕΚΟΥΑΔΟΡ

Οι ιθαγενικές οργανώσεις συζητούν την πιθανότητα δημιουργίας «λαϊκών δικαστηρίων», που θα δώσουν στην κοινωνία των πολιτών το δικαίωμα να δικάζει τη διαφθορά και τα άλλα εγκλήματα της εξουσίας. Ο Αντόνιο Βάργκας, πρόεδρος της CONAIE, σημείωσε ότι το δικαστικό σύστημα είναι γεμάτο διακρίσεις, τιμωρεί «μόνο εκείνους που φορούν πόντο» και αφήνει ατιμώρητους τους διεφθαρμένους τραπεζίτες, ενώ με τα υπάρχοντα επίπεδα διαφθοράς, η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική εξουσία έχουν χάσει κάθε αξιοπιστία. «Απέναντι, λοιπόν, σ' αυτή την πραγματικότητα, ο τελευταίος λόγος ανήκει στην κοινωνία των πολιτών μέσω των λαϊκών δικαστηρίων», πρόσθεσε.

Πηγή: *Agencia Pulsar*

ΓΟΥΙΑΝΑ

Χιλιάδες άτομα βγήκαν στους δρόμους της πρωτεύουσας Τζόρτζταουν, διαμαρτυρόμενα για τη ρατσιστική κυβερνητική πολιτική, η οποία στρέφεται ενάντια στον μαύρο πληθυσμό, που αποτελεί το 35% της χώρας, και σε άλλες μειονότητες. Η κινητοποίηση οργανώθηκε από το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης, ενώ το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας ενάντια στην αυξανόμενη ανεργία, την αστυνομική βία και το ρατσισμό.

Ο πληθυσμός της Γουιάνας -πρώην βρετανικής αποικίας- αποτελείται από απογόνους Ινδών σε ποσοστό περίπου 50%, από απογόνους μαύρων σκλάβων κατά 30%, ενώ το υπόλοιπο από ιθαγενείς, μιγάδες, Κινέζους και Ευρωπαίους. Η χώρα αντιμετωπίζει μεγάλη οικονομική κρίση, ιδιαίτερα μετά την πτώση των τιμών των βασικών της προϊόντων (ζάχαρη, ρύζι, χρυσός, βωξίτης) στις διεθνείς αγορές.

Πηγή: *Agencia Pulsar*

ΠΕΡΟΥ

Ο Αλεχάντρο Τολέδο είναι ο τελικός νικητής των προεδρικών εκλογών στο Περού. Στον δεύτερο γύρο, που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιουνίου, ο Τολέδο συγκέντρωσε το 53,08% των ψήφων έναντι 46,92% του Άλαν Γκαρσία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αποχή ήταν αρκετά μεγάλη (17,76%, σε μια χώρα όπου υπάρχει υψηλό πρόστιμο για όσους δεν προσέλθουν στις κάλπες), ενώ σημαντικό ήταν και το ποσοστό των άκυρων (11,06%) και λευκών (2,75%), αν και πολύ μικρότερο από το 35% που έδιναν οι δημοσκοπήσεις λίγες μέρες πριν ως ένδειξη λαϊκής δυσαρέσκειας. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι την τελευταία στιγμή οι αναποφάσιστοι ψηφοφόροι συσπειρώθηκαν γύρω από τον Τολέδο από φόβο μην επαναληφθεί η καταστροφική διακυβέρνηση του Γκαρσία, την περίοδο '85-'90, ζωντανή ακόμα στη μνήμη πολλών.

Ο Άλαν Γκαρσία του APRA, του παλαιότερου κόμματος του Περού, έκανε μια τόσο δυναμική επανεμφάνιση στην πολιτική σκηνή, ώστε να αποτελέσει την μεγάλη έκπληξη του πρώτου γύρου (εκτοπίζοντας τη συντηρητική δεξιά Λούρδες Φλόρες του Χριστιανικού Λαϊκού Κόμματος) και να προκαλέσει σύγχυση στους επιχειρηματικούς κύκλους και ανάλογη πτώση του χρηματιστηρίου. Παρ' όλα αυτά, αν και μόνο με 400.000 ψήφους παραπάνω, ο Τολέδο κατόρθωσε να επικρατήσει του Γκαρσία -μετά από μια πολύμηνη καμπάνια δημαγωγίας και αδιάκοπης προβολής της ταπεινής καταγωγής του- και να γίνει έτσι ο πρώτος πρόεδρος ινδιάνικης καταγωγής δημοκρατικά εκλεγμένος, στις πρώτες καθαρές εκλογές ύστερα από τουλάχιστον δέκα χρόνια.

Μετά την εκλογή του και αφού ευχαρίστησε το Θεό και τον κόσμο που τον στήριξε, δήλωσε ότι δεν θα εξαπατήσει το λαό του και ότι θα ηγηθεί της προσπάθειας ανοικοδόμησης της οικονομίας και αντιμετώ-

πισης των μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων, δίνοντας προτεραιότητα στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στον τομέα της εκπαίδευσης και της υγείας, στην καταπολέμηση της διαφθοράς και την περικοπή των δαπανών των ενόπλων δυνάμεων. Παρ' όλα αυτά, φαντάζει δύσκολο να βελτιωθεί η θλιβερή κατάσταση των ξεχασμένων χωρικών των Άνδεων και των εξαθλιωμένων πληθυσμών των πόλεων, μιας και ο ίδιος δηλώνει ότι θα συνεχίσει τη νεοφιλελεύθερη πολιτική και τη διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων. Σε μια χώρα δεσμευμένη απέναντι στις απαιτήσεις των διεθνών οικονομικών οργανισμών και όπου το 55% του πληθυσμού δεν μπορεί να ικανοποιήσει ούτε τις βασικές του ανάγκες, ο Τολέδο θεωρεί ότι η φτώχεια που έζησε και ο ίδιος οφείλεται σε στατιστικό λάθος και υπόσχεται να προσφέρει σε όλα τα παιδιά της πατρίδας του την ευτυχία.

Η Διεθνής Επιτροπή Έκτακτης Ανάγκης (ΔΕΕΑ) για την υπεράσπιση της ζωής του Δρ. Αμπιμαέλ Γκουσμάν ανακοινώνει την προσπάθεια αποστολής στο Περού της 7ης διεθνούς αντιπροσωπείας.

Η αντιπροσωπεία αυτή θα ζητήσει την άρση της απομόνωσης του Αμπιμαέλ Γκουσμάν, όπως επίσης και του Φελισιάνο, αλλά και τον τερματισμό των απάνθρωπων συνθηκών κράτησης των 4.000 πολιτικών κρατουμένων στο Περού.

Ο Αμπιμαέλ Γκουσμάν (γνωστός επίσης ως πρόεδρος Γκονσάλο) ήταν ο ηγέτης του Κ.Κ. Περού και της αντάρτικης οργάνωσης «Φωτει-

νό Μονοπάτι». Κρατείται στη φυλακή σε καθεστώς απομόνωσης εδώ και 8 χρόνια. Ο Φελισιάνο είναι ο ηγέτης του Κ.Κ. Περού μετά τη σύλληψη του Γκουσμάν.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αποστολή της 7ης διεθνούς αντιπροσωπείας στο Περού, μπορείτε να έρθετε σε επαφή με: **ΓΕΦΥΡΑ, Καλλιδρομίου 30, Αθήνα, τηλ.: 38 14 538**. Επίσης, για άμεση επαφή με το γραφείο της ΔΕΕΑ στο Λονδίνο: **IEC, 27 Old Gloucester Street, London WC1N 3XX, UK**.

ΧΑΒΑΗ

Μεγάλες κινητοποιήσεις ενάντια στους οργανισμούς της παγκοσμιοποίησης έγιναν τη δεύτερη εβδομάδα του Μάη στη Χονολουλού με αφορμή την ετήσια σύνοδο της Ασιατικής Τράπεζας Ανάπτυξης (ADB). Οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας περιελάμβαναν ομιλίες, τραπέζια διαλόγου, πορεία μοτοσικλετών, προβολές ταινιών, πάρτι και μια δυναμική πορεία

χιλίων περίπου ατόμων την Τετάρτη 9 Μάη στο συνεδριακό κέντρο όπου πραγματοποιούνταν η σύνοδος. Η αστυνομία της πόλης είχε λάβει δρακόντεια μέτρα ασφάλειας, που χαρακτηρίστηκαν ως η μεγαλύτερη κινητοποίηση αστυνομικών δυνάμεων στο νησί από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Εβδομάδες πριν τις προγραμματισμένες διαδηλώσεις, η αστυνομία, σε συνεργασία με τα κυρίαρχα ΜΜΕ, καλλιέργησε κλίμα τρομοκρατίας στον κόσμο, προβλέποντας βίαια επεισόδια από «εξαγριωμένους ταραξίες», σε μια προσπάθεια να περιθωριοποιήσει τους διαδηλωτές και να κρατήσει τον κόσμο σπίτι του. Πάντως, παρά το κλίμα τρομοκρατίας, οι κινητοποιήσεις είχαν μεγάλη επιτυχία και συσπειρώσαν μεγάλο αριθμό ανθρώπων, πολλοί από τους οποίους συμμετείχαν σε μαζική δράση για πρώτη φορά.

Στις συζητήσεις που οργανώθηκαν αναλύθηκε διεξοδικά ο τρόπος με τον οποίο η ADB εντεταλμένα απογυμνώνει τις τοπικές οικονομίες, καταστρέφει τα οικοσυστήματα και τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των ιθαγενικών φυλών του νησιού και διαλύει την κοινωνική πρόνοια. Άνθρωποι από ολόκληρη την Ασία που έχουν θιγεί άμεσα από τα αναπτυξιακά προγράμματα της Τράπεζας μίλησαν για τις ιδιωτικοποιήσεις των δημόσιων επιχειρήσεων, τους κατώτερους μισθούς, τη μείωση των αγροτικών επιχορηγήσεων, τα τέλη στο νερό, το ξερίζωμα ολόκληρων κοινοτήτων από τα σπίτια και τη γη τους και άλλες αδικίες που εκπορεύονται από αυτή την κερδοσκοπικού χαρακτήρα αναδιάρθρωση που υλοποιεί η Τράπεζα στις περιοχές τους.

Οι διαδηλωτές δεν κατάφεραν να ματαιώσουν τη σύνοδο της ADB, όπως πολλοί ήλπιζαν, αλλά όπως είπαν: «Για ένα τόσο μικρό νησί στο κέντρο του Ειρηνικού Ωκεανού και για την πρώτη σύνοδο στη Χαβάη ενός οργανισμού ελάχιστα γνωστού, ήταν δύσκολο να συσπειρώσει κανείς τόσες δυνάμεις για να το καταφέρει. Όλοι οι άνθρωποι που σκέφτηκαν να κατέβουν στην πορεία και δεν το έκαναν λόγω της κατατρομοκράτησης από τα ΜΜΕ και το κράτος, την επόμενη φορά θα είναι στους δρόμους μαζί μας. Δεν οργανωθήκαμε μόνο για ένα στιγμιαίο γεγονός. Πρόκειται για έναν αγώνα σε εξέλιξη και για ένα μόνο κομμάτι ενός δυνατού, παγκόσμιου κινήματος αντίστασης». Υπενθυμίζουμε ότι η Χαβάη αποτελεί πολιτεία των ΗΠΑ.

Πηγή: Hawaii IMC (<http://hawaii.indymedia.org>)

ΜΕΞΙΚΟ

Ανοίγει η πιθανότητα πέντε πρώην πρόεδροι του Μεξικού -από τον Λουίς Ετσεβερρία μέχρι τον Ερνέστο Σεδίγιο- να εναχθούν ως άμεσοι υπεύθυνοι για την εξαφάνιση 474 προσώπων τα τελευταία 27 χρόνια. Τα παραπάνω στοιχεία έδωσε στη δημοσιότητα η Ροσάριο Ιμπάρρα ντε Πιέδρα, ακτιβίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία συμπλήρωσε ότι η αγωγή θα προχωρήσει μόλις τεθεί σε εφαρμογή ο ομοσπονδιακός νόμος Ενάντια στη Βίαιη Εξαφάνιση Ατόμων, ο οποίος έχει ήδη εγκριθεί από τη Βουλή και τη Γερουσία. Ο νόμος αυτός προβλέπει ποινές 15-40 ετών κάθειρξης για τους εμπλεκόμενους σε εξαφανίσεις πολιτών, αλλά και μείωση των ποινών σε όσους δώσουν στοιχεία γύρω από τις παράνομες δραστηριότητες κρατικών σωμάτων ενάντια σε ιδιώτες.

Πηγή: Rebelión

ΧΙΛΗ

Αδελφάκι αγαπημένο,

Θα θυμάσαι τα χρόνια εκείνα...

Πώς περνάει ο καιρός...

Πρόσχε αδελφάκι, έκανες ήδη αρκετό κακό, τώρα είναι η σειρά μας.

ΥΓ: Μακάρι η FUNA σου να σε προστατέψει.

Οι παντοτινοί σου φίλοι... (Μην κυκλοφορείς τόσο με τα λεωφορεία, μπορεί να πέσεις)

Daniel

Ivan

Nolberto

Antonio

Το παραπάνω μήνυμα έλαβαν μέλη της FUNA (*) μετά το «κράξιμο» που πραγματοποίησαν στις 28/4/2001, καταγγέλλοντας δημόσια τον Ρικάρντο Λόρενς Μίρες, έναν από τους ιδρυτές της DINA, της διαβόητης μυστικής αστυνομίας του Πινοσέτ, και βασανιστή στα κυριότερα κέντρα συγκέντρωσης και βασανισμού των συλληφθέντων κατά τα χρόνια της δικτατορίας όπως η περιβόητη Villa Grimaldi, όπου επιπλέον ήταν επικεφαλής.

Όπως καταγγέλλεται σε ανακοίνωση της FUNA, το κλίμα ατιμωρησίας που βασιλεύει στη Χιλή, σε συνδυασμό με την έλλειψη πραγματικής θέλησης από πλευράς της κυβέρνησης να δικάσει και να τιμωρήσει τους βιαστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι αυτό που ευνοεί τους πρώην πράκτορες και τις μυστικές υπηρεσίες του Πινοσέτ να απειλούν εκείνους που σηκώνουν με τις πράξεις τους και όχι με τα λόγια τις σημαίες του αγώνα για μια Χιλή δίκαιη, δημοκρατική και αλληλέγγυα.

(*) Περισσότερες πληροφορίες για τη FUNA, στα Σήματα Καπνού, τεύχος 4

Πηγή: ODEP

Αυτό που συμβαίνει σήμερα στην Αμερική μόνο με μια νέα διαδικασία αποικισμού μπορεί να παρομοιαστεί. Μια διαδικασία αποικισμού που υλοποιείται μέσα από πολιτικές, τόσο οικονομικές (δολαριοποίηση) όσο και στρατιωτικές (Σχέδιο Κολομβία, Πρωτοβουλία των Άνδεων), που συγκλίνουν σε ένα σχέδιο οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης της ηπείρου των 224 εκατομμυρίων φτωχών υπό την ασφυκτική κυριαρχία των ΗΠΑ, η οποία θα συμπληρωθεί με την έναρξη λειτουργίας της ALCA, της Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου της Αμερικής, το 2005, εκτός απρόοπτου.

Η δολαριοποίηση, δηλαδή η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από το δολάριο, εφαρμόζεται ή συζητείται, σε διάφορες μορφές και εκδοχές, σε πολλές χώρες της ηπείρου. Όραμα όλων των υποστηρικτών της είναι ο Παναμάς, η οικονομία του οποίου ωστόσο έχει μια σταθερότητα εντελώς φαινομενική. Μπορεί τα μακροοικονομικά μεγέθη να ευημερούν, η πραγματική οικονομία όμως πάσχει, η ανεργία έχει φθάσει στο 13,4%, ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης υποχωρεί με ραγδαίους ρυθμούς. Η δολαριοποίηση της οικονομίας του Παναμά εφαρμόζεται από το 1904. Το παράδειγμα της Αργεντινής είναι πιο πρόσφατο αλλά και πιο γλαφυρό: η κυβέρνηση Μένεμ εφάρμοσε το 1991 νόμο που προσδένει το πέσο στο δολάριο σε ισοτιμία 1:1. Δέκα χρόνια μετά η οικονομία της χώρας είναι υπό διάλυση, η χώρα δεν μπορεί να πληρώσει το εξωτερικό της χρέος που διογκώνεται συνεχώς (128 δις δολάρια τον Απρίλιο του 2001), η ανεργία κυμαίνεται στο 16-17%, αν και στο βορρά υπάρχουν περιοχές σχεδόν πλήρους ανεργίας. Ο νέος υπουργός Οικονομικών, παρόλο που είναι ο ίδιος που είχε προτείνει και εφαρμόσει το 1:1 επί Μένεμ, τώρα συνέδεσε το πέσο με μια μικτή αντιστοιχία με το δολάριο και το ευρώ, σε ποσοστό 50-50%. Ωστόσο, οι φωνές που υποστηρίζουν ότι η μοναδική διέξοδος από την κρίση είναι η αποσύνδεση από το δολάριο πληθαίνουν συνεχώς.

Στο **Εκουαδόρ**, τα πράγματα είναι λίγο πολύ γνωστά. Η πλήρης δολαριοποίηση της οικονομίας άρχισε να εφαρμόζεται από το Μάρτιο του 2000. Η τεράστια κρίση που ζούσε η χώρα είχε αρχίσει το 1983, όταν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υποχρέωσε το κράτος να αναλάβει όλα τα ιδιωτικά χρέη, γεγονός που βύθισε τη χώρα σε ένα δημόσιο εξωτερικό χρέος, το οποίο μπλόκαρε εντελώς την οικονομία της. Ο ίδιος ο θύτης, το ΔΝΤ, προτείνει τώρα (και επιβάλλει) ένα πακέτο 167(!) μέτρων, μεταξύ των οποίων η απόλυση μέχρι το 2002 26.000 εργαζόμενων στον δημόσιο τομέα, η μείωση των μισθών των υπόλοιπων κατά 50%, η ιδιωτικοποίηση των πάντων κ.λπ. Πάντως, τα αποτελέσματα του πρώτου χρόνου δολαριοποίησης είναι απογοητευτικά, ακόμα και για τους υποστηρικτές της. Ο πληθωρισμός έχει κάνει άλμα και έχει φθάσει στο ρεκόρ του 91%, οι μισθοί έχουν χάσει εντελώς την αγοραστική τους δύναμη αφού οι τιμές έχουν αυξηθεί πολύ μετά τη δολαριοποίηση, καμία ένδειξη ανάκαμψης της οικονομίας δεν διαφαίνεται. Οι εμπνευστές της πολιτικής αυτής απαντούν απλώς πως είναι νωρίς ακόμα... Να σημειωθεί ότι ιθαγενικές οργανώσεις έχουν «απαγορεύσει» τη χρήση του δολαρίου στις περιοχές τους, ζητώντας από τον κόσμο να αντισταθεί στη δολαριοποίηση.

Στο **Ελ Σαλβαδόρ**, από την 1η Ιανουαρίου του 2001 τέθηκε σε εφαρμογή νόμος που επιτρέπει την ελεύθερη χρήση του δολαρίου μαζί με το κολόν. Ωστόσο, οι τράπεζες εφαρμόζουν στρατηγικές απόσυρσης του κολόν, ενώ από τη μεριά του το Μέτωπο Φαραμπούντο Μαρτί έχει προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο υποστηρίζοντας την αντισυνταγματικότητα του μέτρου. Οι οικονομικοί εγκέφαλοι στο Ελ Σαλβαδόρ συζητούν για τα επιτόκια, παραβλέποντας το γεγονός ότι από τα 6 εκατομμύρια κατοίκους της χώρας μόνο οι 243.000 έχουν τραπεζικό λογαριασμό. Επίσης, ουδείς ενδιαφέρεται για τη μαζική έξοδο των κατοίκων της μικρής αυτής χώρας, οι οποίοι φεύγουν κατά εκατοντάδες προσπαθώντας να ξεφύγουν από το φάσμα της ανεργίας και της φτώχειας: μόνο στις ΗΠΑ ζουν πάνω από 1,5 εκατομμύριο μετανάστες από το Ελ Σαλβαδόρ. Παρόμοια εικόνα παρουσιάζει και η μετανάστευση από το Εκουαδόρ. Σύμφωνα με στοιχεία του Αυγούστου του 2000, πάνω από 3.000.000 Εκουαδοριανοί (το 25% του πληθυσμού) αναζητούσαν μια καλύτερη τύχη ως μετανάστες, κυρίως στην Ισπανία.

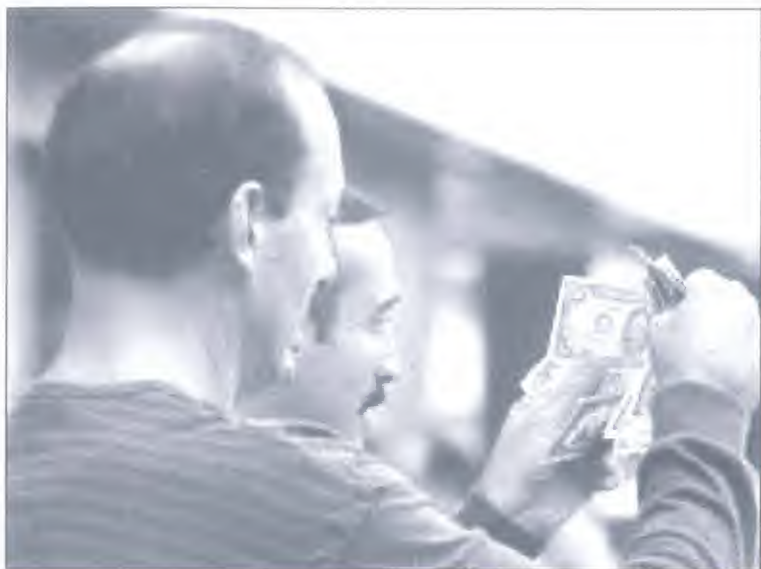
Στη **Γουατεμάλα**, από το Μάιο του 2001 ισχύει η ελεύθερη κυκλοφορία και χρήση του δολαρίου μαζί με το κετσάλ. Στις κινητοποιήσεις που καταγγέλλουν τη δολαριοποίηση της οικονομίας, η κυβέρνηση απαντά -χωρίς ωστόσο να πείθει- ότι το κετσάλ θα διατηρήσει το ρόλο του και ότι η οικονομία της χώρας δεν θα δολαριοποιηθεί πλήρως.

Συζητήσεις για δολαριοποίηση γίνονται και στη **Νικαράγουα**, η οικονομία της **Ονδούρας** θεωρείται ημι-δολαριοποιημένη, ενώ η **Κόστα Ρίκα** θεωρεί ότι δεν είναι ακόμα έτοιμη για κάτι τέτοιο, παρά τις πιέσεις του Βιομηχανικού Επιμελητηρίου που ζητά την άμεση εφαρμογή αυτής της πολιτικής. Επιπλέον, πρέπει να συνυπολογιστεί και η σιωπηρή διείσδυση του δολαρίου στις χώρες της Λατινικής Αμερικής, αφού το δολάριο καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του αποθέματος σε ξένα νομίσματα (82% στη Βολιβία, 55% στη Νικαράγουα, 64% στο Περού, 76% στην Ουρουγουά κ.λπ.).

Βέβαια, η δολαριοποίηση δεν είναι μια σανίδα σωτηρίας που επέλεξαν τυχαία οι εγχώριες ελίτ ή κάποιες κυβερνήσεις, οι οποίες νομίζουν ότι έτσι θα σταθεροποιήσουν τα μακροοικονομικά τους μεγέθη, αλλά αποτελεί συγκροτημένη τακτική της μεγάλης γείτονος του βορρά. Στις ΗΠΑ ψηφίστηκε πρό-

ΜΠΕΡΕ ΣΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

σφατα ο νόμος για τη Διεθνή Νομισματική Σταθερότητα, που προωθήθηκε από τον ακροδεξιό γερουσιαστή της Φλόριδα Κόνι Μακ, και ο οποίος καθορίζει τη στρατηγική και τις προϋποθέσεις για τη δολαριοποίηση των οικονομικών ξένων χωρών. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, απαράβατος όρος για να «ευλογήσουν» οι ΗΠΑ τη δολαριοποίηση είναι η απελευθέρωση των αγορών τους στην πιο ακραία της μορφή.

Οι επιπτώσεις της δολαριοποίησης

Είναι προφανές ότι οι ΗΠΑ θέλουν τη δολαριοποίηση για να διασφαλίσουν την οικονομική τους κυριαρχία στην τεράστια αγορά των 800 εκατομμυρίων κατοίκων και να περιορίσουν την οικονομική διείσδυση που αποπειράται η Ευρωπαϊκή Ένωση στην αμερικανική ήπειρο. Εξίσου προφανές είναι ότι η εφαρμογή αυτής της πολιτικής ευνοεί ένα σημαντικό μέρος των ελίτ και του κεφαλαίου των χωρών που την επιλέγουν, αφού έτσι οι κυβερνήσεις χάνουν τη δυνατότητα άσκησης πιο ευέλικτων οικονομικών πολιτικών, με αποτέλεσμα ο μοναδικός τρόπος προώθησης της ανταγωνιστικότητας, του μεγάλου φετίχ της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, να είναι η συμπίεση των μισθών. Εκείνοι που όντως ευνοούνται από τη δολαριοποίηση είναι οι μεγάλες πολυεθνικές, καθώς περιορίζεται το ρίσκο των μεγαλοεπενδυτών λόγω τυχόν συναλλαγματικής αστάθειας, αλλά και το χρηματιστηριακό και κερδοσκοπικό κεφάλαιο, που ελπίζει να κερδίσει από τις ιδιωτικοποιήσεις που συνοδεύουν τη δολαριοποίηση.

Ωστόσο, η δολαριοποίηση θα μεταφέρει κάθε πρόβλημα που συνδέεται με το δολάριο στις, έτσι κι αλλιώς, προβληματικές οικονομίες των χωρών της Λατινικής Αμερικής, ενώ οι ΗΠΑ έχουν ξεκαθαρίσει ότι δεν έχουν καμία ευθύνη για ό,τι συμβεί στις δολαριοποιημένες οικονομίες.

Οι οικονομικοί εγκέφαλοι που προτείνουν τη δολαριοποίηση ως περίπου πανάκεια υποστηρίζουν ότι συμφέρει τον απλό κόσμο γιατί προστατεύει τις μικροκαταθέσεις από το ροκάνισμα του υπερπληθωρισμού. Η τραγική πραγματικότητα του Εκουαδόρ, όμως, άλλα δείχνει. Εκεί οι καταθέσεις πάγωσαν, και όταν επιτράπηκαν οι αναλήψεις (σε δολάρια πια) η ισοτιμία 1:5.000 (δολαρίου:σούκρε) είχε κάνει άλμα στο 1:25.000, γεγονός που σήμαινε την πλήρη καταστροφή χιλιάδων μικροκαταθετών.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι η δολαριοποίηση εντείνει τις κοινωνικές αντιθέσεις, οι οποίες έτσι κι αλλιώς είναι πολύ βαθιές. Στη Λατινική Αμερική, το πλουσιότερο 5% απορροφά το 25% των συνολικών εισοδημάτων, ενώ το 20% πιο πλούσιο μέρος του πληθυσμού είναι κατά 19 φορές πλουσιότερο από το 20% πιο φτωχό.

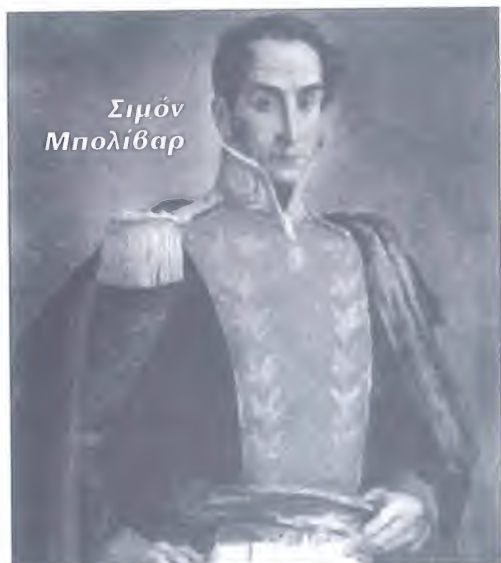
Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι η δολαριοποίηση αποτελεί μια πολιτική συνολικοποίησης των μεγάλων νεοφιλελεύθερων διαρθρωτικών αλλαγών (ιδιωτικοποιήσεις, πλήρης απελευθέρωση αγορών κ.λπ.), η οποία θα δεσμεύσει τις επιμέρους κυβερνήσεις στις όποιες νομισματικές επιλογές των ΗΠΑ και θα εντείνει την κρίση που ταλανίζει τις περισσότερες χώρες της Λατινικής Αμερικής. Οι μοναδικοί που θα ωφεληθούν από αυτή την πολιτική είναι οι ΗΠΑ και μέρος του μεγάλου εγχώριου κεφαλαίου. Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι ακόμα και μέρος του περιφερειακού κεφαλαίου και των κυρίρχων τάξεων των περιφερειακών χωρών, αλλά και διάφοροι συντηρητικοί οικονομολόγοι, είτε είναι αντίθετοι σε αυτή είτε προειδοποιούν για τους κινδύνους που εμπεριέχει. Το πρόβλημα είναι πραγματικό και δεν χρειάζεται παραπομπή σε αφαιρέσεις περί εθνικής ανεξαρτησίας κ.λπ. για να το καταλάβει κανείς.

Η ουσία είναι ότι τα κινήματα των χωρών αυτών έχουν κατανοήσει το πρόβλημα. Οι κινητοποιήσεις στο Εκουαδόρ, τη Γουατεμάλα, την Αργεντινή, το Ελ Σαλβαδόρ διαμορφώνουν ένα πλαίσιο αντίστασης, το οποίο μπορεί να εμποδίσει την επιβολή αυτής της μορφής κυριαρχίας των ΗΠΑ στην Αμερική. Προς το παρόν, η πλάστιγγα φαίνεται να γέρνει προς τη μεριά των κυβερνήσεων. Ωστόσο, όλα δείχνουν ότι αυτή η σύγκρουση έχει μόλις αρχίσει.

Κ.Α.

Σιμόν
Μπολίβαρ

Ένας γίγαντας με πήλινα πόδια

Αν χαρακτηρίζαμε τη Βενεζουέλα ως χώρα-κλειδί για τις πιο σημαντικές εξελίξεις στρατηγικής σημασίας που έχουν δρομολογηθεί στη Λατινική Αμερική ή αναμένονται τα αμέσως επόμενα χρόνια, δεν θα κάναμε λάθος. Αρκούν ορισμένα στοιχεία και πληροφορίες για να στηρίξουν αυτή την άποψη.

- Η Βενεζουέλα, η μοναδική χώρα της Δύσης που είναι μέλος του ΟΠΕΚ (Οργανισμός Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών), είναι η χώρα που, μετά τη Σαουδική Αραβία, έχει τα μεγαλύτερα αποθέματα πετρελαίου στον κόσμο. Εκτός αυτού, είναι ο ένας από τους τέσσερις μεγαλύτερους προμηθευτές πετρελαίου των ΗΠΑ, σε ποσοστό 13%. Τον τελευταίο χρόνο έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των τιμών του πετρελαίου και του όγκου της παραγωγής του διεθνώς.

- Η Βενεζουέλα συμμετέχει σε όλα τα υποπεριφερειακά σύμφωνα των χωρών της Λατινικής Αμερικής, όπως η Comunidad Andina de Naciones (Κοινότητα των Εθνών των Άνδεων), με μέλη τις Κολομβία, Περού, Βολιβία, Εκουαδόρ, Βενεζουέλα, ή το G-3 / Grupo de Tres (Ομάδα των Τριών), με μέλη τις Μεξικό, Βενεζουέλα, Κολομβία. Επιπλέον, η Βενεζουέλα υπέγραψε στο Κεμπέκ τη συμφωνία ALCA, μαζί με τις ΗΠΑ, τον Καναδά και τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, εκτός από την Κούβα που δεν συμμετείχε καν, τη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου που μετά το 2005, οπότε και θα εφαρμοστεί πλήρως, θα αποτελέσει το ορόσημο μιας νέας εποχής για την οικονομική ολοκλήρωση στο έδαφος της αμερικανικής ηπείρου, με κυρίαρχες φυσικά τις ΗΠΑ.

Η ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Πολλοί γνωρίζουν τη Βενεζουέλα χάρις στο ένδοξο παρελθόν της: είναι η χώρα του Σιμόν Μπολίβαρ, η χώρα στην οποία γεννήθηκε η ιδέα της «μεγάλης λατινοαμερικάνικης πατρίδας», η Βενεζουέλα με τις παραδόσεις των λαϊκών εξεγέρσεων και των αντάρτικων, αλλά και των λαϊκιστών ηγετών, που συχνά προέρχονται από τις τάξεις του «εθνικού» στρατού. Σήμερα, στην αυγή του 21ου αιώνα, με πληθυσμό 24 εκατομμυρίων, επίσημο ποσοστό φτώχειας 80% και πληθωρισμό 13,4% (τον χαμηλότερο τα τελευταία 14 χρόνια), η Βενεζουέλα -με επικεφαλής έναν πρόεδρο που δηλώνει «Η φωνή του λαού είναι η φωνή του Θεού», τον Ούγκο Τσάβες (στις 30 Ιουλίου θα κλείσει δύο χρόνια στην προεδρία, για μια θητεία συνολικά 6 χρόνων)- είναι η κατεξοχήν χώρα των αντιθέσεων και αντιφάσεων. Κάθε απλοϊκή προσέγγιση που θα αγνοούσε την πολυπλοκότητα των προβλημάτων της Βενεζουέλας, οικονομικών-κοινωνικών-πολιτικών-ιστορικών, που αναμένουν κάποια λύση έτσι ή αλλιώς, είναι καταδικασμένη. Το κείμενο που ακολουθεί δεν φιλοδοξεί παρά να ανοίξει τη συζήτηση για τη Βενεζουέλα και, στην καλύτερη περίπτωση, να θέσει κάποια βασικά ερωτήματα.

- Η Βενεζουέλα έχει 2.200 χιλιόμετρα κοινά σύνορα με την Κολομβία, τη χώρα που έχει βρεθεί λόγω Σχεδίου Κολομβία στο μάτι του κυκλώνα που σχεδιάζεται στις ΗΠΑ, αποκαλείται «αγώνας κατά των ναρκωτικών», και είναι στην πραγματικότητα ένα στρατιωτικό σχέδιο με στόχους τα αντάρτικα και τα επαναστατικά κινήματα της Λατινικής Αμερικής. Οι σχέσεις των δύο χωρών, μετά το ξεκίνημα της εφαρμογής του Σχεδίου Κολομβία, είναι τεταμένες. Ο Τσάβες, σε μια πρώτη φάση, το χαρακτήρισε αιτία για «ένα νέο Βιετνάμ» και κατηγορήθηκε από τις ΗΠΑ για υποστήριξη των Κολομβιανών ανταρτών.

Στα στοιχεία αυτά θα πρέπει να προσθέσουμε τουλάχιστον ένα ακόμη, που η Βενεζουέλα το οφείλει στην πολιτική του Τσάβες: Η Βενεζουέλα είναι η μόνη χώρα της Λατινικής Αμερικής που όχι μόνο καταγγέλλει το εμπάργκο των ΗΠΑ κατά της Κούβας, αλλά έχει αναπτύξει ήδη προνομιακές σχέσεις με αυτήν, σχέσεις που επικυρώθηκαν με τη Συμφωνία του Σαν Χοσέ, η οποία υπογράφηκε τον περασμένο Ιούνιο και προβλέπει, εκτός των άλλων, την κάλυψη των αναγκών της Κούβας σε πετρέλαιο (ο καθένας μπο-

ΤΩΝ ΑΝΤΙΦΑΣΕΩΝ

Λαμπρές επαναστατικές παραδόσεις,
δραματική φτώχεια
και αβέβαιο πολιτικό μέλλον

ρεί να φανταστεί πόσο σημαντικό είναι αυτό για την οικονομία της Κούβας).

Στο εσωτερικό της χώρας, η εικόνα σφραγίζεται κυρίως από το μεγάλο ποσοστό φτώχειας, που φτάνει στο 80% (το όριο φτώχειας σε μηνιαία βάση, για μια τετραμελή οικογένεια, είναι 921 δολάρια - δύο σημερινοί βασικοί μισθοί στη Βενεζουέλα αντιστοιχούν σε 411 δολάρια). Η ανεργία αγγίζει το 14%, ενώ από τα 10,2 εκατομμύρια του οικονομικά ενεργού πληθυσμού πλήρη απασχόληση έχει μόνο το 32%. Επιπλέον, δημοσκόπηση του Μαρτίου 2001 κατέγραψε ότι οι Βενεζουελάνοι θεωρούν ως τα μεγαλύτερα προβλήματα της χώρας τους την ανεργία και την ανασφάλεια (τον περασμένο χρόνο είχαν 7.000 βίαιους θανάτους).

Υπάρχει, όμως, και το άλλο πρόσωπο της Βενεζουέλας: Ένα 15% της κοινωνίας αποτελούν τα μεσαία στρώματα. Όσο για τους υπόλοιπους, όπως λέγεται χαρακτηριστικά, ζουν σε φρούρια ή στις ΗΠΑ. Είναι οι ιδιοκτήτες των αχανών εκτάσεων γης (λατιφούντια) και εκείνοι που επωφελούνται από το πετρέλαιο, που μόνο το 2000 έφερε 11 δισ. δολάρια.

Έγκυρες αναλύσεις αυτής πραγματικότητας δίνουν, κάτω από ομαλές πολιτικές συνθήκες, χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον 20 χρόνων για να μπορέσει η χώρα να ξεπεράσει τα σημερινά τραγικά επίπεδα φτώχειας. Ποιος, όμως, εξασφαλίζει τις ομαλές πολιτικές συνθήκες; Και ποια πολιτική εγγυάται στα 19 εκατομμύρια των απόκληρων της Βενεζουέλας ότι θα βγουν από τα σημερινά τους αδιέξοδα και θα γίνουν κύριοι του μέλλοντός τους και του μέλλοντος της αντικειμενικά πλούσιας χώρας τους;

Από τα λόγια στα έργα του Ούγκο Τσάβες

Εχοντας στο ενεργητικό του ένα αποτυχημένο πραξικόπημα (4/2/1992), μερικά χρόνια φυλακής, μια αποτυχημένη απόπειρα εκλογής στην προεδρία, ο Τσάβες είναι σήμερα ο αδιαμφισβήτη-

τος(;) πρόεδρος της χώρας του. Οι οπαδοί του γιόρτασαν τον περασμένο Φεβρουάριο το 9 χρόνο της «μπολιβαριανής εξέγερσης», της οποίας προϊόν είναι και το κόμμα του, το MVR (Movimiento V República - Κίνημα της 5ης Δημοκρατίας). Η παράταξή του μιλάει για Μπολιβαριανή Εναλλακτική Λύση, για τη δημιουργία Εθνικού Πατριωτικού Πόλου και ενός Λαϊκού Κινήματος Νέου Τύπου. Παρ' όλ' αυτά, από την κυβέρνηση του πολύ πρόσφατα αποχώρησε ο εταίρος του, το κόμμα MAS - Movimiento al Socialismo (Κίνημα για το Σοσιαλισμό).

Η προσπάθεια να εμφανιστεί ο Τσάβες ως συνεχιστής των μπολιβαριανών παραδόσεων είναι ολοφάνερη, αλλά η κριτική που δέχεται, από τα αριστερά κυρίως, από παλιούς συντρόφους του είναι συχνά καταλυτική. Ο ίδιος, όταν αναφέρεται στο πολιτικό ρεύμα του οποίου είναι επικεφαλής, μιλάει για «επανάσταση». Στα τέλη Οκτωβρίου, όταν ο Φιντέλ Κάστρο επισκέφτηκε για πρώτη φορά τη Βενεζουέλα, ο Τσάβες είχε πει στην επίσημη ομιλία του: «Ο μοναδικός τρόπος που έχουμε για να αποφύγουμε τις συνέπειες του νεοφιλελευθερισμού είναι να ενωθούμε για να αναζητήσουμε την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και τη δικαιοσύνη για τους λαούς μας, για να αποφύγουμε νέους αποικισμούς. Αυτή είναι η ουσία της επανάστασής μας».

α) «Όχι στα λατιφούντια, ναι στην ιδιωτική ιδιοκτησία γης»

Αντίστοιχα κατηγορηματικός είναι και όταν αναφέρεται στα μεγάλα συμφέροντα που συνδέονται με τη γη: «Στη Βενεζουέλα ή θα τελειώσουμε με το λατιφούντιο ή εγώ θα πάψω να λέγομαι Τσάβες ή θα πεθάνω». Πραγματικά, με δημοψήφισμα, το 1999, εγκρίθηκε η Magna Carta που δίνει το δικαίωμα στο κράτος να απαλλοτριώνει ιδιωτική γη που δεν χρησιμοποιείται, φυσικά με αποζημιώσεις. Σε όσους τον κατηγορήσαν γι' αυτό, ο Τσάβες απάντησε με σαφήνεια: Όχι δεν είναι υπέρ της κατάργησης της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στη γη, και κατήγγειλε εκείνους «που μας κατηγορούν ότι πρόκειται να εγκαθιδρύσουμε τον κομμουνισμό ή ότι θα καταργήσουμε την ιδιωτική ιδιοκτησία». Ωστόσο, μέχρι σήμερα, εκτός από την ψήφιση ενός νόμου για τις απαλλοτριώσεις μεγάλων εκτάσεων γης που δεν χρησιμοποιούνται, επί της ουσίας το μόνο που συνέβη ήταν οι αυθόρμητες καταλήψεις γης, που είχαν ως συνέπεια την οργή των μεγαλογαιοκτημόνων, οι οποίοι ανήγγειλαν τη δημιουργία ιδιω-

τικών αστυνομιών, ακόμη και σε συνεργασία με Κολομβιανούς παραστρατιωτικούς.

β) Αμφίβολες απόπειρες εκδημοκρατισμού και έκτακτες εξουσίες στον πρόεδρο

Σε μια άλλη περίπτωση, σχετικά με τη μεταρρύθμιση του συνδικαλιστικού κινήματος, ένα δημοψήφισμα, το Δεκέμβριο του 2000, έδωσε τη δυνατότητα στον Τσάβες να προχωρήσει στο ξεκαθάρισμα της γραφειοκρατικής CTV - Confederación de Trabajadores de Venezuela (Συνμοσπονδία Εργαζομένων Βενεζουέλας). Όμως, η αποχή στο δημοψήφισμα έφτασε στο 77%, αλλά η πρόταση Τσάβες πέρασε γιατί δεν προβλέπεται κατώτατο όριο ψήφων στα δημοψηφίσματα. Στο επόμενο χρονικό διάστημα, απεργιακοί αγώνες που έγιναν στην πετρελαιοβιομηχανία, για αυξήσεις μισθών κ.λπ., χαρακτηρίστηκαν από τον Τσάβες ως υποκινούμενοι από τους πολιτικούς αντιπάλους του, τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία και την ολιγαρχία.

Σίγουρα, ο εκδημοκρατισμός σε όλα τα επίπεδα είναι ένα σοβαρό θέμα για τη Βενεζουέλα, αλλά πώς θα επιχειρηθεί; Μαζί με τους εργαζόμενους ή σε αντιπαράθεση μ' αυτούς; Δεν είναι μόνο τα αμφίβολης αξίας δημοψηφίσματα που γεννούν ανήσυχες σκέψεις, αλλά περισσότερο το γεγονός ότι το Νοέμβριο του 2000 η Βουλή έδωσε στον Τσάβες ειδικές εξουσίες για να χειρίζεται με διατάγματα τα θέματα της οικονομίας γενικά και της αγροτικής οικονομίας ειδικά. Κι αν ισχύει αυτό που δήλωσε ο Τσάβες το Σεπτέμβριο του 2000: «Η κοινοβουλευτική δημοκρατία απέτυχε στη Λατινική Αμερική», τι θα μπει στη θέση της; Η ενός ανδρός αρχή;

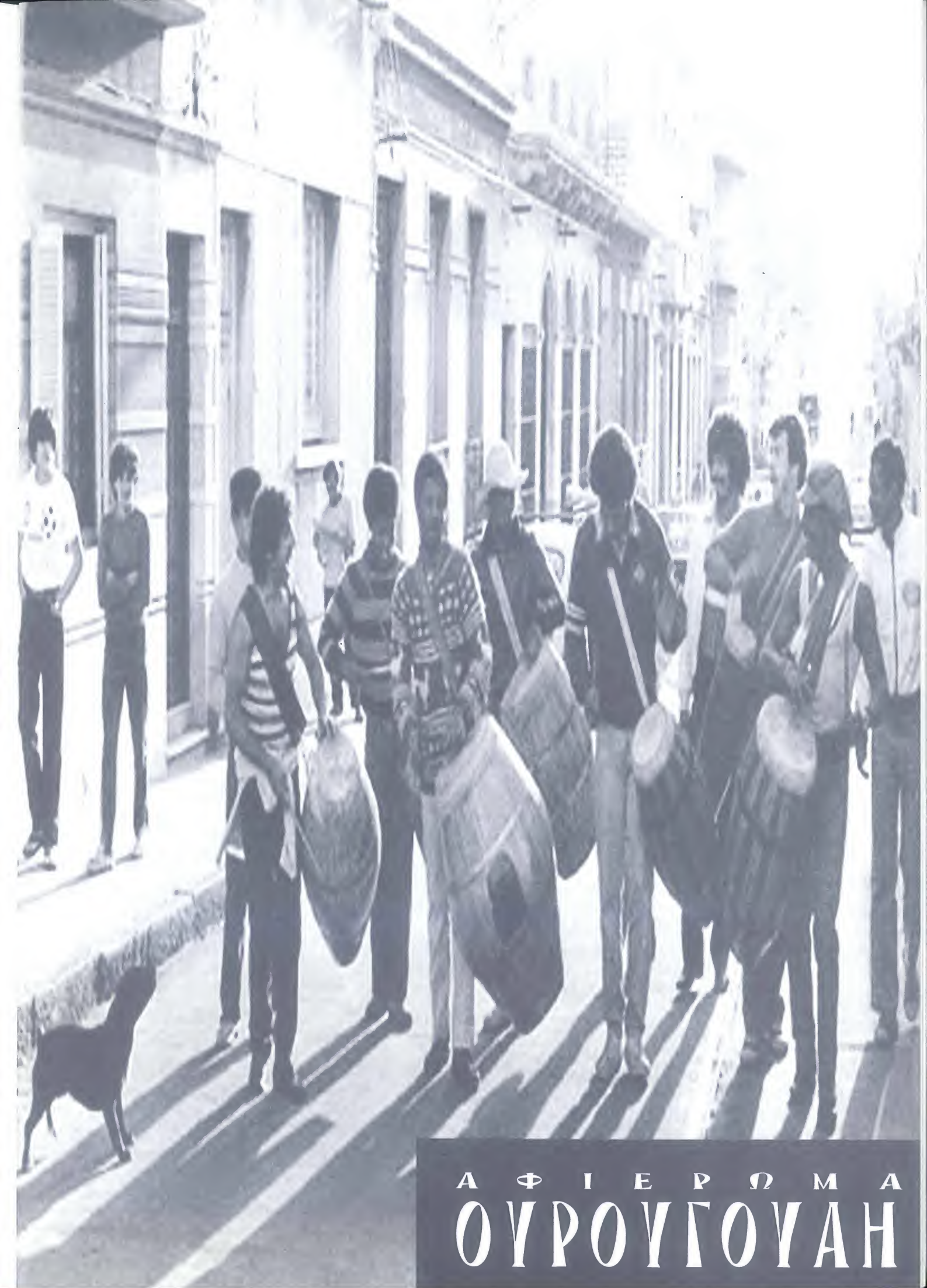

γ) Ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική(ς)

Είναι το πεδίο που περισσότερο από όλα φαίνεται ότι κανείς, και ο πιο φωτισμένος ηγέτης, δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στις σχέσεις που διαμορφώνονται κάτω από την κυρίαρχη σφραγίδα των ΗΠΑ στην αμερικανική ήπειρο. Έτσι, στα μέσα του 2001, και αφού ο Τσάβες δέχτηκε αφόρητες πιέσεις και για την τοποθέτησή του στο Σχέδιο Κολομβία και για την πολιτική του στο θέμα της Κούβας, από τις ΗΠΑ αλλά και στο εσωτερικό από την αντιπολίτευση, διαφοροποιήθηκε αισθητά σε κρίσιμα ζητήματα. Όσον αφορά το Σχέδιο Κολομβία, συνεχίζει να έχει αντίρρηση για το στρατιωτικό του σκέλος, αλλά «ανακάλυψε» την κοινωνική πλευρά του σχεδίου με την οποία δήλωσε σύμφωνος. Υπέγραψε την ALCA, με «επιφυλάξεις» κυρίως ως προς το χρόνο εφαρμογής (ο Μπους πίεζε για το 2003), παρόλο που πριν δύο χρόνια δήλωνε ότι κάθε απόπειρα δημιουργίας μιας υπεραγοράς στην αμερικανική ήπειρο θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα των λίγων. Και, ενδεικτικό και αυτό, συνεχάρη τον Φοξ για τις ειρηνευτικές του προσπάθειες όταν κατέθεσε στη βουλή το σχέδιο νόμου της COCOPA προς ψήφιση.

Προσωπικότητα αντιφατική, ο Τσάβες ισορροπεί πολιτικά, στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, στην κόψη του ξυραφιού. Έχει ακόμη την υποστήριξη του Κομμουνιστικού Κόμματος της χώρας του (προφανώς λόγω Κούβας), που δηλώνει πως: «Έχουμε τώρα μια κυβέρνηση που προσανατολίζεται από μπολιβαριανές ιδέες», και μέχρι τώρα (παρά τις φήμες που επανέρχονται σταθερά για πραξικόπημα ανατροπής του) χαίρει μιας μεγάλης δημοτικότητας, που μάλλον συνδέεται περισσότερο με το φαίνεσθαι της πολιτικής του. Λίγο πριν την εκλογή του, η δημοτικότητά του άγγιζε το 91,9%, το Μάιο του 2000 έφτασε στο χαμηλότερό της σημείο (55,9%) και το Μάρτιο του 2001 ανέβηκε στο 62,7%. Αρκεί, όμως, η εμπιστοσύνη σε έναν ηγέτη για να μην ακολουθήσει ένας ατελείωτος δρόμος υπόχωρήσεων κάτω από τις πιέσεις που είναι βέβαιο ότι θα συνεχιστούν; Πολύ περισσότερο, για να δοθούν ουσιαστικές λύσεις στα τεράστια κοινωνικά προβλήματα; Χωρίς κοινωνικές αντιστάσεις και αντίστοιχους αγώνες ενάντια στους μεγαλογαιοκτήμονες, τις ιδιωτικές εταιρείες πετρελαίου και τη λοιπή ολιγαρχία του πλούτου στις ΗΠΑ, ποιο θα είναι το μέλλον της Βενεζουέλας; Και σε μια τέτοια προοπτική, ενός ενισχυμένου κοινωνικού κινήματος, ποια θα είναι η στάση και οι επιλογές του Τσάβες;

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Α
ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ

Μια αντίφαση

Εμείς οι Ουρουγουανοί έχουμε μια τάση να πιστεύουμε ότι η χώρα μας υπάρχει, ο υπόλοιπος κόσμος όμως δεν το αντιλαμβάνεται. Τα μεγάλα μέσα επικοινωνίας, αυτά που έχουν παγκόσμια επιρροή, ποτέ δεν αναφέρονται σε αυτό το μικρό και χαμένο στα νότια του χάρτη έθνος.

Κατ' εξαίρεση, μερικούς μήνες πριν, ο αγγλικός Τύπος ασχολήθηκε με μας με αφορμή την επίσκεψη του πρίγκηπα Καρόλου. Τότε, η εφημερίδα κύρους *Times* πληροφόρησε τους αναγνώστες της ότι η ουρουγουανή νομοθεσία επιτρέπει στον απατημένο σύζυγο να κόψει τη μύτη της άπιστης συζύγου και να ευνουχίσει τον εραστή. Οι *Times* απέδωσαν στη δικιά μας συζυγική ζωή τις κακές αυτές συνήθειες του αγγλικού αποικιακού στρατού. Ευχαριστούμε για την καλοσύνη, η αλήθεια είναι όμως ότι τόσο χαμηλά δεν έχουμε πέσει. Αυτή η βάρβαρη χώρα, που κατάργησε τη σωματική τιμωρία στα σχολεία εκατόν είκοσι χρόνια πριν από τη Μεγάλη Βρετανία, δεν είναι αυτή που φαίνεται όταν την κοιτάς από μακριά και από ψηλά. Αν οι δημοσιογράφοι κατέβαιναν από το αεροπλάνο, θα τους περίμεναν αρκετές εκπλήξεις.

Οι Ουρουγουανοί είμαστε λίγοι, όχι παραπάνω από τρία εκατομμύρια. Χωράμε όλοι σε μια μόνο συνοικία μιας οποιασδήποτε μεγάλης πόλης του κόσμου. Τρία εκατομμύρια συντηρητικών αναρχικών: αλλάζουμε δύσκολα και δεν μας αρέσει να μας ορίζουν. Όταν όμως αποφασίσουμε να αλλάξουμε, τότε το παίρνουμε στα σοβαρά. Τώρα πνέουν στη χώρα αίσιοι άνεμοι αλλαγής. Έφτασε η ώρα να πάψουμε να είμαστε μάρτυρες των ιδίων μας

που λέγεται ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ

του Εδουάρδο Γκαλεάνο

των κακοδαιμονιών. Η Ουρουγουάη βρίσκεται εδώ και αρκετό καιρό σε παρακμή, σε αντίθεση με τους καιρούς που ήξερε να βρίσκεται στην πρωτοπορία. Οι πρωταγωνιστές έγιναν θεατές. Τρία εκατομμύρια πολιτικά ιδεολόγων και η πολιτική πρακτική στα χέρια πολιτικάντηδων που έχουν μετατρέψει τα δικαιώματα των πολιτών σε χατίρια της εξουσίας· τρία εκατομμύρια προπονητών ποδοσφαίρου και το ποδόσφαιρο να ζει από τη νοσταλγία· τρία εκατομμύρια κριτικών κινηματογράφου και ο εγχώριος κινηματογράφος τίποτα παραπάνω από μια απλή ελπίδα.

Αυτό που η χώρα είναι, βρίσκεται σε διαρκή αντίφαση με αυτό που η χώρα υπήρξε. Το οκτάωρο εργασίας θεσπίστηκε με νόμο στην Ουρουγουάη ένα χρόνο πριν από τις ΗΠΑ και τέσσερα χρόνια πριν από τη Γαλλία. Στις μέρες μας, όμως, το να βρεις δουλειά είναι ένα θαύμα και ακόμα μεγαλύτερο θαύμα είναι να γεμίσεις την κατσαρόλα δουλεύοντας μόνο οκτώ ώρες: μονάχα ο Χριστός θα το κατάφερνε, αν ήταν Ουρουγουανός και αν ήταν ακόμα ικανός να πολλαπλασιάζει τον άρτον και τους ιχθείς.

Η Ουρουγουάη απέκτησε νόμο για το διαζύγιο εβδομήντα χρόνια πριν από την Ισπανία και γυναικεία ψήφο δεκατέσσερα χρόνια πριν από τη Γαλλία. Η πραγματικότητα, όμως, συνεχίζει να μεταχειρίζεται τις γυναίκες χειρότερα από τα τάνγκο, ενώ αυτές αστράφτουν δια της απουσίας τους από την πολιτική σκηνή, λιγοστές θηλυκές υπάρξεις σε μια θάλασσα αρσενικών.

Αυτό το κουρασμένο και στείο σύστημα όχι μόνο προδίδει την ίδια του τη μνήμη, αλλά βρίσκεται και σε αντίφαση με την πραγματικότητα. Η οικονομία της χώρας βασίζεται στην εξαγωγή κρεάτων, δερμάτων, μαλλιού και ρυζιού, τα χωράφια όμως βρίσκονται στα χέρια λίγων. Αυτοί οι λίγοι, που κηρύττουν τις αξίες της χριστιανικής οικογένειας αλλά απολούν τους χωρικούς όταν παντρεύονται, κατέχουν τα πάντα. Όποιος θέλει γη για να τη δουλέψει βρίσκει όλες τις πόρτες κλειστές και όποιος καταφέρει να αποκτήσει ένα κομματάκι γης εξαρτάται από πιστώσεις, που οι τράπεζες δίνουν πάντα σε αυτούς που τα έχουν και ποτέ σε αυτούς που τα χρειάζονται. Μπουχτισμένοι απ' το να παίρνουν ένα πέσο για κάθε προϊόν που κάνει δέκα, οι αγροτικοί παραγωγοί καταλήγουν ψάχνοντας καλύτερη τύχη στο Μοντεβιδέο. Στην

πρωτεύουσα της χώρας, κέντρο της γραφειοκρατικής εξουσίας και όλων των εξουσιών, καταφεύγουν οι απελπισμένοι προσμένοντας μια δουλειά που θα τους αρνηθούν τα αραχνιασμένα εργοστάσια. Πολλοί καταλήγουν να μαζεύουν σκουπίδια και άλλοι συνεχίζουν το ταξίδι της μετανάστευσης με πλοία ή αεροπλάνα.

Στις αντιφάσεις μεταξύ εξουσίας και πραγματικότητας κερδίζουμε τα παγκόσμια πρωταθλήματα που το ποδόσφαιρο μάς αρνείται. Στο χάρτη, περιτριγυρισμένη από τους μεγάλους της γείτονες, η Ουρουγουάη φαντάζει νάνος. Όχι και τόσο όμως. Έχουμε πέντε φορές μεγαλύτερο έδαφος από την Ολλανδία και πέντε φορές λιγότερους κατοίκους. Έχουμε περισσότερη καλλιεργήσιμη έκταση από την Ιαπωνία και πληθυσμό σαράντα φορές λιγότερο. Παρ' όλα αυτά, είναι πολλοί οι Ουρουγουανοί που μεταναστεύουν επειδή δεν βρίσκουν στον ήλιο μοίρα. Ένας πληθυσμός μικρός και γερασμένος: λίγα παιδιά γεννιούνται και στο δρόμο βλέπεις περισσότερα αναπηρικά καροτσάκια από καροτσάκια με μωρά. Και όταν τα λίγα αυτά παιδιά μεγαλώσουν, η χώρα τα εξορίζει. Εξάγουμε νέους. Υπάρχουν Ουρουγουανοί ακόμα και στην Αλάσκα και τη Χαβάη. Πριν είκοσι και κάτι χρόνια, η στρατιωτική δικτατορία έστειλε πολύ κόσμο στην εξορία. Σε πλήρη δημοκρατία, η οικονομία καταδικάζει σε ξεριζωμό πολύ περισσότερους. Η οικονομία, την οποία διαχειρίζονται τραπεζίτες που κάνουν πράξη το σοσιαλισμό «κοινωνικοποιώντας» τις συνέπειες των ανέντιμων πτωχεύσεών τους και τον καπιταλισμό, δημιουργώντας μια χώρα ιδιωτικών υπηρεσιών. Για να μπούμε στην παγκόσμια αγορά από την πίσω πόρτα, μας υποβαθμίζουν σε ένα φορολογικό παράδεισο με τραπεζικό απόρρητο και θέα στη θάλασσα. Σε αυτή την οικονομία οι άνθρωποι, όσο λίγοι και αν είναι, περισεύουν.

Παραμερίζοντας για λίγο τη μετριοφροσύνη, ας ειπωθεί ότι θα μπορούσαμε να μπούμε στο βιβλίο Γκίνες και για κάτι καλό. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας δεν υπήρξε ούτε ένας σημαντικός διανοούμενος, ούτε ένας σπουδαίος επιστήμονας ή καλλιτέχνης διατεθειμένος να χειροκροτήσει τους δυνάστες. Και στους καιρούς μας, δημοκρατικούς πια, η Ουρουγουάη ήταν η μόνη χώρα που απέκρουσε τις ιδιωτικοποιήσεις με λαϊκή βούληση. Με δημοψήφισμα στα τέλη του '92, το 72% των Ουρουγουανών αποφάσισε ότι οι κύριες δημόσιες υπηρεσίες θα συνέχιζαν να είναι δημόσιες. Ωστόσο, το Φεβρουάριο του 2001, ένα νέο δημοψήφισμα δεν κατάφερε να ακυρώσει το Νόμο Έκτακτης Ανάγκης της δεξιάς κυβέρνησης, ο οποίος ανοίγει το δρόμο στην ιδιωτικοποίηση. Ο διεθνής Τύπος δεν αφέρωσε ούτε μια γραμμή σε αυτή την είδηση, αν και ήταν ένα ασυνήθιστο δείγμα κοινής λογικής.

Η εμπειρία άλλων χωρών της Λατινικής Αμερικής μας διδάσκει ότι οι ιδιωτικοποιήσεις μπορούν να φουσκώνουν τους τραπεζικούς λογαριασμούς ορισμένων πολιτικών, αλλά διπλασιάζουν το εξωτερικό χρέος, όπως συνέβη στην Αργεντινή, τη Βραζιλία, τη Χιλή και το Μεξικό την τελευταία δεκαετία. Οι ιδιωτικοποιήσεις υποβιβάζουν, σε τιμή μπανάνας, τη λαϊκή κυριαρχία.

Η συνήθης σιωπή των μεγάλων ΜΜΕ απέτρεψε και την παραμικρή πιθανότητα το παραπάνω δημοψήφισμα να μολύνει με το παράδειγμα του άλλες χώρες. Εντός συνόρων, ωστόσο, αυτή η συλλογική πράξη εθνικής επιβεβαίωσης κόντρα στο ρεύμα –μια ιεροσουλία για την παγκόσμια δικτατορία του χρήματος– διακήρυξε ότι η επιθυμία για αξιοπρέπεια, που η στρατιωτική τρομοκρατία θέλησε να εξοντώσει, ήταν ακόμα ζωντανή. [...]

Μετάφραση: Γ.Σ.

Η Ουρουγουάη είναι μια από τις μικρότερες χώρες της Νότιας Αμερικής. Τα 177.000 τετρ. χλμ. της έκτασής της αποτελούν μια εύφορη πεδινή επιφάνεια που διακόπτεται μόνο από λίγες «ορεινές» παρεμβολές, που καμιά τους δεν υπερβαίνει τα 600 μέτρα. Οι κάτοικοί της ανέρχονται γύρω στα 3.000.000 (ανάμεσά τους και μια μικρή ελληνική κοινότητα που αριθμεί 2-3.000 άτομα), σε μια αξιοθαύμαστη για τα δεδομένα της Λατινικής Αμερικής πληθυσμιακή σταθερότητα, αφού τα τελευταία 30 χρόνια η μετανάστευση για οικονομικούς και πολιτικούς λόγους εξισορροπεί τη γεννητικότητα. Είναι από τα παιχνίδια της ιστορίας, μια χώρα δημιουργημένη από μετανάστες που ήρθαν εδώ από τις ευρωπαϊκές χώρες αναζητώντας μια καλύτερη τύχη να τροφοδοτεί σχεδόν με το ένα τέταρτο του πληθυσμού της το μεταναστευτικό ρεύμα που σημειώνεται σήμερα προς τις αναπτυσσόμενες χώρες για τους ίδιους ακριβώς λόγους.

Την εποχή που οι πρώτοι Ευρωπαίοι άρχισαν να καταφθάνουν στην περιοχή, στα εδάφη της Ουρουγουάης δεν υπήρχαν περισσότεροι από 5.000 ιθαγενείς. Ζούσαν από το κυνήγι και τη συγκομιδή καρπών. Ο νομαδικός τρόπος ζωής τους είχε σαν επακόλουθο την απουσία δομών οργανωμένης κοινωνίας, ικανής να φέρει αποτελεσματική αντίσταση στην εισβολή των Ευρωπαίων. Οι Ισπανοί γρήγορα απόκτησαν τον έλεγχο των εδαφών της Ουρουγουάης, χωρίς όμως να ενδιαφερθούν ιδιαίτερα για την εκμετάλλευσή της, αφού η προσοχή τους ήταν στραμμένη προς την Αργεντινή. Η Ισπανία δημιούργησε την Αντιβασιλεία του Ρίο ντε Λα Πλάτα με έδρα το Μπουένος Άιρες. Τα εδάφη της επικράτειας που βρίσκονταν ανατολικά του ποταμού Ουρουγουάη ήταν η banda oriental (η ανατολική πλευρά). Η ονομασία Ουρουγουάη ήρθε πολύ αργότερα, το 1828, όταν η χώρα απέκτησε την ανεξαρτησία της.

ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ

Η banda oriental γρήγορα έγινε ο παράδεισος για Ισπανούς τυχοδιώκτες, για λιποτάκτες των ευρωπαϊκών στόλων, για πειρατές και λαθρέμπορους, που μπορούσαν ανενόχλητοι να ζουν τη ζωή τους έξω από την επίβλεψη και τους κανόνες μιας οργανωμένης κοινωνίας. Άλλωστε, το μοναδικό δείγμα της ισπανικής κυριαρχίας στην περιοχή ήταν οι ιεραποστολές, που και αυτές εξαναγκάστηκαν να απομακρυνθούν. Μόνο στα 1724, δηλαδή λίγο περισσότερο από δύο αιώνες ύστερα από την άφιξή τους, και αφού η απειλή των Πορτογάλων που διείσδυαν συνεχώς από τη γειτονική Βραζιλία ήταν πλέον ορατή, η Αντιβασιλεία του Ρίο ντε Λα Πλάτα αποφάσισε να «κατοχυρώσει» την κυριαρχία της δημιουργώντας την πόλη του Μοντεβιδέο.

Η περιοχή για πολλά χρόνια θα γίνει το θέατρο αντιπαράθεσης ανάμεσα στις αποικιοκρατικές ευρωπαϊκές δυνάμεις (Ισπανία, Πορτογαλία, Αγγλία, Γαλλία), που προέκτειναν στην αμερικανική ήπειρο τις συγκρούσεις τους. Ωστόσο, σιγά σιγά ωριμάζει ανάμεσα στους Ευρωπαίους αποίκους η ιδέα της ανεξαρτητοποίησης από τις αποικιοκρατικές μητροπόλεις. Ένα κράμα οικονομικών συμφερόντων και «εθνικής συνείδησης», που συν τα χρόνια αποκτήθηκε, δίνει την ώθηση στο κίνημα εθνικής ανεξαρτησίας που διαπερνά τη Λατινική Αμερική στις αρχές του 19ου αιώνα. Το 1810, στο Μπουένος Άιρες, διακηρύσσεται η ανεξαρτησία της Αργεντινής και η έδρα της ισπανικής παρουσίας στην περιοχή μεταφέρεται στο Μοντεβιδέο. Ωστόσο, ένας λοχαγός του ισπανικού στρατού, ο Χοσέ Χερβασίο Αρτίγας, γεννημένος στην banda oriental, λιποταχεί και με τη βοήθεια της Αργεντινής ηγείται του αγώνα για την κατάργηση της ισπανικής κυριαρχίας. Είναι ο αγώνας των πρώτων *τουπαμάρος*, όπως οι Ισπανοί αποκαλούσαν τους επαναστάτες (είχε προηγηθεί, στο Περού, η εξέγερση του Τουπάκ Αμάρου, ηγέτη των επαναστατημένων ιθαγενών). Οι σκληροτράχηλοι γκάουτσος, που αποτελούσαν την κύρια δύναμη του επαναστατικού στρατού, κατάφεραν μέσα σε λίγο διάστημα να κατατροπώσουν τις ισπανικές δυνάμεις και ο Αρτίγας εγκαθιστά αυτόνομη κυβέρνηση στην ανατολική πλευρά.

Η πρώτη κυβερνητική πράξη είναι η προσπάθεια εφαρμογής μιας πολύ προωθημένης αγροτικής μεταρρύθμισης. Οι κοινωνικοπολιτικές ιδέες του Αρτίγας και τα σχέδιά του για την ενοποίηση της Λατινικής Αμερικής βρίσκουν απήχηση και στις επαρχίες της Αργεντινής, αλλά προκαλούν την αντίδραση των γαιοκτημόνων και της μεγάλης αστικής τάξης, που έχει αρχίσει ήδη να αναπτύσσεται με κέντρο το Μπουένος Άιρες. Η Αγγλία, ηγεμονική δύναμη του πλανήτη τον 19ο αιώνα και με αυξανόμενη πολιτική επιρροή στην περιοχή, συμμαχεί με τις δύο αυτές τάξεις, και η banda oriental ανακηρύσσεται, στα 1828, ως το ανεξάρτητο κράτος της Ουρουγουάης, ονομασία που παίρνει από το ομώνυμο ποτάμι που αποτελεί και το φυσικό σύνορο με την Αργεντινή. Ο Αρτίγας θα πεθάνει εξόριστος, μια τύχη που επιφυλάχθηκε και σε άλλους μεγάλους πρωτεργάτες της ανεξαρ-

Σύντομη ιστορική αναδρομή

**Χοσέ
Χερβάσιο
Αρτίγας**

της και οραματιστές μιας «ενιαίας λατινοαμερικάνικης πατρίδας», όπως ο Μπολίβαρ και ο Σαν Μαρτίν.

Την εποχή της ανακήρύξης της ως ανεξάρτητου κράτους, ο πληθυσμός της Ουρουγουάης ανέρχεται μόλις στις 125.000. Για πάρα πολλά χρόνια εμφύλιες διαμάχες σημειώνονται στη χώρα, κυρίως ανάμεσα στις δύο μεγάλες παρατάξεις που δημιουργήθηκαν: τους *μπλάνκος* (λευκούς) και τους *κολοράδος* (κόκκινους), ονομασίες που προήλθαν από το χρώμα των εμβλημάτων που επέλεξαν. Στην πορεία, οι *μπλάνκος* αποτέλεσαν τον εκφραστή των συμφερόντων της μεγάλης γεωργοκτηνοτροφικής ιδιοκτησίας της επαρχίας και οι *κολοράδος* της αστικής τάξης, που βρισκόταν κατά κύριο λόγο στο Μοντεβιδέο. Ορόσημο για τη μετέπειτα πορεία της Ουρουγουάης υπήρξε η ανάδειξη του Χοσέ Μπάτλε. Ορδόνιος, χαρισματικού και διορατικού ηγέτη των *κολοράδος*, στο προεδρικό αξίωμα το 1903. Ο Μπάτλε άφησε άθικτα τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των μεγάλων γεωργοκτηνοτρόφων, αλλά πέτυχε να μεταφέρει τα μεγάλα κέρδη που αποκόμιζε η χώρα από τις εξαγωγές, κυρίως κρέατος και δέρματος, προς την ανάπτυξη της βιομηχανίας τροφίμων και την προσφορά υπηρεσιών από το κράτος προς τους πολίτες. Η οικονομική ανάπτυξη που συντελείται παράλληλα με ένα εκτεταμένο σύστημα κοινωνικής προστασίας και δικαιωμάτων, συνδυασμός που αποτέλεσε τον θεμέλιο λίθο του μπατλισμού, εξασφάλισαν για δεκαε-

τίες την κοινωνική γαλήνη στην Ουρουγουάη, την οποία αποκαλούσαν «Ελβετία της Λατινικής Αμερικής».

Στη δεύτερη προεδρική θητεία του Μπάτλε (1911-1915), εθνικοποιούνται η κεντρική τράπεζα, τα ενεργειακά κέντρα, οι συγκοινωνίες, οι επικοινωνίες. Νομοθετείται το οκτάωρο, η υποχρεωτική σε βάρος των εργοδοτών ασφάλιση των εργαζομένων και υιοθετείται η αντίληψη του «κράτους-διαιτητή». Η δωρεάν παιδεία αφορά όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ακόμη και την ανώτατη, ενώ ένα δίκτυο σχολικών ιδρυμάτων καλύπτει την εκπαίδευση σε ολόκληρη τη χώρα. Θεσπίζεται ο διαχωρισμός εκκλησίας-κράτους. Καθιερώνεται το διαζύγιο, ακόμη και με απλή αίτηση της γυναίκας, χωρίς αυτή να υποχρεώνεται να αναφέρει τους λόγους.

Η τροφοδοσία με κρέας των ευρωπαϊκών εκστρατευτικών σωμάτων στην Αφρική στις αρχές του αιώνα και αργότερα οι εξαγωγές τροφίμων προς την Ευρώπη, κυρίως την Αγγλία, αλλά και τις ΗΠΑ, κατά τη διάρκεια των δύο παγκόσμιων πολέμων, εξασφάλισαν τους απαραίτητους πόρους για την επιτυχία του ουρουγουανικού μοντέλου. Τη δεκαετία του '50, αρχίζουν να εκδηλώνονται τα πρώτα σημάδια κρίσης στην οικονομία της Ουρουγουάης. Η αγορά τροφίμων παγκοσμίως ομαλοποιείται, η τιμή του κρέατος πέφτει συνεχώς σε σχέση με τις τιμές των βιομηχανικών προϊόντων, που η χώρα είναι υποχρεωμένη να εισάγει. Αυτό, άλλωστε, αποτελεί κύριο πρόβλημα για τις χώρες του Τρίτου Κόσμου που βλέπουν να απαιτούνται όλο και περισσότερα προϊόντα τους, αγροτικά κατά βάση, για την αγορά ίδιας ποσότητας βιομηχανικών προϊόντων. Οι μεγαλοεπιχειρηματίες αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων τους μέσα στην εσωτερική αγορά για να αντισταθμίσουν κάπως τις απώλειες που υφίστανται στο εξωτερικό, ενώ, παράλληλα, φυγαδεύουν τα κεφάλαιά τους έξω από τη χώρα αναζητώντας περισσότερο επικερδείς επενδύσεις. Οι κυβερνήσεις καταφεύγουν στο δανεισμό και η Παγκόσμια Τράπεζα μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αρχίζουν να υπαγορεύουν τους όρους τους. Η διείσδυση του βορειοαμερικάνικου κεφαλαίου, ιδίως με τη μορφή του τραπεζικού κεφαλαίου, συνεχώς επεκτείνεται. Το 1961, υπήρχαν 61 διαφορετικές τράπεζες με 557 υποκαταστήματα, δηλαδή ένα για κάθε 4.500 κατοίκους της Ουρουγουάης, πράγμα που αποτελούσε παγκόσμιο ρεκόρ. Ο πληθωρισμός ήδη στις αρχές της δεκαετίας του '60 έτρεχε αρχικά με 20% ετήσιο ρυθμό, για να φτάσει στη συνέχεια πολύ πάνω από το 100%. Η πολιτική παρουσία των ΗΠΑ συνεχώς αναβαθμίζεται. Ο μπατλισμός είναι πια μια ανάμνηση, στα δύο μεγάλα παραδοσιακά κόμματα έχουν κυριαρχήσει οι πιο συντηρητικές πτέρυγες και την κοινωνική δυσανεμία καλείται να εκφράσει μια πολιτική δύναμη που ως τότε φαινόταν να βρίσκεται στο περιθώριο της πολιτικής ζωής: η Αριστερά με τις διάφορες αποχρώσεις της.

Σ.Γ.

FRENTE AMPLIO

Το ΕΥΡΥ Μετωπο

Το ουρουγουάνικο θαύμα, με ή χωρίς εισαγωγικά, ιδίως αν το συγκρίνει κανείς με ό,τι συνέβαινε στις άλλες λατινοαμερικάνικες χώρες, πρόσφερε για δεκαετίες την πολιτική σταθερότητα. Η Αριστερά ήταν αδύνατον να αποτελέσει απειλή για το σύστημα. Η εκλογική της δύναμη ήταν περιορισμένη. Τα δύο εκλογικά μέτωπα που σχηματίζονταν, το ένα με επίκεντρο το Κομμουνιστικό Κόμμα και το άλλο με το Σοσιαλιστικό Κόμμα, μόλις συγκέντρωναν και τα δύο μαζί το 5-6%. Και η κύρια δύναμή τους βρισκόταν στους μετανάστες, κυρίως πολιτικούς πρόσφυγες, που την περίοδο του μεσοπολέμου κατέφευγαν στη Λατινική Αμερική ύστερα από την άνοδο του φασισμού στην Ευρώπη. Η ταχύτατη επιδείνωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών από το τέλος της δεκαετίας του '50 είχε σαν φυσικό επακόλουθο την κινητοποίηση μεγάλων λαϊκών στρωμάτων και, μέσα από τη δράση του συνδικαλιστικού κυρίως κινήματος, η παρουσία των κομμάτων της Αριστεράς γίνεται πιο ενεργή.

Παράλληλα με την εσωτερική αναταραχή που διαπερνά την Ουρουγουάη,

Τα εκλογικά αποτελέσματα που πετυχαίνει το Μέτωπο δεν έρχονται ουρανοκατέβητα, αλλά βασίζονται σε μια αποτελεσματική δουλειά βάσης που πραγματοποιείται τις τελευταίες δυο-τρεις δεκαετίες και που αναγορεύει αυτές τις οργανώσεις βάσης σε κεντρικό άξονα της κοινωνικής και της πολιτικής ζωής.

«Η πόλη δημιουργείται από όλους για όλους. Η πόλη είναι ο τόπος που ζούμε, αλλά πόλη είναι πρώτα απ' όλα οι άνθρωποι που ζουν εκεί». Αυτά είναι τα συνθήματα που εκφράζουν ένα κοινωνικό κίνημα που δρα στις πόλεις της Ουρουγουάης και που αυτή τη στιγμή συγκεντρώνει περισσότερους από 50.000 ανθρώπους (πάνω από 15.000 οικογένειες).

Στις αρχές του αιώνα, πολλοί Ιταλοί και Ισπανοί μετανάστες, κυρίως αναρχικών και μαρξιστικών αντιλήψεων, που κατέφευγαν στην Ουρουγουάη, επιδεικνύοντας ένα πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ τους, αλληλοβοηθούσαν στην κατασκευή των σπιτιών τους και γενικά στις συνθήκες διαβίωσής τους. Αυτό δημιούργησε μια παράδοση αλληλέγγυας συμπεριφοράς, η οποία με τον καιρό ατόνισε για να εμφανιστεί ξανά προς το τέλος της δεκαετίας του '60 με τη μορφή των «κοοπερατίβων για την κατασκευή κατοικιών μέσω της αμοιβαίας βοήθειας». Η αδυναμία λαϊκών στρωμάτων του πληθυσμού να βρουν τα απαραίτητα κεφάλαια για την απόκτηση κατοικίας οδήγησε κάποιες φτωχές οικογένειες να επιστρέψουν να αναζητήσουν τη συλλογική αντιμετώπιση του προβλήματος. Στα 1968 δημιουργήθηκαν οι πρώτες τρεις κοοπερατίβες αυτού του τύπου.

Η ομάδα οικογενειών που αποφασίζει να αντιμετωπίσει συλλογικά το στεγαστικό της πρόβλημα δημιουργεί μια κοοπερατίβα. Η κοοπερατίβα λειτουργεί δημοκρατικά μέσω των ανοιχτών συνελεύσεων των μελών της. Αρχικά επιλέγεται η έκταση που θα αποτελέσει το χώρο στέγασης των οικογενειών. Στη συνέχεια, οι τεχνικές μελέτες (αρχιτεκτονική των σπιτιών και του περιβάλλοντος χώρου), ύστερα ο κοινωνικός σχεδιασμός (κοινοτικές υπηρεσίες, κοινοτικοί χώροι, κοινοτική οργάνωση) και, τέλος, ο οικονομικός προϋπολογισμός. Η κοοπερατίβα απαιτεί από το Δημόσιο την παραχώρηση οικοπέδων και την κάλυψη των εξόδων για την αγορά των απαραίτητων υλικών. Η απαίτηση, που αρχικά εκδηλώ-

αυτή την περίοδο ολόκληρη η Λατινική Αμερική ζει τον αντίκτυπο της κουβανέζικης επανάστασης, Επαναστατικές ομάδες αρχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους σε όλες σχεδόν τις χώρες, οι περισσότερες προσανατολισμένες προς το κλασικό αντάρτικο της υπαίθρου, κατά το κουβανέζικο παράδειγμα. Στην Ουρουγουάη, αγωνιστές με διαφορετική κομματική προέλευση προσανατολίζονται προς την ένοπλη δράση, τοποθετώντας όμως σαν κύριο πεδίο της δράσης τους τις πόλεις και ιδιαίτερα το Μοντεβιδέο, που συγκεντρώνει το 50% περίπου του πληθυσμού της χώρας. Η γρήγορη ανάπτυξη του κινήματος αυτού συνετέλεσε στο να αποτελέσει το Εθνικό Απελευθερωτικό Κίνημα των Τουπαμάρους, μια από τις βασικές συνιστώσες της ουρουγουάνικης Αριστεράς, που η δράση του υπήρξε καταλυ-

**ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ
ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΑΣ
ΒΟΗΘΕΙΑΣ**

Δεκαετία του '80, ημερίδα αλληλεγγύης: Η αμοιβαία βοήθεια ως άποψη συμμετοχικής, αλληλέγγυας και δημοκρατικής ζωής.

Δεκαετία του '80: Η FUCVAM καλωσορίζει τα παιδιά των εξορισμένων κατά τη διάρκεια της δικτατορίας Ουρουγουανών.

τική για τις εξελίξεις που ακολούθησαν σ' αυτή τη χώρα. Το κίνημα των Τουπαμάρους αναλύεται -διεξοδικά φαντάζομαι- σε άλλο άρθρο του αφιερώματος. Αυτό που θέλω να αναφέρω εδώ είναι πως η δράση αυτού του κινήματος συνετέλεσε στην πολιτική συνειδητοποίηση τμημάτων της ουρουγουανικής κοινωνίας και στην επίσπευση ενωτικών διαδικασιών μέσα στα κόμματα της παραδοσιακής Αριστεράς, συντελώντας σ' ένα βαθμό στο σχηματισμό του Frente Amplio (Ευρύ Μέτωπο) το 1971, γεγονός που χαιρέτισθηκε και από τους ίδιους τους Τουπαμάρους.

Τους πρώτες μήνες του 1971, τα παραδοσιακά αριστερά κόμματα, Κ.Κ. και Σοσιαλιστές, συμπράττουν μαζί με τη Χριστιανοδημοκρατία, που είχε εδώ αριστερή φυσιογνωμία και πρόγραμμα, καθώς επίσης και με προοδευτικούς τομείς των μπλάνκος και των κολοράδος που αποσπάστηκαν από τα κόμματα αυτά, δημιουργώντας το Ευρύ Μέτωπο, το οποίο πήρε μέρος στις εκλογές του Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου. Είχε προηγηθεί η νίκη της Λαϊκής Ε-

νότητας και η ανάληψη της προεδρίας από τον Σαλβαδόρ Αγιέντε στη Χιλή, γεγονός που δημιούργησε ένα ευνοϊκό κλίμα για τη συσπείρωση της Αριστεράς στην Ουρουγουάη. Το Ευρύ Μέτωπο στις εκλογές αυτές έπιασε το 20%, τριπλασιάζοντας τα ποσοστά της Αριστεράς, και μάλιστα μέσα στο Μοντεβιδέο ξεπέρασε το 30%, χάνοντας για πολύ λίγους ψήφους την πρώτη θέση. Η επιτυχία αυτή έδειχνε πως η Αριστερά μετέτρεπε τη δυσaréσκεια και την αγωνιστικότητα σε κοινοβουλευτική δύναμη, έβγαине από το περιθώριο της πολιτικής ζωής και διεκδικούσε με αξιώσεις πρωταγωνιστικό ρόλο στην πολιτική σκηνή. Νέες πολιτικές δυνάμεις άρχισαν να συγκροτούνται και να ενσωματώνονται στις δυνάμεις του Μετώπου.

Εν τω μεταξύ, η αστυνομία αποδεικνυόταν ανίκανη να αντιμετωπίσει τους Τουπαμάρους και η ανάμιξη των ενόπλων δυνάμεων γινόταν όλο και πιο άμεση. Ο πολιτικός αγώνας έπαιρνε όλο και πιο βίαια χαρακτηριστικά κι αυτό δεν αφορούσε μόνο τους Τουπαμάρους και τις δυνάμεις ασφαλείας, αλλά και τα νόμιμα κόμματα της Αριστεράς, που άρχισαν κι αυτά με τη σειρά τους να καταβάλουν βαρύ τίμημα σε νεκρούς και φυλακισμένους. Η ανάμιξη του στρατού κατέληξε στην κατάλυση των δημοκρατικών δικαιωμάτων το 1973 και στην επιβολή στρατιωτικού καθεστώτος, ανάλογου με της Χιλής και της Αργεντινής. Και εδώ είχαμε χιλιάδες κρατούμενους, ωστόσο οι νεκροί και οι εξαφανισμένοι δεν έφθασαν στα τρομακτικά νούμερα που σημειώθηκαν στις άλλες δύο προαναφερθείσες χώρες. Εκατοντάδες χιλιάδες κάτοικοι υπο-

26 Φεβρουαρίου 1984: Περισσότεροι από μισό εκατομμύριο Ουρουγουανοί αντιτίθενται στο Νόμο Οριζόντιας Ιδιοκτησίας, επιβεβλημένο από τη δικτατορία.

νεται προς το αρμόδιο υπουργείο, συνήθως οδηγεί σε κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας, που πολλές φορές καταλήγουν σε καταλήψεις δημόσιων κτιρίων. Στις κινητοποιήσεις τους αυτές βρίσκουν συμπαράστατες τα μέλη των άλλων κοοπερατίβων και όχι μόνο. Όταν επιτευχθεί η οικονομική κάλυψη, τα μέλη προσφέρουν τουλάχιστον 21 ώρες εθελοντικής εργασίας εβδομαδιαίως για το κτίσιμο των κτιρίων και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Παράλληλα, τις Κυριακές οργανώνονται «Ημέρες Αλληλεγγύης», όπου εκατοντάδες εθελοντές προσφέρουν χείρα βοήθειας σε μια κοοπερατίβα.

Η οργάνωση βασίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της ισότητας, της αμοιβαίας βοήθειας και της δημοκρατικής συμμετοχής. Η αυτοδιαχείριση των πόρων της δημιουργούμενης συνοικίας και η κοινοτική ιδιοκτησία συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά που διέπουν τη λειτουργία της. Μέσα σ' αυτή τη διαδικασία, τα μέλη της κοοπερατίβας αποκτούν συλλογική συ-

νείδηση και μετά το τέλος της δημιουργίας της νέας συνοικίας, παρόλο που τυπικά το έργο της κοοπερατίβας έχει ολοκληρωθεί, η συμμετοχή στη δημιουργία μιας εναλλακτικής πόλης με βάση τις ανάγκες του ανθρώπου συνεχίζεται. Δημιουργούνται αυτοδιαχειριζόμενες κοινοτικές υπηρεσίες, ανάλογα με τις προτεραιότητες που βάζει η κάθε κοοπερατίβα: πολυϊατρεία, βιβλιοθήκες και πολιτιστικά κέντρα, παιδικοί σταθμοί, αθλητικές εγκαταστάσεις και ελεύθεροι χώροι πρασίνου.

Σήμερα, στην Ουρουγουάη λειτουργούν 400 τέτοιες κοοπερατίβες, που έχουν συνενώσει τις δραστηριότητές τους μέσα στην FUCVAM (Federacion Uruguaya de Cooperativas de Vivienda por Ayuda Mutua - Ουρουγουανική Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Κατοικίας μέσω Αμοιβαίας Βοήθειας), η οποία, εκτός από το συντονισμό που δημιουργεί, προσφέρει νομική κάλυψη στις κοοπερατίβες, προωθεί τη δημιουργία καινούριων και χειρίζεται τις διεθνείς σχέσεις. Γιατί αυτό το εγχείρημα δεν γίνεται μόνο στην Ουρουγουάη. Έτσι, η FUCVAM διατηρεί αδελφικές σχέσεις με την Ένωση Κινημάτων Λαϊκής Κατοικίας της Βραζιλίας, το Κίνημα Καταληψιών του Μπουένος Άιρες, την Ομοσπονδία Κατοικίας της Κολομβίας, το Κίνημα Habitat της Κούβας κ.λπ. Τις κοοπερατίβες της Ουρουγουάης έχουν επισκεφθεί αντιπροσωπείες από κοινωνικά κινήματα, πανεπιστήμια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, δήμους από πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής, των ΗΠΑ και της Ευρώπης.

Με την ανάληψη της διακυβέρνησης του διαμερίσματος της πρωτεύουσας από το Ευρύ Μέτωπο και την επιχειρούμενη αποκέντρωση των λειτουργιών του, το Μοντεβιδέο χωρίστηκε σε 18 ζώνες. Σε κάθε μια από αυτές τις ζώνες δημιουργήθηκαν τοπικές αρχές που, μέσω των Τοπικών Επιτροπών, των Συμβουλίων Γειτονιάς και των Κέντρων Κοινωνικών Ζωνών, μετατόπισαν το κέντρο βάρους των αποφάσεων προς την πλευρά των κατοίκων. Πολλά μέλη των «κοοπερατίβων κατοικιών» έχουν εκλεγεί σε όλες τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ζωνών τους, επεκτείνοντας έτσι τη δραστηριότητά τους έξω από τα στενά όρια της κοοπερατίβας και μεταφέροντας τη συλλογική τους εμπειρία και νοοτροπία στο σύνολο της κοινωνίας. Είπαμε, το Μέτωπο δεν είναι απλά ένα αριθμητικό άθροισμα από επιμέρους συνιστώσες, αλλά η κοινωνική δυναμική που αναπτύσσει και απελευθερώνει.

χρεώθηκαν να πάρουν το δρόμο της αυτοεξορίας για να αποφύγουν την ασφυξία της δικτατορίας.

Στα 1984, ωστόσο, το τέλος της δικτατορίας βρίσκει την Αριστερά στο σύνολό της με ενισχυμένο κύρος. Είναι ενδεικτικό πως οι αποφυλακίζόμενοι γίνονται δεκτοί έξω από τις φυλακές από χιλιάδες λαού. Τα κόμματα και οι οργανώσεις της Αριστεράς στελεχώνονται γρήγορα. Το Ευρύ Μέτωπο συγκροτείται ξανά, αυτή τη φορά όμως το εύρος του είναι πολύ μεγαλύτερο, καθώς όλο και περισσότερες οργανώσεις συμμετέχουν σ' αυτό. Ο αντιδικτατορικός αγώνας είχε φέρει στο προσκήνιο νέους οργανωμένους σχηματισμούς και δυνάμεις. Οι Τουπαμάρους ανασυγκροτούνται σε πολιτικό κόμμα και συμμετέχουν κι αυτοί στο Ευρύ Μέτωπο. Συνολικά 25 (!) κόμματα, που καλύπτουν όλο το φάσμα της Αριστεράς, συνθέτουν το Ευρύ Μέτωπο, από τη χριστιανοδημοκρατία ως την άκρα Αριστερά. Είναι χαρακτηριστικό πως τρεις οργανώσεις με τροτσκιστικές καταβολές και δύο με μαοϊκές είναι πλήρη μέλη του Μετώπου. Από όσο γνωρίζω, πρέπει να είναι η μεγαλύτερη συσπείρωση αριστερών δυνάμεων της εποχής μας. Ωστόσο, εγκαινιάζοντας τις περίφημες *asambleas* (συνελεύσεις) και τις Επιτροπές Βάσης σαν κύριο συστατικό της οργανωτικής του λειτουργίας, το Μέτωπο απηύθυνε στην ουσία προσκλητήριο ένταξης στους χιλιάδες ανοργάνωτους. Στις συνελεύσεις αυτές, συνήθως οργανωμένες κατά συνοικία, συνυπάρχουν όλες οι συνιστώσες, συζητούνται, ζυμώνονται και αποφασίζονται ουσιαστικά ζητήματα. Το εντυπωσιακό είναι πως, παρά την πληθώρα των κομμάτων, το 50%, ίσως και περισσότερο, των μελών που παίρνουν μέρος στις συνελεύσεις δεν είναι ενταγμένοι σε κανένα από αυτά τα κόμματα, πράγμα που προσδίνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις ενδομετωπικές ζυμώσεις, αλλά ταυτόχρονα και μια μεγάλη δυναμική συνολικά στο Μέτωπο. Αν συνήθως η συσπείρωση δυνάμεων δεν σηματοδοτεί το απλό αριθμητικό άθροισμα των δυνάμεων που την απαρτίζουν, εδώ είναι κάτι παραπάνω από βέβαιο πως αυτό συμβαίνει. Για τη λειτουργία του Μετώπου θα πρέπει να συμπληρώσουμε πως η ύπαρξη ρευμάτων είναι θεσμοθετημένη. Έτσι, όλες οι τάσεις, είτε σοσιαλδημοκρατικές είτε ριζοσπαστικές, έχουν τη θέση τους, δίνουν τη μάχη τους στο εσωτερικό του Μετώπου με δικά τους έντυπα, με την κοινοβουλευτική τους ομάδα, διασφαλίζοντας τον πλουραλισμό, τον αλληλοσεβασμό, αλλά και την ιδιαίτερη οραματική τους διάσταση.

Το Ευρύ Μέτωπο είχε μια ανοδική πορεία σ' όλες τις μεταδικτατορικές εκλογικές αναμετρήσεις. Στις εκλογές του 1989, το Μέτωπο πήρε το 22%, για να ανεβάσει το ποσοστό του στο 31% στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση διεκδικώντας ως την τελευταία

στιγμή τη νίκη, στην πιο αμφίρροπη εκλογική αναμέτρηση στην ιστορία της Ουρουγουάης, αφού οι 3 κύριοι σχηματισμοί (κολοράδος, μπλάνκος και Μέτωπο) αναδείχθηκαν σχεδόν ισοδύναμοι με ποσοστά από 31-33%. 35.000 ψήφοι χώρισαν τον υποψήφιο πρόεδρο του Μετώπου, τον Ταμπαρέ Βάσκες, ένα γιατρό ογκολόγο, μια δημοφιλέστατη χαρισματική προσωπικότητα, από την προεδρία της χώρας. Η δυναμική, όμως, που επέδειξε το Μέτωπο έδωσε σε όλους την πεποίθηση πως η νίκη του πλησιάζει. Το δικομματικό σύστημα είχε φτάσει στην ημερομηνία λήξης του. Τα δύο παραδοσιακά κόμματα που συναντήσαμε σ' όλη την διαδρομή της ιστορίας της Ουρουγουάης, οι κολοράδος και οι μπλάνκος, παραμερίζοντας τις διαφορές τους, συμμαχούν στο κοινοβούλιο για να αλλάξουν το σύνταγμα. Ως τότε, πρόεδρος και κυβέρνηση εκλέγονταν με σχετική πλειοψηφία από το σχηματισμό που αναδεικνυόταν πρώτος, χωρίς να διεξάγεται δεύτερος γύρος. Με την αναθεώρηση απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία και θεσπίζεται ο δεύτερος γύρος. Έτσι, στην τελευταία εκλογική αναμέτρηση, το Νοέμβριο του 1999, το Μέτωπο παίρνοντας το 40% ήρθε μακράν πρώτο, αλλά, υποχρεωμένο πια να πάει σε δεύτερο γύρο, ηττήθηκε από τον υποψήφιο των κολοράδος που υποστηρίχθηκε και από τους μπλάνκος, ανεβάζοντας το ποσοστό του στο 45%, κυριαρχώντας με απόλυτη πλειοψηφία στο διαμέρισμα του Μοντεβιδέο, τη διακυβέρνηση του οποίου ελέγχει συνεχώς από το 1989 με αυξανόμενη σταθερά επιρροή. Η διακυβέρνηση της πρωτεύουσας επέτρεψε στο Μέτωπο να προωθήσει μορφές αυτοδιαχείρισης, αποκέντρωσης και λαϊκής συμμετοχής, που, παρά τα όποια προβλήματα αντιμετώπισε, τα οποία πολλές φορές το έφεραν και σε αντίθεση ή σύγκρουση με τους εργαζόμενους, συνετέλεσαν στη διαμόρφωση ενός κυβερνητικού προγράμματος για όλη τη χώρα βασισμένου σ' αυτά τα χαρακτηριστικά. Ταυτόχρονα, ήταν για την Αριστερά ένας συγκεκριμένος τρόπος να αποδείξει την ικανότητά της να κυβερνήσει.

Η αδυναμία των αστικών κομμάτων να ανακουφίσουν τα μεγάλα λαϊκά στρώματα και να βγάλουν τη χώρα από τη χρόνια κρίση επιφυλάσσει έναν πολύ σκληρό πολιτικό αγώνα επικράτησης στο μέλλον. Αυτό, όμως, που θέλω εδώ να πω είναι πως, μέχρι στιγμής, οι καθεστωτικές δυνάμεις στη Λατινική Αμερική καταφέρνουν να αντιστέκονται με επιτυχία στις απόπειρες της Αριστεράς για κοινοβουλευτική αναρρίχηση στην κυβέρνηση. Αυτό συνέβη είτε με τη νοθεία, που ανέκοψε το δρόμο του Κάρδενας στο Μεξικό το 1988 και στη Βραζιλία τη νίκη του Λούλα το 1989, είτε με την αλλαγή του συντάγματος, όπως τώρα στην Ουρουγουάη. Απ' αυτή την άποψη, η προσεχής εκλογική αναμέτρηση στη Νικαράγουα, όπου οι σαντινίστας προηγούνται σταθερά σ' όλες τις δημοσκοπήσεις, είναι κρίσιμη και ενδεικτική.

Η ύπαρξη του Frente Amplio, με τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν, αποτέλεσε για μένα το κίνητρο για να συμμετάσχω στην ομάδα που θα επιμελείτο το αφιέρωμα στην Ουρουγουάη. Είχα παρακολουθήσει τη διαδρομή του και η όποια έλλειψη γνώσεων για την ακριβή οργανωτική λειτουργία (π.χ. αρμοδιότητες του προέδρου και της πολιτικής επιτροπής στη διαμόρφωση γραμμής) και για το συγκεκριμένο κυβερνητικό πρόγραμμα δεν θώρησα πως έπρεπε να εμποδίσουν την πληροφόρηση γύρω από τη συγκρότηση, τη δράση και τις προοπτικές του Μετώπου. Αναλογιζόμενος την ανημπόρια και την κακοδαιμονία της πολυδιάσπασης που συναντάμε στην Ελλάδα, θεωρώ πως οι όποιες ενστάσεις μπορούν να διατυπωθούν για νόθευση της καθαρότητας των ιδεών και του προγράμματος των «συνεπών και πρωτοποριακών» δυνάμεων που συμμετέχουν στο Μέτωπο θα αδικούσαν ένα εγχείρημα που, αν μη τι άλλο, δίνει ελπίδα, κινητοποιεί δυνάμεις, επιτρέπει στις συνιστώσες του να παλεύουν για την καθαρότητα του οράματός τους, δίνοντας παράλληλα προτάσεις για την αντιμετώπιση της καθημερινότητας που καίει, που πιέζει για λύσεις. Ίσως για την ελληνική πραγματικότητα αυτά να είναι φιλά γράμματα ή πολυτέλεια.

Σ.Γ.

Το κίνημα των

ΤΟΥΠΑΜΑΡΟΣ

Οι παλιότεροι θα θυμούνται, έστω και αμυδρά, τη δράση των Τουπαμάρους στην Ουρουγουάη, κατά τα τέλη της δεκαετίας του '60 και τις αρχές του '70. Αρκετοί θα έχουν δει στον κινηματογράφο ή την τηλεόραση την «Κατάσταση Πολιορκίας» του Κώστα Γαβρά, που αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο περιστατικό από τη δράση του κινήματος αυτού. Ίσως, όμως, να λείπει από τους περισσότερους μια ολοκληρωμένη εικόνα για το πώς δημιουργήθηκε το κίνημα αυτό, ποια ήταν τα ιδεολογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά του και ποια η ιστορική του πορεία. Στα πλαίσια του αφιερώματος για την Ουρουγουάη, θεωρήσαμε σκόπιμο να συμπεριλάβουμε μια συνοπτική παρουσίαση του κινήματος των Τουπαμάρους, ξεκινώντας από το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο πρωτοεμφανίστηκαν και διαμορφώθηκαν, παρουσιάζοντας στη συνέχεια την ιστορική τους πορεία και μιλώντας, τέλος, για τη θέση τους στη σύγχρονη Ουρουγουάη.

Οι συγκυρίες

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '50, η Ουρουγουάη χαρακτηριζόταν ως η «Ελβετία της Λατινικής Αμερικής». Ο πληθυσμός απολάμβανε ένα σχετικά υψηλό βιωτικό επίπεδο και μια πολιτική σταθερότητα. Οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί λειτουργούσαν ομαλά και δε φαινόταν να απειλείται η συνταγματική τάξη. Η βάση αυτής της ευημερίας ήταν κυρίως η κτηνοτροφική παραγωγή, που κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών και, μέχρι τη δεκαετία του '30, εξασφάλιζε μια οικονομική ισορροπία σε ικανοποιητικό επίπεδο. Είχε, όμως, ήδη αρχίσει να διαφαίνεται μια στασιμότητα στην κτηνοτροφική παραγωγή, καθώς η γη δεν μπορούσε από μόνη της να θρέψει περισσότερα κοπάδια. Οι μεγαλοκτηνοτρόφοι δεν ήταν διατεθειμένοι να επενδύσουν σε τεχνικό εξοπλισμό ώστε να μεταβούν από την εκτατική στην εντατική παραγωγή, ωστόσο ο πληθυσμός

αυξανόταν, με αποτέλεσμα να γίνεται όλο και πιο επιτακτική η ανάγκη για μεγαλύτερη παραγωγικότητα. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος μετέθεσε για μια δεκαετία τα προβλήματα που ήδη ανέκυπταν διότι, αφενός στάθηκε δυνατό να απορροφηθεί από το εξωτερικό όλη η διαθέσιμη παραγωγή και, αφετέρου, υποχρεώθηκε η χώρα στη μείωση των εισαγωγών και στην υποκατάστασή τους, σε κάποιο βαθμό, μέσω της εγχώριας βιομηχανικής ανάπτυξης. Από τη δεκαετία του '50 όμως, όταν η Ευρώπη συνήλθε από τις καταστροφές του πολέμου και ανέπτυξε τη δική της βιομηχανοποιημένη αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή, τα προβλήματα επανεμφανίστηκαν σε οξύτερη μορφή. Οι εξαγωγές μειώθηκαν δραματικά, τα εμπορικά και δημοσιονομικά ελλείμματα τράβηξαν τον ανήφορο, εκδηλώθηκαν πληθωριστικές πιέσεις και οι κυβερνήσεις επιχείρησαν να επιβάλουν προγράμματα λιτότητας.

Για την άρχουσα τάξη, το ζητούμενο ήταν η συμπίεση του κόστους της εργατικής δύναμης. Τα εργατικά στρώματα θέλησαν να διαφυλάξουν το βιωτικό επίπεδο που είχαν ως τότε κατακτήσει και προχώρησαν σε απεργιακές και άλλες κινητοποιήσεις. Καταλυτικό ρόλο στις μετέπειτα εξελίξεις έπαιξε το κίνημα των εργατών στις φυτείες ζαχαροκάλαμου, στα βόρεια της χώρας, οι οποίοι διεκδικούσαν την απαλλοτρίωση μιας έκτασης 22.000 εκταρίων που ανήκε σε μεγαλογαιοκτήμονες και παρέμενε ανεκμετάλλευτη. Πραγματοποιώντας κινητοποιήσεις και πορείες μέχρι το Μοντεβιδέο, οι εργάτες γης κέρδισαν τη συμπάθεια ενός μεγάλου μέρους της κοινής γνώμης, καθώς και το ενδιαφέρον στελεχών της Αριστεράς, που έβλεπαν να εκδηλώνεται ένα μαχητικό εργατικό κίνημα για πρώτη φορά μετά από πολλές δεκαετίες. Απέναντι σε αυτό το κίνημα, η άρχουσα τάξη απάντησε με μια γενικευμένη καταστολή. Εμφανίστηκαν παρακρατικές ομάδες φασιστοειδών, που χτυπούσαν μεμονωμένα άτομα, επιτίθεντο σε συγκεντρώσεις και κάποια στιγμή εισέβαλαν στο Πανεπιστήμιο έχοντας την ανοχή της αστυνομίας του Μοντεβιδέο. Ήταν διάχυτη η αίσθηση ότι επέρχεται στρατιωτικό πραξικόπημα και άρχισε να καλλιεργείται στο εργατικό κίνημα και στην Εργατική Συνομοσπονδία η ιδέα ότι είναι σκόπιμο να αναπτυχθούν μορφές αντίστασης απέναντι σε αυτή την προοπτική. Από το 1960, άρχισαν να εμφανίζονται ομάδες αυτοάμυνας, που σχηματίζονταν από συνδικαλιστικές οργανώσεις και κόμματα της Αριστεράς.

Οι απαρχές του κινήματος

Το 1962, ο Ραούλ Σέντικ, ο Χόρχε Μανέρα και ο Χούλιο Μαρενάλες, που προέρχονταν από το Σοσιαλιστικό Κόμμα, μαζί με αναρχοσυνδικαλιστές και άλλα στελέχη αριστερών οργανώσεων και συνδικάτων, συγκρότησαν μια οργάνωση που προσέβλεπε στο να ξεκινήσει μια επανα-

στατική διαδικασία στην Ουρουγουάη. Ο Σέντικ ήταν στέλεχος του συνδικάτου των εργατών στις φυτείες και είχε βγει ήδη στην παρανομία, διότι αντιμετώπιζε την κατηγορία ότι είχε δολοφονήσει εργάτη σε διαδήλωση, ο οποίος στην πραγματικότητα είχε πυροβοληθεί από παρακρατικό.

Η πολυμορφία στις ιδεολογικές καταβολές δεν αποτέλεσε εμπόδιο για την ανάπτυξη αυτής της οργάνωσης, που το 1966 πήρε το όνομα Movimiento de Liberación Nacional - MLN Tupamaros (Κίνημα Εθνικής Απελευθέρωσης Τουπαμάρος). Οι ίδιοι συνήθιζαν να δηλώνουν ότι «τα λόγια μάς χωρίζουν, οι πράξεις μάς ενώνουν». Εξάλλου, φαίνεται να συμφωνούσαν από την αρχή σε ορισμένα σημεία που διαμόρφωσαν την κατοπινή εξέλιξή τους, όπως ότι:

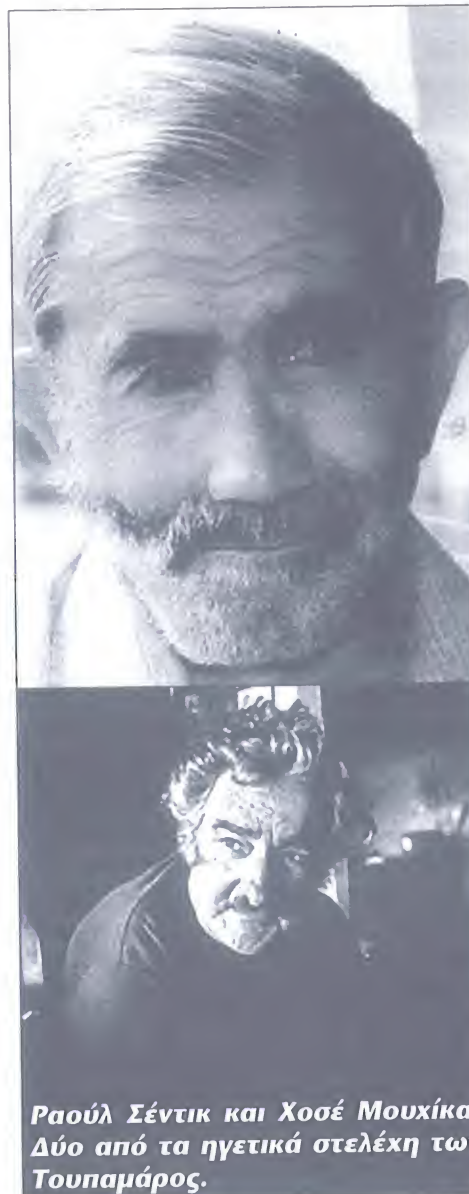
- Ο ένοπλος αγώνας αποτελεί συστατικό στοιχείο μιας επαναστατικής διαδικασίας στη χώρα.
- Το παράδειγμα της Κούβας είναι χαρακτηριστικό για το πώς μπορεί να ξεκινήσει μια επανάσταση από μια χούφτα αποφασισμένων αγωνιστών.
- Τα κόμματα της Αριστεράς, όπως το Σοσιαλιστικό και το Κομμουνιστικό, αν και είχαν προσφέρει στο παρελθόν, ακολουθούσαν πια μια πορεία ενσωμάτωσης στο σύστημα και δεν έδιναν στα λαϊκά στρώματα καμιά προοπτική ουσιαστικών αλλαγών.

Η οργάνωση αυτοπροσδιορίστηκε από την αρχή ως σοσιαλιστική, ορίζοντας τη σοσιαλιστική κοινωνία ως αυτήν όπου «το κέντρο της ανθρώπινης δραστηριότητας είναι ο άνθρωπος και όχι το κέρδος». Δεν πρότεινε κάποιο μοντέλο κοινωνικής οργάνωσης, αλλά έβλεπε να διαμορφώνεται ο σοσιαλισμός μέσα στην ιστορική πορεία, ανάλογα με τις συνθήκες του κάθε τόπου και την ιδιοσυγκρασία του κάθε λαού. Για το λαό μιας εξαρτημένης χώρας, όπως η Ουρουγουάη, η πάλη για το σοσιαλισμό συνδέεται με την αντιιμπεριαλιστική πάλη για την εθνική ανεξαρτησία. Στα πλαίσια μιας τέτοιας πάλης, είναι αναγκαία η συμμαχία με ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις, που δεν υποστηρίζουν την προοπτική μιας βαθιάς κοινωνικής αλλαγής, αλλά που πλήττονται από τον ιμπεριαλισμό.

Για τον τύπο οργανωτικής συγκρότησης, υποστηρίχτηκε από μια μερίδα του Κινήματος να πάρει αυτό τη μορφή ενός κόμματος, με την ένοπλη συνιστώσα του, που να διεκδικήσει την εξουσία. Η δεύτερη άποψη, που τελικά επικράτησε στο συνέδριο του 1966, ήταν αυτή της πολιτικο-στρατιωτικής οργάνωσης, που να ακολουθεί μια αμυντική στρατηγική συγκέντρωσης δυνάμεων («εξοπλίσου και περίμενε»), καθώς ο συσχετισμός δυνάμεων δεν ήταν ευνοϊκός για μια μετωπική αντιπαράθεση με το κράτος και τους κατασταλτικούς μηχανισμούς. Καθώς, επίσης, η γεωμορφολογία και η ανθρωπογεωγραφία της χώρας δεν ευνοεί ένα αντάρτικο υπαίθρου στα γκεβαρικά πρότυπα, εκτιμήθηκε ότι θα έπρεπε ο ένοπλος αγώνας να διεξαχθεί στα αστικά κέντρα (αντάρτικο πόλης).

Η πρώτη τους ένοπλη ενέργεια σημειώθηκε το 1963, όπου εισέβαλαν σε ένα στρατόπεδο και πήραν όπλα και πυρομαχικά. Την παραμονή των Χριστουγέννων της ίδιας χρονιάς, μοίρασαν τρόφιμα σε μια φτωχογειτονιά του Μοντεβιδέο. Το 1964, πραγματοποίησαν ενέργειες για την εξασφάλιση όπλων και πυρομαχικών, έπληξαν βορειοαμερικάνικες επιχειρήσεις και κυβερνητικούς στόχους και επιχείρησαν ληστείες τραπεζών και χρηματοπιστολών. Η δράση τους συνεχίστηκε τα δύο επόμενα χρόνια, όμως το Δεκέμβριο του 1966, σε μια απόπειρα ληστείας τράπεζας, συγκρού-

στηκαν με την αστυνομία και σκοτώθηκε ένας μαχητής τους. Η αστυνομία αναγνώρισε το πτώμα και άρχισε τις εκτεταμένες συλλήψεις και ανακρίσεις ανθρώπων του περιβάλλοντος του νεκρού. Αυτό είχε ως συνέπεια να εξαρθρωθεί ένα μεγάλο μέρος της οργάνωσης και να υποχρεωθεί αυτή σε α-

Ραούλ Σέντικ και Χοσέ Μουχίκα:
Δύο από τα ηγετικά στελέχη των
Τουπαμάρους.

ναδίπλωση. Για ένα χρονικό διάστημα οι Τουπαμάρους σταμάτησαν τις ένοπλες ενέργειες και δούλεψαν για την οργανωτική τους υποδομή, δημιουργώντας κρησφύγετα σε διάφορες περιοχές της χώρας και στρατολογώντας νέα μέλη. Με αυτή την αναδίπλωση μπόρεσαν να ανασυγκροτηθούν και να επανεμφανιστούν δυναμικά στο προσκήνιο κατά την επόμενη τετραετία.

Η ανοδική φάση (1967-1971)

Κατά το μεγαλύτερο μέρος του 1967 οι Τουπαμάρους απέφυγαν την οποιαδήποτε δραστηριότητα. Το Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς, μετά από μια ένοπλη σύγκρουση με την αστυνομία από την οποία τραυματίστηκαν αρκετοί αστυνομικοί, το MLN δημοσίευσε μια προκήρυξη, που ήταν η πρώτη του, που μοιράστηκε μαζικά.

Η διετία που ακολούθησε, 1968-1969, χαρακτηρίζεται από τις κινητοποιήσεις των φοιτητών και των εργατών. Μπροστά στις γενικευμένες απεργιακές κινητοποιήσεις, η κυβέρνηση έλαβε, το 1968, «Επείγοντα Μέτρα Ασφαλείας» (ουσιαστικά κήρυξε κατάσταση πολιορκίας) και έκλεισε το Πανεπιστήμιο. Η αστυνομία, κατά την εισβολή της στους πανεπιστημιακούς χώρους, σκότωσε αρκετούς φοιτητές και το πολιτικό κλίμα οξύνθηκε στο έπακρο. Την ίδια χρονιά, το MLN πραγματοποίησε διάφορες επιχειρήσεις (εφόδους σε πυριτιδαποθήκες για να εξασφαλίσει πυρομαχικά, βομβιστικές ενέργειες και ληστείες σε τράπεζες, ανατίναξη των πομπών ραδιοφωνικού σταθμού λίγο πριν μεταδοθεί προεδρικό μήνυμα, απαγωγή κυβερνητικού στελέχους). Χαρακτηριστικό όλων αυτών των ενεργειών «ένοπλης προπαγάνδας» (όπως χαρακτηριζόταν από την ίδια την οργάνωση) είναι ότι πραγματοποιήθηκαν χωρίς θύματα, έδιναν την εντύπωση ότι το MLN λογαριάζει το ανθρώπινο κόστος και είχαν θετικό αντίκτυπο στην κοινή γνώμη. Αυτό συνέβαλε στο να αποκτήσει η οργάνωση συμπάθειες στα λαϊκά στρώματα και να στρατολογήσει νέα μέλη. Οι νέοι μαχητές προέρχονταν, κυρίως, από τρεις κοινωνικούς χώρους: τους φοιτητές, τις ομάδες ριζοσπαστών χριστιανών με αξιολογή παρουσία στο μαζικό κίνημα και από άλλες αριστερές οργανώσεις, τα μέλη των οποίων είχαν μια θητεία στο εργατικό και φοιτητικό κίνημα και μετέφεραν την πείρα τους και τις διασυνδέσεις τους στο MLN. Το ανθρώπινο δυναμικό της οργάνωσης αυξήθηκε σημαντικά και, σύμφωνα με εκτιμήσεις του στρατού, έφτασε κάποια στιγμή στα 4.000 μέλη.

Το 1969 σηματοδεύτηκε από το εργατικό κίνημα (απεργίες των τραπεζικών υπαλλήλων και των εργατών στα ψυγεία) και τις εξεγέρσεις στις φτωχογειτονίες της πρωτεύουσας. Εργάτες εισέβαλαν στις αποθήκες εταιρείας τροφίμων και μοίρασαν τα τρόφιμα στους απεργούς. Το MLN συνέχισε τη δράση του και προκάλεσε αίσθηση η κατάληψη ραδιοφωνικού σταθμού και η μετάδοση μηνύματος της οργάνωσης. Κορυφαίο γεγονός αποτέλεσε η κατάληψη της πόλης Πάντο, στις 8 Οκτωβρίου (επέτειος του θανάτου του Τσε). 45 μαχητές κατέλαβαν καίριες θέσεις και πήραν όπλα και χρήματα. Ωστόσο, κατά την αποχώρηση από την πόλη, σημειώθηκαν συγκρούσεις με την αστυνομία, με νεκρούς και συλληφθέντες από την πλευρά των Τουπαμάρους.

Τα επόμενα χρόνια, το μαζικό κίνημα σημείωσε πτώση, όμως το MLN ένωθε ισχυρό και κλιμάκωσε τη δράση του, με βάση την εκτίμηση ότι «μέχρι το 1969 αγωνιζόμαστε για να οικοδομήσουμε την οργάνωση, τώρα ο αγώνας είναι για το λαό». Το 1970, απήγαγαν τον πράκτορα της CIA Νταν Άντονι Μιτριόνε, ο οποίος δίδασκε στους Ουρουγουανούς στρατιωτικούς την υψηλή τέχνη του βασανισμού κρατουμένων, χρησιμοποιώντας πόρνες και ζητιάνους ως πειραματόζωα. Οι Τουπαμάρους επιχειρήσαν να τον χρησιμοποιήσουν ως όμηρο, ζητώντας την απελευθέρωση πολιτικών κρατουμένων. Η κυβέρνηση δεν υποχώρησε και ο Μιτριόνε εκτελέστηκε. Με δεδομένο το ποιόν του θύματος, λίγοι θα ήταν αυτοί που τον έκλαψαν. Ωστόσο, αλγεινή εντύπωση προκάλεσε στην κοινή γνώμη η δολοφονία από την οργάνωση ενός ανυποψίαστου χωρικού, που κατά τύχη ανακάλυψε κρησφύγετο του MLN. Μπροστά στο ενδεχόμενο να μιλήσει στην αστυνομία, θανατώθηκε με ένεση.

Το γεγονός είναι ότι μετά το '69-'70, οι Τουπαμάρους κατέφευγαν στη βία πιο συχνά από όσο στην προηγούμενη περίοδο της δράσης τους. Αυτό οφείλεται σε δύο λόγους:

- Οι επιτυχίες και το αυξημένο κύρος της οργάνωσης, οδήγησαν πολύ κόσμο να ενταχθεί ή να συνεργαστεί με αυτήν. Αυτοί οι αγωνιστές, όμως, ήταν και παράγοντας πίεσης προς την οργάνωση για μεγαλύτερη δράση, περισσότερο εξοπλισμό και περισσότερα χρήματα. Αυτό εί-

χε ως αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται περισσότερες ένοπλες ενέργειες, με μεγαλύτερο ρίσκο και με στόχους που δεν τελεσφορούσαν, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της απαγωγής του Μιτριόνε. Επιχειρήθηκε να αποκτήσει η οργάνωση μια πιο αποκεντρωμένη δομή, κατανέμοντας τα μέλη της σε φάλαγγες (columnas), ώστε να αποφευχθεί η συγκεντρωση πληροφοριών σε λίγα άτομα και να αποφευχθεί η εξάρθρωσή της σε περίπτωση σύλληψης σημαντικών στελεχών. Όπως, όμως, αποδείχτηκε αργότερα, αυτή η αποκεντρωμένη δομή δεν υλοποιήθηκε στο βαθμό που έπρεπε.

- Εκείνη την περίοδο, ο Σέντικ και άλλα ιστορικά στελέχη, που είχαν πείρα και αίσθηση των συσχετισμών δύναμης, βρίσκονταν στη φυλακή. Την καθοδήγηση της οργάνωσης την είχε αναλάβει μια νεότερη γενιά αγωνιστών, που είχαν διαμορφωθεί πολιτικά μέσα στις τάξεις του MLN και διακατέχονταν από μια πιο μιλιταριστική αντίληψη των πραγμάτων.

Την περίοδο '70-'71, πραγματοποιήθηκαν ενέργειες ένοπλης προπαγάνδας (καταλήψεις εργασιακών χώρων και κινηματογράφων, με σκοπό την άμεση επικοινωνία με τον κόσμο), ληστείες τραπεζών, επιθέσεις σε αστυνομικούς και υφαρπαγές οπλισμού από στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Τον Ιούλιο και το Σεπτέμβριο του 1971, πραγματοποιήθηκαν μαζικές αποδράσεις κρατούμενων Τουπαμάρους από τις φυλακές και απελευθερώθηκαν μέλη της ιστορικής ηγεσίας του Κινήματος, μεταξύ των οποίων και ο Σέντικ.

Την ίδια χρονιά, στα πλαίσια των προσπαθειών για μια πιο στενή επικοινωνία με το μαζικό κίνημα και άλλες πολιτικές δυνάμεις, σχηματίστηκε από το MLN το Κίνημα Ανεξαρτήτων 26 Μάρτη, που εντάχθηκε στον αριστερό συνασπισμό του Frente Amplio και συμμετείχε στις προεδρικές εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου. Στις εκλογές αυτές, το Frente Amplio έλαβε το 20% των ψήφων και νικητής αναδείχτηκε ο Μπορνταμπέρι, υποψήφιος του κόμματος Κολοράδο. Το εκλογικό αποτέλεσμα απογοήτευσε τους μαχητές του MLN και κέρδισε ακόμα μεγαλύτερο έδαφος η άποψη των «μιλιταριστών» ότι η οργάνωση θα πρέπει να εντείνει την ένοπλη δράση και να προχωρήσει «σε συστηματικά και επιλεκτικά χτυπήματα ενάντια στις ένοπλες δυνάμεις», αποβλέποντας μεσοπρόθεσμα στην κατάληψη της εξουσίας. Η κυβέρνηση, από την πλευρά της, ένωσε ισχυροποιημένη πολιτικά μετά τις εκλογές και εκτίμησε ότι οι συνθήκες είναι ώριμες για να εξαρθρωθεί το MLN, με την άμεση

συμμετοχή του στρατού (η αστυνομία είχε αποτύχει στο να καταστείλει το κίνημα και ήταν γενική η αίσθηση ότι δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει τους Τουπαμάρους).

Η ήττα και οι συνέπειές της

Από τις αρχές του 1972, το MLN ενέτεινε τη δράση του σε τρεις κατευθύνσεις: επιθέσεις στα Τάγματα Θανάτου (παραστρατιωτική οργάνωση), επιχειρήσεις στην περιφέρεια του Μοντεβιδέο και επέκταση της δράσης στην ύπαιθρο, οργανώνοντας τις φάλαγγες και την υποδομή. Για το συντονισμό αυτών των ενεργειών, τη διαχείριση των πληροφοριών και των εφοδίων ανέλαβε ένας πυρήνας στελεχών μέσα στην πρωτεύουσα και αυτό είχε αρνητικές συνέπειες για την αποκέντρωση και την ασφάλεια της οργάνωσης.

Στις 14 Απριλίου, η οργάνωση σκότωσε τρία στελέχη των Ταγμάτων Θανάτου. Από αυτό το σημείο και μετά, ξεκίνησε ένα ισχυρό κύμα καταστολής από την πλευρά του στρατού και σε λίγες μέρες συνελήφθησαν σημαντικά στελέχη της οργάνωσης, με αποτέλεσμα να αποδιοργανωθεί αυτή και να δεχτεί και άλλα καίρια πλήγματα σε λίγο χρονικό διάστημα. Αν το 1966 το MLN είχε επιλέξει την τακτική της αναδίπλωσης και αναδιοργάνωσης, αυτή τη φορά συνέχισε τις επιθετικές ενέργειες, πληρώνοντας βαρύ τίμημα σε ανθρώπινο δυναμικό και υποδομή. Μέχρι το Νοέμβριο του 1972, είχαν συλληφθεί σχεδόν 3.000 μέλη και είχαν διαφύγει στο εξωτερικό περί τους 800. Τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς συνελήφθη ο Σέντικ μετά από συμπλοκή, κατά την οποία τραυματίστηκε βαριά.

Το MLN είχε υποστεί μια συντριπτική ήττα, από την οποία δεν μπορούσε να ανακάμψει. Στελέχη του, όπως ο Αδόλφο Βάσεν, ο Ραούλ Σέντικ, ο Χόρχε Μανέρα, ο Χούλιο Μαρενάλες, ο Χοσέ Μουχίκα, ο Χόρχε Σαμπάλας, ο Χένρι Ένγκλερ, ο Μαουρίσιο Ρόσενκοφ και ο Ελευθέριο Φερνάντες Ουιδόμπρο, πέρασαν για πολλά χρόνια στη φυλακή υπό συνθήκες που προκάλεσαν τον αποτροπιασμό της διεθνούς κοινής γνώμης και τις καταγγελίες οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε αντίθεση με άλλες χώρες του νότιου κώνου, οι δυνάμεις καταστολής στην Ουρουγουάη απέφευγαν τις μαζικές εκτελέσεις και τις εξαφανίσεις πολιτικών αντιπάλων και ακολουθούσαν την τακτική της μακροχρόνιας φυλάκισης. Είναι χαρακτηριστικό ότι τον Σέντικ, που τη στιγμή της σύλληψής του ήταν βαριά τραυματισμένος, φρόντισαν να τον

περιθάλψουν στο νοσοκομείο πριν τον στείλουν στη φυλακή, καθώς, σύμφωνα με τα λόγια ενός αξιωματικού του ναυτικού, «δεν είμαστε διατεθειμένοι να δημιουργήσουμε έναν δεύτερο Τσε Γκεβάρα».

Φαίνεται πως από τα προηγούμενα χρόνια, όταν οι Τουπαμάρους αντεπεξέρχονταν με επιτυχία στις αναμετρήσεις με την αστυνομία και υπερεκτιμούσαν τις δυνατότητές τους, ο στρατός πραγματοποιούσε μια συστηματική και αθόρυβη δουλειά συγκέντρωσης στοιχείων, αξιοποιώντας πράκτορες, καταδότες και τεχνικές βασανισμού κρατουμένων, τις οποίες είχε διδαχτεί από τους πράκτορες της CIA στην Εσκουέλα ντε las Américas. Και όταν πήρε την απόφαση να χτυπήσει, ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει καίρια πλήγματα στην οργάνωση, χωρίς διακοπή. Από την πλευρά του, το MLN δε θεώρησε σκόπιμο ή δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει έγκαιρα μια αναδίπλωση, αποφεύγοντας τις συγκρούσεις με τις δυνάμεις καταστολής και φροντίζοντας να διασώσει, κατά το δυνατόν, τους ανθρώπους του και την υποδομή του.

Σύντομα αποδείχτηκε πως η ήττα των Τουπαμάρους είχε ευρύτερες αρνητικές συνέπειες στο μαζικό κίνημα και στον δημοκρατικό κόσμο της Ουρουγουάης. Στις 27 Ιουνίου του 1973 εκδηλώθηκε στρατιωτικό πραξικόπημα, απέναντι στο οποίο τα λαϊκά στρώματα αντέδρασαν με γενική απεργία. Η έλλειψη, όμως, μιας ένοπλης συνιστώσας αντίστασης στα σχέδια των στρατιωτικών διευκόλυνε τη δικτατορία στο να εδραιωθεί, να διαρκέσει για 11 χρόνια, να κλείσει στις φυλακές χιλιάδες ανθρώπους, από μαχητές ένοπλων αριστερών οργανώσεων μέχρι μετριοπαθείς αντιφρονούντες που τολμούσαν να ασκήσουν κριτική στους στρατοκράτες, καθώς και να τρομοκρατήσει το σύνολο του πληθυσμού. Με αυτή την έννοια, η διάλυση του MLN ήταν το πρώτο βήμα μιας ευρύτερης επίθεσης στις κατακτήσεις και στα ανθρώπινα δικαιώματα ενός λαού που για πολλές δεκαετίες χαρακτηριζόταν από το υψηλό βιωτικό του επίπεδο, τις δημοκρατικές του παραδόσεις και την πνευματική του καλλιέργεια.

Η ανασυγκρότηση

Το 1984, οι στρατιωτικοί παρέδωσαν τη διακυβέρνηση της χώρας στους πολιτικούς, εξασφαλίζοντας για τους εαυτούς τους την ατιμωρησία, και αποκαταστάθηκαν οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί. Το Μάρτιο του 1985, απελευθερώθηκαν οι πολιτικοί κρατούμενοι, μεταξύ των οποίων και τα στελέχη των Τουπαμάρους που ήταν ακόμα εν ζωή (ο Αδόλφο Βάσεν είχε ήδη πεθάνει από καρκίνο). Το Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς, έλαβε χώρα το Τρίτο Εθνικό Συνέδριο του MLN, στο οποίο συζητήθηκαν οργανωτικά και ιδεολογικά ζητήματα. Επικυρώθηκε η αντίληψη ότι ο αγώνας συνεχίζεται και ότι θα πρέπει να προωθηθεί η κοινή δράση μεταξύ των κινημά-

των των εξαρτημένων χωρών που αγωνίζονται για την εθνική απελευθέρωση. Υιοθετήθηκαν «ο διαλεκτικός υλισμός ως επιστημονικό εργαλείο για τη γνώση και το μετασχηματισμό της κοινωνίας» και ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός ως τρόπος λειτουργίας της οργάνωσης. Το 1987, μετά από επαφές του κινήματος με άλλες πολιτικές οργανώσεις και άτομα, ιδρύθηκε το Κίνημα Λαϊκής Συμμετοχής (MPP), το οποίο συμμετέχει στις εκλογικές διαδικασίες ως συνεργαζόμενο με τα άλλα κόμματα που απαρτίζουν το Frente Amplio και εκπροσωπείται στο Κοινοβούλιο.

Το MLN σήμερα

Το MLN είναι σήμερα μια σχετικά κλειστή πολιτική οργάνωση, με την έννοια ότι δε βλέπουν τον εαυτό τους ως μια μαζική οργάνωση, αλλά ως μια οργάνωση στελεχών και ακτιβιστών. Δεν ασκεί πια ένοπλο αγώνα και εκτιμά ότι στην παρούσα φάση «ο συσχετισμός δυνάμεων δεν είναι ευνοϊκός για το λαϊκό κίνημα». Υιοθετεί μια «αμυντική στρατηγική συσσώρευσης», που συνίσταται «στην αριθμητική αύξηση των διαθεσιμότητων για αγώνα, στην οργάνωση, στην αποκόμιση εμπειρίας, στην πρόοδο στο πεδίο της θεωρίας κ.λπ.».

Αυτοπροσδιορίζονται ως σοσιαλιστές που αποβλέπουν στην κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής, στην άμεση δημοκρατία και στην τελική κατάρρευση του κράτους. Θεωρούν τους εαυτούς τους συνεχιστές τριών ιδεολογικών ρευμάτων: του χριστιανισμού, της πατριωτικής παράδοσης του Χοσέ Αρτίγας και του σοσιαλιστικού κινήματος, με έμφαση στη μαρξιστική σκέψη, αλλά και τον αναρχισμό.

Για το MLN, η «κινητήρια δύναμη» μιας επαναστατικής διαδικασίας είναι μια ευρεία συμμαχία κοινωνικών στρωμάτων, που χαρακτηρίζεται ως «λαός». Λαός είναι «το προλεταριάτο, το σύνολο των εργαζομένων, των κακώς λεγόμενων περιθωριακών, των πατριωτών διανοούμενων, των μικροαστών, των μεσοαστών, ακόμα και των αστών που τα συμφέροντά τους αντιστρατεύονται αυτά του ιμπεριαλισμού». Αρνείται, ωστόσο, την ύπαρξη μιας «εθνικής αστικής τάξης» στην Ουρουγουάη, καθώς και την ύπαρξη «σταδίων» στην επαναστατική διαδικασία. Αναγνωρίζει, επίσης, ότι η συμμαχία με αστικά στρώματα δεν αναιρεί τον εκμεταλλευτικό χαρακτήρα της αστικής τάξης, αλλά επιβάλλεται από τις ιδιομορφίες του εθνικού ζητήματος.

Εξακολουθούν να βλέπουν τον ένοπλο αγώνα ως συστατικό στοιχείο μιας επαναστατικής διαδικασίας, η οποία όμως μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την υποστήριξη της πλειοψηφίας του πληθυσμού. Ο ένοπλος αγώνας είναι αναγκαίος, στο βαθμό που η προνομιούχα μειοψηφία αντιδρά στην προοπτική της κοινωνικής αλλαγής χρησιμοποιώντας τους κατασταλτικούς μηχανισμούς της.

Η επαναστατική διαδικασία δεν τελειώνει με την επικράτηση στον στρατιωτικό τομέα και την κατάληψη της εξουσίας, αλλά συνεχίζεται στην καθημερινή πρακτική της οικοδόμησης μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας που θα βασίζεται στη λαϊκή συμμετοχή και στο ξεδίπλωμα της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Σύμφωνα με τα λόγια του Μαρενάλες: «Το MLN εκτιμά ότι στον 20ό αιώνα πραγματοποιήθηκαν σημαντικά κοινωνικά πειράματα σε μεγάλη κλίμακα, όμως δε βρέθηκαν αποτελεσματικές μορφές λαϊκής συμμετοχής. Η διαίρεση των κοινωνιών σε τάξεις με ανταγωνιστικά συμφέρο-

να είναι ο μεγαλύτερος σκόπελος και γι' αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση η εξάλειψη των τάξεων, που υπάρχουν εδώ και 5.000 χρόνια. Πρόκειται για ένα γιγαντιαίο έργο».

Συμπεράσματα

Στις δεκαετίες του '60 και του '70, εμφανίστηκαν πολλά κινήματα και οργανώσεις, στη Λατινική Αμερική και αλλού, που έδωσαν στον κόσμο της Αριστεράς την ελπίδα για μια επαναστατική αλλαγή. Τα περισσότερα από αυτά όμως διαλύθηκαν, ακολουθώντας την πτωτική πορεία του αριστερού κινήματος κατά τις δεκαετίες του '80 και του '90. Η βιωσιμότητα του MLN, δείχνει ότι το κίνημα αυτό ήταν κάτι πολύ περισσότερο από ένα ένοπλο γκρουπούσκουλο με ημερομηνία λήξης και φυσικά σε καμιά περίπτωση μια τρομοκρατική οργάνωση, όπως συχνά παρουσιάστηκε από τα μέσα ενημέρωσης. Νομίζω πως στους Τουπαμάρους υπάρχουν τρία στοιχεία που τους βοήθησαν να μη χάσουν το κύρος τους και την επαφή τους με τα λαϊκά στρώματα, και αυτά είναι:

- Η σύνδεσή τους με το μαζικό κίνημα εξαρχής. Τα ιδρυτικά στελέχη του MLN υπήρξαν συνδικαλιστές ή ακτιβιστές σε διάφορους μαζικούς χώρους και, παρά τις μιλιταριστικές αποκλίσεις που εκδηλώθηκαν κάποια στιγμή και πληρώθηκαν ακριβιά, καλλιέργησαν στην οργάνωση την αντίληψη ότι είναι αναγκαία η λαϊκή στήριξη στις εκάστοτε πολιτικές επιλογές.
- Στις ένοπλες επιχειρήσεις τους υπολόγιζαν, κατά κανόνα, το ανθρώπινο κόστος και ο αριθμός των νεκρών από τη δράση της οργάνωσης (μερικές δεκάδες) είναι πολύ μικρότερος από τις εκατόμβες των θυμάτων που άφησαν πίσω τους οι στρατιωτικοί με πρόσχημα την «καταπολέμηση της τρομοκρατίας».
- Αν και πίστευαν στον ένοπλο αγώνα, δεν περιφρόνησαν τη νόμιμη πολιτική δραστηριότητα και τη συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία.

Οι παράγοντες αυτοί συνετέλεσαν στο να ξεπεράσει το MLN τη βαριά ήττα που υπέστη στις αρχές της δεκαετίας του '70 και να εξακολουθεί να έχει μια ενεργή παρουσία στο αριστερό κίνημα και στα πολιτικά πράγματα της Ουρουγουάης.

Γ.Σ.

Βιβλιογραφικές πηγές

- Mariano, Nilson Cezar: Operación Condor. Terrorismo del Estado en el Cono Sur. Ediciones Lohlo-Lumer 1992.
- Pereyra, Daniel: Del Moncada a Chiapas. Historia de la lucha armada en América Latina. Editorial Canguro, 1994.
- Περιοδικό «Λατινική Αμερική». Τεύχη 4, 5, 7, 8, 10.
- Τουπαμάρους. Εκδόσεις Κάλβος, 1984.
- <http://fp.chasque.apc.org:8081/mln/docs/> Η ιστοσελίδα των Τουπαμάρους, με άρθρα για την παρούσα κατάσταση του Κινήματος, αλλά και αρχειακό υλικό.

Η λογοτεχνία της Ουρουγουάης

Στη μικρή Ουρουγουάη γεννήθηκαν και έζησαν μερικοί από τους πιο σημαντικούς λογοτέχνες της Λατινικής Αμερικής. Δε θα ήταν υπερβολή να πει κανείς ότι η Ουρουγουάη έχει μια από τις πιο πλούσιες λογοτεχνικές «παραδόσεις» της ηπείρου. Εδώ θα αναφερθούμε συνοπτικά, ως παραδείγματα, στους τρεις λογοτέχνες της Ουρουγουάης που, έτσι κι αλλιώς, είναι οι πιο γνωστοί και εκτός των συνόρων της.

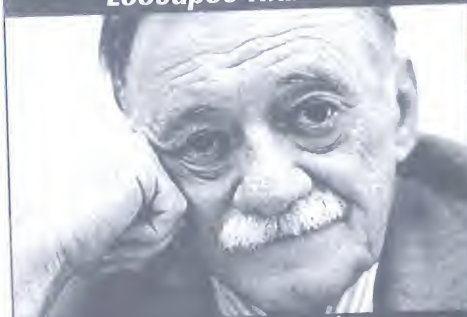
Ο **Εδουάρδο Γκαλεάνο** γεννήθηκε στο Μοντεβιδέο το 1940. Υπήρξε διευθυντής της εφημερίδας *Época* και του περιοδικού *Marcha*. Με το πραξικόπημα του 1973 έφυγε εξόριστος στην Αργεντινή, όπου ίδρυσε και διηύθυνε το περιοδικό *Crisis*. Εκεί, τρία χρόνια μετά, βρέθηκε κυνηγημένος από το πραξικόπημα του Βιντέλα: «Πολλοί σύντροφοι εξαφανίστηκαν στα ολέθρια κελιά της δικτατορίας και βασανίστηκαν κτηνωδώς. [...] Το όνομά μου βρισκόταν στη λίστα των καταδικασμένων. Έπρεπε να κοιμάμαι κάθε μέρα σε διαφορετικό σπίτι και να φεύγω συνέχεια κυνηγημένος». Τελικά διέφυγε στην Ισπανία, όπου έζησε μέχρι το 1985, οπότε, με την πτώση της δικτατορίας, επέστρεψε στην Ουρουγουάη. Μερικά έργα του: *Οι ανοιχτές φλέβες της Λατινικής Αμερικής* (1971) (στα ελληνικά από τις εκδόσεις Θεωρία), *Μέρες και νύχτες αγάπης και πολέμου* (1978) (Εξάντας), *Μνήμες φωτιάς* (τριλογία, 1982-1986) (Εξάντας), *Το βιβλίο των εναγκαλισμών* (1989) (Κέδρος), *Τα χίλια πρόσωπα του ποδοσφαίρου* (1995) (Ελληνικά Γράμματα), *Ένας κόσμος ανάποδα* (1998) (Στάχυ). Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία, ενώ τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε πάνω από είκοσι γλώσσες.

Το ριζοσπαστικό περιεχόμενο των έργων του και η μαχητική γραφή του τον κατατάσσουν εύκολα σε εκείνο που θα λέγαμε πολιτική λογοτεχνία, για την οποία ωστόσο ο ίδιος λέει: «Το σύστημα θέλει να μας πείσει πως η πολιτική λογοτεχνία είναι μια λογοτεχνία ηλίθια, δημαγωγική, που ασχολείται με θέματα "πολιτικά". Είναι μια παγίδα που αποσκοπεί να αφαιρέσει από την καθημερινή ζωή το πολιτικό της περιεχόμενο. Και μερικοί πέφτουν στην παγίδα. Θα νομίσουν πως είναι υποχρεωμένοι να κλείσουν την πολιτική λογοτεχνία στα στενά όρια της "πολιτικής", όπως τα καθορίζουν τα αστικά κριτήρια. [...] Η Δεξιά θέλει να έχει το μονοπώλιο της εσωτερικής ζωής. Τι καλύτερο για τη λογοτεχνία της Δεξιάς να μπορεί να λέει: "Εμείς ασχολούμεθα με την προσωπική ζωή· εσείς κοιτάτε τις απεργίες". Εγώ ασχολήθηκα πάντα με τις απεργίες, οπότε έχω το δικαίωμα και την υποχρέωση να ασχοληθώ με την εσωτερική μου ζωή, κυρίως επειδή για μένα οι απεργίες και η εσωτερική μου ζωή δεν βρίσκονται σε καμία αντίθεση. Αλλά υπάρχουν μαχόμενες συνειδήσεις που υποφέρουν από πουριτανισμό και πασχίζουν να διατηρήσουν το χάσμα ανάμεσα στους ιστορικούς αγώνες των μαζών (που τις αντιμετωπίζουν τελικά ως αφηρημένο σχήμα) και τις συγκεκριμένες μάχες που ο καθένας διεξάγει μέσα στη συνειδήσή του, μέσα στο δικό του λαβύρινθο. Προσφέρουν, έτσι, μεγάλη υπηρεσία στη Δεξιά. Δυστυχώς, η αριστερή λογοτεχνία είναι μια λογοτεχνία που συχνά φοβάται να πετάξει, που ντρέπεται να πετάξει» (*Διαβάζω* 59, 29/12/1982).

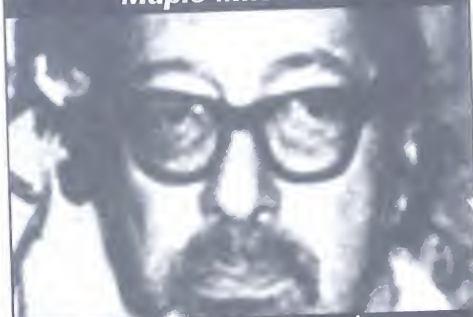
Ο ποιητής, μυθιστοριογράφος, αρθρογράφος, θεατρικός συγγραφέας **Μάριο Μπενεδέτι** γεννήθηκε στο Πάσο δε λος Τόρος το 1920. Ακόμα ένας συγγραφέας της διασποράς, έζη-

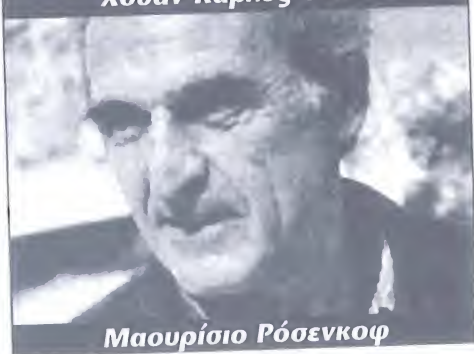
Εδουάρδο Γκαλεάνο

Μάριο Μπενεδέτι

Χουάν Κάρλος Ονέτι

Μαουρίσιο Ρόσενκοφ

σε εξόριστος από την Ουρουγουάη και άλλες λατινοαμερικάνικες χώρες από το 1973 μέχρι το 1985. Τόσο η πολιτική του διαδρομή όσο και το περιεχόμενο πολλών έργων του θα μπορούσαν να τον κατατάξουν και αυτόν στους «πολιτικούς λογοτέχνες», ειδικά με βάση την παραπάνω λογική του Γκαλεάνο. Ο ίδιος ο Μπενεδέτι απαντά: «Από τα πενήνταπέντε βιβλία που έχω εκδώσει, μόνο πέντε ή έξι πραγματεύονται πολιτικά θέματα. Όλα τα υπόλοιπα ανήκουν σε μια λογοτεχνία όχι αυστηρά πολιτική, παρόλο που στο υπόβαθρο έχουν κάποια κοινωνικά συμ-

φραζόμενα. Υπάρχει η τάση να βάζουν σε κάποιον την ετικέτα του πολιτικού συγγραφέα, του δεσμευμένου συγγραφέα, με την πρόθεση -νομίζω πως είναι αρκετά προφανές- να τον απαξιώσουν. Στους καιρούς που ζούμε, το να λέγεται για κάποιον ότι είναι πολιτικός συγγραφέας, τον απαξιώνει» (περιοδικό *Plural* 220, Ιανουάριος 1990). Όσον αφορά τους προετοιμαζόμενους, τότε, εορτασμούς για τα «500 χρόνια...», ο Μπενεδέτι λέει στην ίδια συνέντευξη: «Δεν πιστεύω στη λέξη ανακάλυψη, αφού η Αμερική είχε ήδη ανακαλυφθεί από τους αυτόχθονες λαούς της. Εν πάση περιπτώσει, αν ανακαλύφθηκε κάτι, αυτό ήταν η ασχέτοσύνη των Ισπανών, που νόμιζαν ότι είχαν φθάσει σε άλλο μέρος του κόσμου. Γιορτάζουμε λοιπόν την 500ή επέτειο της ανακάλυψης της ασχέτοσύνης των Ισπανών». Έργα του Μπενεδέτι, το *Ευχαριστώ για τη φωτιά* (1965) (Καστανιώτης), το πανόραμα μιας ολόκληρης εποχής σε παρακμή μέσα από την ιστορία μιας πλούσιας οικογένειας, *Η ανακωχή* (1960) (Οδυσσέας), η ιστορία ενός πενηντάρη που, ενώ μετρά τις μέρες του τελευταίου εξαμήνου για να βγει στη σύνταξη, ζει με μια νεαρή συνάδελφό του έναν μεγάλο έρωτα με τραγική κατάληξη, κ.ά.

Ο **Χουάν Κάρλος Ονέτι** αποτελεί μια από τις εμβληματικές μορφές της λογοτεχνίας της ηπείρου -από πολλούς μάλιστα θεωρείται ο θεμελιωτής του μοντερνισμού στο λατινοαμερικάνικο μυθιστόρημα. Γεννήθηκε στο Μοντεβιδέο την 1η Ιουλίου του 1909. Σε ηλικία 21 ετών ταξιδεύει στο Μπουένος Άιρες, όπου γράφει και την αρχική εκδοχή του πρώτου του μυθιστορήματος. Το 1934, ενώ η δουλειά του έχει ήδη αρχίσει να ξεχωρίζει, επιστρέφει στο Μοντεβιδέο, και το 1939 αναλαμβάνει αρχισυντάκτης του περιοδικού *Marcha*. Το 1941 γυρίζει στο Μπουένος Άιρες, την πόλη που τον σημάδεψε και στην οποία θα ζήσει για 15 χρόνια. Το πραξικόπημα του 1973 στην Ουρουγουάη τον βρίσκει έναν συγγραφέα ήδη αναγνωρισμένο και τιμημένο με διάφορα βραβεία, ωστόσο θα φυλακιστεί από τη δικτατορία πριν φύγει εξόριστος στην Ισπανία, όπου θα ζήσει μέχρι το θάνατό του, το Μάιο του 1994.

Το «αστικό» μυθιστόρημα του Ονέτι καταγράφει με συγκλονιστικό τρόπο την παρακμή ενός ολόκληρου «τακτοποιημένου» μοντέλου ζωής, την υπαρξιακή αγωνία και την ήττα μέσα σε έναν κόσμο εχθρικό, την τραγική πορεία από την αυταπάτη στο θάνατο που προσωποποιεί ο Λάρσεν στο *Ναυπηγείο* (1961) (Καστανιώτης). Το βιβλίο-τομή στο έργο του θεωρείται *Η σύντομη ζωή* (1950) (Καστανιώτης), όπου όλα τα στοιχεία της γραφής του Ονέτι βρίσκονται στο αποκορύφωμά τους. Η ονειρική-ρεαλιστική ατμόσφαιρα που δημιουργεί η διαπλοκή πραγματικότητας και φαντασίας κινείται σε πολλά επίπεδα, μέχρι που πια τα πλάσματα που επινοούν τα πρόσωπα του έργου εισέρχονται αυτοδίκαια και ισότιμα στον «πραγματικό» κόσμο. «Ο συγγραφέας προσπαθεί να μετατρέψει σε πραγματικότητα, με τον πιο πιστό τρόπο, τα είδωλα του νου του» (*Plural*, 197, 2/1988), γεγονός που επιτείνεται από τις διαφορετικές αφηγηματικές εκδοχές του ίδιου συμβάντος (συμβάντος;), τις πολλαπλές αφηγηματικές φωνές, τις συμπληρωματικές οπτικές γωνίες. Στη *Σύντομη Ζωή*, μια διαδικασία που ξεκινά για καθαρά οικονομικούς λόγους (η συγγραφή ενός σεναρίου) μεγεθύνεται και κατακυριεύει τελικά τον Μπράουσεν, τον εμπνευστή της ιστορίας, δημιουργώντας ένα ολόκληρο σύμπαν μέσα στο οποίο ο Μπράουσεν χάνεται και απορροφάται. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην πρώτη έκδοση της *Σύντομης Ζωής* ο εκδότης ένιωθε υποχρεωμένος να «καθησυχάσει» τους αναγνώστες: «Μη φοβάστε ότι πρόκειται για κάποιο λογοτεχνικό πείραμα [...]. Είναι, απλά και καθαρά, ένα μυθιστόρημα» (εφημ. *Brecha*, 24 Νοεμβρίου 2000).

Τα μυθιστορήματα του Ονέτι εκτυλίσσονται στη Σάντα Μαρία, μια πόλη-

κατασκευή του συγγραφέα, μια φокνερική Γιόναπατόφα (αν και η εύκολη ταύτιση με τον Φόκνερ, που συνήθως γίνεται, είναι μάλλον επιπόλαιη), η οποία εμφανίζεται, καταστρέφεται και ξαναεμφανίζεται, και όπου τα επινοημένα πλάσματα προηγούμενων μυθιστορημάτων ζουν πια μια κανονική ζωή κάτω από το άγαλμα εκείνου που τα επινόησε. Λέει ο Ονέτι: «Έζησα πολλά χρόνια στο Μπουένος Άιρες· η εμπειρία του Μπουένος Άιρες είναι με κάποιο τρόπο παρούσα σε όλα τα βιβλία μου· αλλά πολύ περισσότερο από το Μπουένος Άιρες, είναι παρόν το Μοντεβιδέο, η μελαγχολία του Μοντεβιδέο. Γι' αυτό κατασκεύασα τη Σάντα Μαρία, είναι καρπός της νοσταλγίας μου για την πόλη μου» (1974). Και αλλού: «Το κυριότερο κίνητρο ήταν εκείνο που λεγόταν κυβέρνηση του στρατηγού Χουάν Περόν και το οποίο στην πραγματικότητα ήταν μια δικτατορία. [...] Ένιωθα την επιθυμία, πώς μπορώ να στο εξηγήσω... την επιθυμία να μη βρίσκομαι στο Μπουένος Άιρες, να έρθω στο Μοντεβιδέο. Και ήξερα ταυτόχρονα ότι αυτό δεν μπορούσα να το κάνω, για οικονομικούς λόγους. Είχα, όμως, επίγνωση ότι μου ήταν αδύνατο να τοποθετήσω το μυθιστόρημά μου στο Μοντεβιδέο, επειδή μου έλειπαν πληροφορίες [ο Ονέτι ζούσε ήδη εννέα χρόνια στην Αργεντινή]. Έτσι αναζήτησα ένα ενδιάμεσο, την ανάμνηση ενός ταξιδιού που έκανα στην επαρχία Έντρε Ρίος. Εκεί έμεινα δυο τρεις μέρες στο Παρανά, που έχει κι αυτό τον ποταμό του, όπως και η Σάντα Μαρία» (1980). Και πάλι: «Δεν ένιωθα ευτυχισμένος στην πόλη που ζούσα, έτσι [η επινόηση της Σάντα Μαρία είναι] μια θέση φυγής και επιθυμίας να βρεθώ σε έναν άλλο κόσμο όπου μπορούσα να αναπνεύσω και να μη φοβάμαι» (1975). Εκεί, στην πραγματική-φανταστική Σάντα Μαρία, και μέσα από ένα ονειρικό παζλ προσώπων και γεγονότων, ο Ονέτι καταφέρνει να κάνει με τον πιο απτό τρόπο εκείνο που επιθυμούσε: «να εκφράσει την περιπέτεια του ανθρώπου».

Η αναφορά στους τρεις «μεγάλους» της λογοτεχνίας της Ουρουγουάης με έναν τρόπο «θάβει» μια πληθώρα άλλων λογοτεχνών που έτυχε να γεννηθούν σε αυτή τη χώρα, να ζήσουν (ή και να βασανιστούν) σε αυτή. Παράδειγμα, ο συγγραφέας **Μαουρίσιο Ρόσενκοφ**, ιδρυτικό στέλεχος των Τουπαμάρος, που έζησε χρόνια σε απομόνωση θαμμένος σε ένα κελί, ο άνθρωπος που βοήθησε τον Κώστα Γαβρά στις πληροφορίες για την *Κατάσταση Πολιορκίας*. Ο χώρος δεν επιτρέπει περισσότερα. Άλλωστε, το μικρό αυτό σημείωμα δεν επεδίωκε παρά μόνο να υπενθυμίσει. Τα όμορφα βρίσκονται αλλού.

Η Βολιβία είναι από τις χώρες που πολύ σπάνια απασχολούν τη διεθνή επικαιρότητα. Έχει το χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα σε όλη την αμερικάνικη ήπειρο και το 70% του πληθυσμού ζει σε ακραία φτώχεια. Υπάρχει μεγάλη ανεργία, που φτάνει το 30% του ενεργού πληθυσμού, και ο ένας στους δυο Βολιβιάνους είναι αναλφάβητος. Περισσότεροι από το 50% είναι αυτόχθονες ινδιάνοι που μιλούν κέτσουα ή αϊμάρα και ο αγροτικός πληθυσμός αποτελεί το 60% του συνολικού πληθυσμού. Αν και φτωχή σε εισόδημα, η χώρα αυτή είναι πλούσια σε ορυκτούς πόρους (πετρέλαιο και κασσίτερος) και οι κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες ευνοούν τη μαζική παραγωγή κόκας. Οι παράγοντες αυτοί σχετίζονται άμεσα με την ταραγμένη πολιτική κατάσταση που ζει αυτή η χώρα εδώ και πολλές δεκαετίες, καθώς και με τα γεγονότα της τελευταίας χρονιάς.

Η εκμετάλλευση του κασσίτερου είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη μιας εύρυθμης εργατικής τάξης που απασχολούνταν στα ορυχεία και διακρινόταν για την αγωνιστικότητά της και την πολιτική της συνείδηση. Κορυφαία στιγμή του εργατικού κινήματος υπήρξε η εξέγερση του 1952, με την οποία εθνικοποιήθηκαν τα ορυχεία και εμφανίστηκε στο προσκήνιο μια γενιά πολιτικών και συνδικαλιστικών ηγετών που χαρακτηρίζονταν από έναν ριζοσπαστικό πολιτικό λόγο, όχι όμως και από την τόλμη να προχωρήσουν στην υλοποίηση μιας αριστερής πολιτικής. Εξάλλου, οι, πάντα «ανησυχούντες» για τη διατήρηση του στάτους κβο, στρατιωτικοί παρενέβαιναν στην πολιτική ζωή, οργανώνοντας πραξικοπήματα και ασκώντας άμεσα την εξουσία για διάφορες χρονικές περιόδους. Ο σημερινός πρόεδρος της χώρας, ο στρατηγός Ούγκο Μπάνσερ, είναι εκλεγμένος με τη λαϊκή ψήφο, υπήρξε όμως δικτάτορας κατά τη δεκαετία του '70.

Το 1985 ήταν σημείο καμπής για το εργατικό κίνημα. Μετά από μια αποτυχημένη εξέγερση στα ορυχεία κασσίτερου, με αίτημα την ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος, η κρατική επιχείρηση ορυχείων απέλυσε περί τους τριάντα χιλιάδες εργάτες, με αποτέλεσμα να μειωθεί δραματικά ο αριθμός των απασχολούμενων στα ορυχεία και να αποδυναμωθεί από τότε το κίνημα αυτό. Οι απολυμένοι εργάτες κατέφυγαν στην καλλιέργεια κόκας ως μέσο βιοπορισμού. Συγχρόνως, η κυβέρνηση εφάρμοσε μια πολιτική ιδιωτικοποιήσεων, που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας και την εργασιακή ανασφάλεια. Οι παράγοντες αυτοί κάθε άλλο παρά ευνοούν την ανάπτυξη ενός διεκδικητικού κινήματος.

Αν, όμως, το κίνημα στα ορυχεία υποχώρησε, η λαϊκή δυσaréσκεια παρέμενε και, τον Απρίλιο του 2000, εκφράστηκε έντονα με επίκεντρο την περιοχή της Κοτσάμπampa. Ο πληθυσμός της περιοχής κινητοποιήθηκε ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού, απέκλεισε με οδοφράγματα τις εθνικές οδούς, συγκρούστηκε με το στρατό και ολόκληρες περιοχές τέθηκαν εκτός κυβερνητικού ελέγχου. Σχηματίστηκε, από εργάτες και αγρότες, μια Συντονιστική Επιτροπή για το Νερό και τη Ζωή και η εξέγερση εξαπλώθηκε σε όλη τη χώρα. Μπροστά στο ενδεχόμενο της ανατροπής, η κυβέρνηση Μπάνσερ κατέφυγε στην άγρια καταστολή, με πολλούς νεκρούς και τραυματίες. Σε αυτή τη συγκυρία, η αστυνομία κράτησε μια καιροσκοπική στάση. Εκμεταλλεύτηκε την πολιτική κρίση για να κατέβει σε απεργία και να ζητήσει μισθολογικές αυξήσεις, κέρδισε την άκριτη συμπαράσταση του εξεγερμένου πληθυσμού και, όταν η κυβέρνηση Μπάνσερ ικανοποίησε τα αιτήματά της, επιδόθηκε με ακόμα μεγαλύτερο ζήλο στο να καταστείλει την εξέγερση.

Το Σεπτέμβριο του 2000, σημειώθηκε μια νέα εξέγερση, ακόμα πιο μαζική σε σχέση με την προηγούμενη, στην οποία πρωταγωνίστησε ο ινδιάνικος πληθυσμός της υπαίθρου. Από τη μια πλευρά ήταν οι καλλιεργητές της κόκας, που εκπροσωπούνται από το συνδικαλιστή και γερουσιαστή Έβο Μοράλες. Οι κοκαλέρος, πολλοί από τους οποίους είναι πρώην εργάτες ορυχείων, λόγω του κυβερνητικού προγράμματος για ολοκληρωτικό ξερίζωμα των φυτειών, βρίσκονται για δεύτερη φορά σε βιοποριστικό αδιέξοδο. Το βασικό τους αίτημα ήταν να τους επιτραπεί η καλλιέργεια μιας ποσότητας κόκας που να μην πηγαίνει στους εμπόρους ναρκωτικών και να καλύπτει τις ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού (η κόκα είναι ένα παραδοσιακό προϊόν για τους λαούς των Άνδεων και καλλιεργείται από την προκολομβιανή εποχή). Από το 1997, που ξεκίνησε το κυβερνητικό πρόγραμμα, έχει εξαλειφθεί σχεδόν όλη η παραγωγή.

Πέρα, όμως, από τα αιτήματα των κοκαλέρος, το ινδιάνικο κίνημα έθεσε επί τάπητος το ζήτημα της εκμετάλλευσης και καταπίεσης του ιθαγενούς πληθυσμού από μια μειοψηφία λευκών κατά τα τελευταία 500 χρόνια και ανέδειξε τις δικές του μορφές αυτοοργάνωσης, που χαρακτηρίζουν την ινδιάνικη ταυτότητα. Ήταν έκδηλη η επιροή της προϊνκαϊκής παράδοσης ayllu, που είναι μια μορφή κοινωνικής οργάνωσης με βάση την άμεση δημοκρατία. Και ήταν συχνή πρακτική το να συγκεντρώνονται στο δρόμο 25.000 άνθρωποι για να αποφασίσουν, σε γενικές συνελεύσεις,

ΝΕΝΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΕΞΕΓΕΡΣΕΩΝ

σεις, για την πορεία και τους στόχους του κινήματος. Μορφή αυτού του κινήματος αναδείχτηκε ο Φελίπε Κίσιπε Ουάνκα («Μαλκού»), που είναι γραμματέας της Ενιαίας Συνδικαλιστικής Συνομοσπονδίας Εργατών Γης της Βολιβίας (CSUTCB). Ο Κίσιπε δεν περιορίζεται στο να ζητάει αγροτική μεταρρύθμιση, αλλά θέτει ως στόχο τη συγκρότηση ενός ξεχωριστού κράτους, που να ξεπερνάει τα όρια της Βολιβίας και να λειτουργεί με βάση τις ινδιάνικες παραδόσεις, και να είναι ο πληθυσμός του ινδιάνοι Κέτσουα, Αϊμάρα και άλλες φυλές.

Το κίνημα, που ξεκίνησε από τους ιθαγενείς αγρότες, αγκάλιασε στη συνέχεια και άλλες κοινωνικές ομάδες, όπως το Συντονιστικό για το Νερό και τη Ζωή της Κοτσάμπάμπα, τους αυτοκινητιστές, τους μικροϊδιοκτήτες γης και τους δασκάλους της επαρχίας και των αστικών κέντρων. Κάποια στιγμή ξεγέρονθηκαν και οι φυλακισμένοι. Απόρροια αυτού του πλειοψηφικού, χωρίς αμφιβολία, κινήματος ήταν ο σχηματισμός του διασυνδικαλιστικού μπλοκ, που ζήτησε διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση. Θα πρέπει να σημειωθεί η απουσία της εργατικής τάξης των ορυχείων, των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων και της βιομηχανίας, η οποία δε φαίνεται να έχει συνέλθει από την πολιτική ήττα των μέσων της δεκαετίας του '80 και ελέγχεται από τη Γενική Συνομοσπονδία Βολιβιανών Εργατών (COB). Η πλειοψηφία των ηγετικών στελεχών της COB έχει δεσμούς με τα κυβερνητικά κόμματα.

Η κυβέρνηση χρησιμοποίησε ξανά το στρατό για να καταστείλει την κινητοποίηση και ο τελικός απολογισμός ήταν πάνω από τριάντα νεκροί και εκατοντάδες τραυματίες. Ωστόσο, το καθεστώς προχώρησε σε διαπραγματεύσεις με το διασυνδικαλιστικό μπλοκ και ικανοποίησε πολλά από τα αιτήματα των εξεγερμένων, με εξαίρεση αυτά των κοκαλέρος. Από ορισμένες τάσεις του κινήματος καταγγέλθηκε η στάση του Κίσιπε, ο οποίος διαχώρισε τη θέση του από τους κοκαλέρος και προχώρησε σε ξεχωριστές διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση.

Κατά τους μήνες που ακολούθησαν, υπήρξε μια ύφεση στις κινητοποιήσεις και η κυβέρνηση ολοκλήρωσε το πρόγραμμα εξάλειψης των φυτειών κόκας. Τον περασμένο Μάρτιο, ο πρόεδρος Μπάνσερ δήλωσε ότι εξαλείφθηκαν τα τελευταία 600 εκτάρια καλλιεργειών κόκας στην περιοχή του Τσαπάρε (κεντρική Βολιβία) και ότι δεν υπάρχουν πια παρά ελάχιστες φυτείες, που δεν εξυπηρετούν στο να παράσχουν την πρώτη ύλη στους εμπόρους ναρκωτικών. Αυτή η πολιτική, όμως, είχε ως αποτέλεσμα να βρεθούν οι μικροκαλλιεργητές κόκας σε αδιέξοδο, καθώς δεν υπάρχει η υποδομή για εναλλακτικές καλλιέργειες με ικανοποιητική απόδοση.

Στις αρχές του περασμένου Απριλίου, ξεκίνησε άλλος ένας γύρος κινητοποιήσεων από τους κοκαλέρος του Τσαπάρε, με το σύνθημα «κόκα ή θάνατος». Το αίτημά τους ήταν να τους δοθεί η δυνατότητα να καλλιεργούν κόκα που να μη διοχετεύεται στους εμπόρους ναρκωτικών. Επιχείρησαν πορεία διαμαρτυρίας προς την πρωτεύουσα Λα Πας, στην οποία προσχώρησαν και άλλες κοινωνικές ομάδες που επίσης πλήττονται από τη νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική, όπως δάσκαλοι, φοιτητές, γιατροί, αυτοκινητιστές και αγρότες καταχρεωμένοι στις τράπεζες. Είναι ευνόητο ότι και τα αιτήματα της κινητοποίησης ήταν πολλά και διαφορετικοποιημένα, συμπεριλαμβάνοντας μισθολογικές διεκδικήσεις, την απαίτηση

της άρσης της απαγόρευσης καλλιέργειας κόκας, παραγραφή χρεών και λύση του προβλήματος της ανεργίας. Εκφράστηκαν, όμως, και κεντρικά αιτήματα με προωθημένο πολιτικό περιεχόμενο, για παραίτηση της κυβέρνησης Μπάνσερ, συγκρότηση Συντακτικής Συνέλευσης με αντικείμενο την προώθηση ριζικών κοινωνικών αλλαγών, απομάκρυνση των πολυεθνικών από τη χώρα και ανατροπή του νεοφιλελεύθερου καπιταλιστικού καθεστώτος.

Οι μεταλλωρύχοι και οι εργάτες στις πετρελαιοπηγές ήταν απόντες για άλλη μια φορά. Αξίζει, όμως, να σημειωθεί η απεργία πείνας των συνταξιούχων μεταλλωρύχων, οι οποίοι έχουν ζήσει τις εποχές των μεγάλων εργατικών κινητοποιήσεων και φαίνεται πως διατηρούν το αγωνιστικό τους φρόνημα. Αποστάσεις κράτησε και η CSUTCB με ηγέτη τον Κίσιπε, που εκείνες τις μέρες επανεξελέγη γενικός γραμματέας της συνομοσπονδίας και φαίνεται να ακολουθεί μια πολιτική χωριστών διαπραγματεύσεων με την κυβέρνηση και διαχωρισμού των ιθαγενών από τις άλλες συνιστώσες του μαζικού κινήματος.

Κατά το τέλος Απριλίου με αρχές Μαΐου, η κατάσταση ήταν έκρυθμη σε ολόκληρη τη χώρα και η κυβέρνηση Μπάνσερ φαινόταν να μην έχει πολλή ζωή μπροστά της. Παρά τις επιθέσεις του στρατού ενάντια στους διαδηλωτές, αρκετοί κατόρθωσαν να μπουν και να διαδηλώσουν μέσα στη Λα Πας. Η COB, πιεζόμενη από τα γεγονότα, κήρυξε απεργία και η αντιπολίτευση του Πατριωτικού Επαναστατικού Κινήματος (MNR), με επικεφαλής τον πρώην πρόεδρο Γκονσάλο Σάντσεσ ντε Λοσάδα, ζήτησε την παραίτηση της κυβέρνησης. Μπροστά στον κίνδυνο ανατροπής, ο πρόεδρος Μπάνσερ εγκατέλειψε την τακτική της καταστολής και προθυμοποιήθηκε να κάνει διάλογο με τις εξεγερμένες κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων και των κοκαλέρος. Η COB έλυσε την απεργία και, τη στιγμή που γράφεται αυτό το κείμενο (αρχές Ιουνίου), είναι φανερό ότι η κρίση εκτονώθηκε προς το παρόν και το κίνημα υποχώρησε. Για πόσο, όμως, ακόμα;

Τα γεγονότα της τελευταίας χρονιάς δείχνουν τη συσσωρευμένη κοινωνική δυσφορία και την επισφαλή θέση στην οποία βρίσκονται η κυβέρνηση και η άρχουσα τάξη. Δε θέλει πολύ να ανάψει ξανά η θρυαλλίδα και να ξεσπάσει για άλλη μια φορά μια σφοδρή κοινωνική σύγκρουση. Ίσως αυτό που δεν έχει ακόμα εμφανιστεί στον ορίζοντα είναι το συγκροτημένο πρόγραμμα για μια κοινωνική αλλαγή που θα δώσει στα λαϊκά στρώματα την ελπίδα και την απτή προοπτική για μια καλύτερη ζωή. Θα μπορέσει η Αριστερά να κάνει κάτι γι' αυτό;

Γ.Σ.

Το Δεκέμβριο του 2000, ομάδες δεξιών παραστρατιωτικών εισέβαλαν στις ανατολικές συνοικίες της Μπαρρανκαμπερμέχα με σκοπό την εκκαθάριση υποτιθέμενων μελών των ενόπλων κινημάτων FARC και ELN. Στους επόμενους τρεις μήνες, ξεδιπλώθηκε μια επιχείρηση βίας αποτελούμενη από εφόδους σε σπίτια, ένοπλες περιπολίες σε φτωχογειτονιές, απειλές και δολοφονίες, που άφησε 180 νεκρούς και 4.000 ανθρώπους εκτοπισμένους.

Η Μπαρρανκαμπερμέχα βρίσκεται 165 μίλια βόρεια της Μπογκοτά, χτισμένη στις όχθες του κυριότερου ποταμού της Κολομβίας Μαγδαλένα και έχει 220.000 κατοίκους. Στα τέλη της δεκαετίας του '50, δεκάδες χιλιάδες οικογένειες μετανάστευσαν σ' αυτή την κοιλάδα ύστερα από τον βίαιο εκτοπισμό τους από τις καλλιέργειες καφέ στα δυτικά, αλλάζοντας έτσι το γεωπολιτικό τοπίο της ευρύτερης περιοχής. Ο δυσारेστημένος αυτός πληθυσμός γρήγορα έγινε εστία γέννησης αριστερών και συνδικαλιστικών ομάδων και ανάπτυξης ένοπλων κινημάτων. Στα τέλη της δεκαετίας του '80 και αρχές του '90, ο κολομβιανός στρατός έστησε ένα δίκτυο κατασκοπείας που τελικά μετατράπηκε σε ένα δολοφονικό μηχανισμό, στον οποίο η Τοπική Ένωση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Comité Regional para la Defensa de los Derechos Humanos) αποδίδει τουλάχιστον 130 δολοφονίες ακτιβιστών, συνδικαλιστών, αριστερών και άλλων πολιτών. Ανάμεσα στα θύματα, 7 ήταν μέλη αυτής της ένωσης. Τα επόμενα χρόνια, το εκκαθαριστικό έργο του στρατού στην περιοχή ανέλαβαν οι παραστρατιωτικές ομάδες των Autodefensas Unidas de Colombia (AUC, Ενωμένες Ομάδες Αυτοάμυνας της Κολομβίας) με τη σιωπηρή έγκριση ή και με τη συνεργασία των κρατικών μυστικών υπηρεσιών και των ενόπλων δυνάμεων.

Η απόφαση των AUC να καταλάβουν την Μπαρρανκαμπερμέχα ήρθε μετά από τη δήλωση του προέδρου της Κολομβίας Αντρές Παστράνα ότι θα αποστρατιωτικοποιήσει μια ζώνη στα βόρεια της χώρας, προκειμένου να ξεκινήσουν οι ειρηνευτικές συνομιλίες με τον ELN. Ο Κάρλος Καστάνιο, ηγέτης των AUC, που αριθμούν 8.000 μέλη, αντίταχθηκε αμέσως σε αυτή την ιδέα, υποστηρίζοντας ότι το παρόμοιο εγχείρημα με τις FARC, στις οποίες παραχωρήθηκε μια ανάλογη ζώνη στο νότο, έχει αποτύχει.

Οι ένοπλοι δεξιοί, αφού παρέλυσαν το σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των FARC και του ELN –οι οποίες μπορεί μιν να είναι ομάδες ιδεολογικά αντίπαλες, εν προκειμένω όμως αντιμετωπίζουν από κοινού τις επιθέσεις των AUC– κόβοντας τις τηλεφωνικές γραμμές στις κατειλημμένες από τους αντάρτες συνοικίες, προχώρησαν σε εν ψυχρώ δολοφονίες. Πολλά από τα θύματα, που ανήκαν σε αριστερές οργάνώσεις ή άλλες «ύποπτες» κοινωνικές ομάδες, έφεραν τραύματα από σφαίρες στο κεφάλι, γεγονός που αποδεικνύει ότι αυτοί που τους πυροβόλησαν είχαν λάβει στρατιωτική εκπαίδευση, ενώ όλες αυτές τις μέρες ο κολομβιανός στρατός και η αστυνομία, σύμφωνα με μαρτυρίες των κατοίκων, έμειναν απλοί παρατηρητές.

Ύστερα από τρεις μήνες η σφαγή σταμάτησε, κυρίως λόγω έλλειψης αντίστασης. Οι AUC απέκτησαν έτσι τον έλεγχο μιας πόλης όπου επί σαράντα χρόνια κυριαρχούσαν οι αντάρτες –η μεγαλύτερη μέχρι σήμερα πόλη που έχει καταληφθεί από παραστρατιωτικούς. Στη συνέχεια, επέβαλαν τους δικούς τους νόμους: απαγορεύονται οι συγκεντρώσεις άνω των τριών ατόμων χωρίς άδεια, οι άντρες δεν επιτρέπεται να έχουν μαλλιά κάτω από τους ώμους κ.λπ. Το κύμα βίας έδωσε τη θέση του σε μια μελετημένη στρατηγική με σκοπό την αύξηση της επιρροής τους στο λαό, μέσω εκφοβισμών, δωροδοκιών και έλεγχου των τοπικών οργανισμών. Σε μια πόλη όπου το 80% των κατοίκων ζει σε συνθήκες φτώχειας, προσφέρονται 250 δολάρια το μήνα, ένα κινητό τηλέφωνο και ένα όπλο –με άλλα λόγια κύρος και εξουσία– σε όσους νέους στρατολογούνται στις AUC. Και όσοι δεν προσχωρήσουν εθελοντικά ή δεν ανταποκριθούν στο κάλεσμα που τους κάνουν αυτοπροσώπως οι παραστρατιωτικοί, δέχονται απειλές δολοφονίας ή κηρύσσονται αυτοί και οι οικογένειές τους «υποστηρικτές» των ανταρτών. Αυτό που πριν ενάμιση χρόνο ήταν μια επιχείρηση 12 ατόμων, τώρα είναι μια στρατιωτική δύναμη 200 μελών.

Σύμφωνα με πληροφορίες των μυστικών υπηρεσιών, οι άντρες των AUC χρησιμοποιήσαν ως οδηγούς στην περιοχή πρώην αντάρτες που εξαγοράστηκαν με μεγάλα χρηματικά ποσά. Με τον ίδιο τρόπο προσπαθούν να δαλεάσουν και να προσελκύσουν κατοίκους και τοπικούς συλλόγους πολιτών, σπαταλώντας χιλιάδες δολάρια για προγράμματα ανάπτυξης σε φτωχές γειτονιές. Χρήματα που στην πλειοψηφία τους προέρχονται από το εμπόριο ναρκωτικών, χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα, όπως οι ίδιοι οι παραστρατιωτικοί ηγέτες πληροφορήσαν τους κατοίκους, ένα μέρος της μελλοντικής χρημα-

της Μπαρρανκαμπερμέχα

τοδότησης να περιλαμβάνει χρήματα του Σχεδίου Κολομβία -η γνωστή, κόστους πολλών εκατομμυρίων δολαρίων, στρατηγική των ΗΠΑ κατά του εμπορίου ναρκωτικών, η οποία με τη σειρά της έχει χρηματοδοτήσει την ένταση των συγκρούσεων σε όλη τη χώρα.

Οι στενές σχέσεις των παραστρατιωτικών με τις δυνάμεις του Σχεδίου Κολομβία

«Το 29ο Σώμα Στρατού και η Ομάδα Κατά των Ναρκωτικών γνωρίζουν πού βρισκόμαστε και έτσι προγραμματίζουν τον ψεκασμό των περιοχών που εμείς προηγουμένως έχουμε "καθαρίσει". Εξαρτώνται απόλυτα από τη δική μας βοήθεια», διαβεβαίωσε στην *Boston Globe* ένας από τους ηγέτες των παραστρατιωτικών, με το ψευδώνυμο Κομάντο Γουίλσον, πρώην μέλος του στρατού που τώρα διευθύνει επιχειρήσεις παραστρατιωτικών στο Πουτουμάγιο, στο νότο της Κολομβίας. Και συμπληρώνει: «Το Σχέδιο Κολομβία θα ήταν σχεδόν αδύνατο χωρίς εμάς. Αν δεν καταλαμβάναμε κάποιες ζώνες πριν από το στρατό, οι αντάρτες θα κατέρριπταν τα αεροπλάνα τους».

Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις που επιβεβαιώνουν τις δηλώσεις των αξιωματούχων των AUC ότι πράγματι αυτοί λειτουργούν ως η εμπροσθοφυλακή του Σχεδίου Κολομβία. Ύστερα από πολύμηνες επεμβάσεις στο Πουτουμάγιο, οι ένοπλοι δεξιοί έχουν απομακρύνει τους αντάρτες και δολοφονήσει τους πιθανούς υποστηρικτές τους, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για να εισχωρήσουν στην περιοχή τα τάγματα του στρατού χωρίς το φόβο να πέσουν σε ενέδρες. Σύμφωνα με οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η δράση αυτή των παραστρατιωτικών είναι καταλυτική για την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου Κολομβία, ένας από τους οποίους είναι η κατάληψη των περιοχών που πρόκειται να ψεκαστούν και ο έλεγχος του πληθυσμού. (Για τους στόχους και τις καταστροφικές συνέπειες του Σχεδίου Κολομβία, βλέπε *Σήματα Καπνού* τεύχος 6).

Όσον αφορά τη συνεργασία επίσημου κράτους και παράνομου στρατού, είναι βέβαια παραπάνω από στενή. Παρ' όλες τις συνεχείς υποσχέσεις του Αντρέας Παστράνα ότι θα πάρει σκληρά μέτρα για να καταπολεμήσει τις ολοένα αυξανόμενες παραστρατιωτικές δυνάμεις και όσους συνεργάζονται με αυτές, είναι πολλά τα στοιχεία που τον διαψεύδουν και καταδεικνύουν την υποκρισία κολομβιανής και βορειοαμερικανικής κυβέρνησης, υπεύθυνων για αυτό τον κύκλο αίματος στην Κολομβία.

Εκατοντάδες πρώην μέλη του κολομβιανού στρατού έχουν ενσωματωθεί στις δυνάμεις των AUC, πολλές φορές φέροντας ακόμα τα εμβλήματα των παλιών τους σωμάτων. Αρκετά συχνά, στρατόπεδα και των δύο πλευρών βρίσκονται σε κοντινή απόσταση, ενώ, όπως ο Κομάντο Γουίλσον δηλώνει, «η συνολική στρατηγική σχεδιάζεται από κοινού, στρατός και παραστρατιωτικοί ανταλλάσσουν καθημερινά πληροφορίες για τις συντεταγμένες των θέσεών τους». Σε πολλές περιπτώσεις, όπως αυτή της Μπαρρανκαμπερμέχα, παραστρατιωτικοί, αστυνομία και στρατός δρουν συντονισμένα σε επιθέσεις κατά ανταρτών και κατοίκων που θεωρούνται ύποπτοι. Όπως κατήγγειλαν οργανώσεις πολιτών της περιοχής, στις 16 Μαρτίου συμπίπτει στην παραπάνω πόλη η έφοδος ένοπλων δεξιών με την προώθηση δυνάμεων του στρατού. Στις 17 Μαρτίου στρατιώτες και αστυνομικοί εισβάλλουν σε μια συνοικία και για δέκα λεπτά φωτογραφίζουν συγκεκριμένα άτομα και σπίτια. Την ίδια

μέρα δολοφονείται ένας συνδικαλιστής από τους παραστρατιωτικούς και την επόμενη δυο νέοι. Οι ίδιες οργανώσεις αναφέρουν, επίσης, ότι, ενώ καταγγέλλουν στην αστυνομία τα ονόματα των παραστρατιωτικών, τις εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν ως κέντρα επιχειρήσεων και τα μέρη όπου πραγματοποιούν τις περιπολίες τους, αυτή δε λαμβάνει κανένα μέτρο. Επιπλέον, μέλη του παράνομου στρατού καλούν τους κατοίκους σε συνελεύσεις, όπου τους απειλούν, ενώ οι δυνάμεις, αν και γνωρίζουν τον τόπο και το χρόνο της συνάντησης, δεν παρεμβαίνουν.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, η επίσημη διαμαρτυρία της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κολομβία, σχετικά με τη συνεργασία των δύο στρατών και τα εγκλήματα αυτών, έδωσε αφορμή στο να ξεκινήσει μια έρευνα, η οποία καταλόγισε ευθύνες σε τουλάχιστον πέντε διοικητές του στρατού και της αστυνομίας και πρότεινε την προσαγωγή τους σε δίκη. Όπως ήταν αναμενόμενο όμως, σε μια χώρα που σχεδόν όλα τα πολιτικά εγκλήματα μένουν ατιμώρητα, η έρευνα έμεινε στα αρχεία.

Κατά τα άλλα, σύμφωνα με τον αρχηγό της αστυνομίας, το έργο για την καταπολέμηση των AUC είναι δύσκολο γιατί οι περισσότεροι κάτοικοι είναι πολύ φοβισμένοι για να καταθέσουν καταγγελίες εναντίον τους. «Το καθήκον μας είναι να τους βγάλουμε από τη μέση. Αν τουλάχιστον ο κόσμος μας βοηθούσε... Είναι στα χέρια τους».

Οι απλοί πολίτες, ωστόσο, ξέρουν καλά ότι δεν υπάρχει καταγγελία που να μη φτάνει στα αυτιά των παραστρατιωτικών. «Το να πεις κάτι στην αστυνομία σημαίνει, με άλλα λόγια, να σε βγάλουν από το σπίτι και να σε παραδώσουν στους παραστρατιωτικούς».

ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥΕΜΠΛΑ-ΠΑΝΑΜΑ

Ενα δίκτυο από σχέδια νεοφιλελεύθερης έμπνευσης αναπτύσσεται τον τελευταίο καιρό στην αμερικανική ήπειρο. Το Σχέδιο Κολομβία, το σχέδιο Νέοι Ορίζοντες, η Πρωτοβουλία για τις χώρες των Άνδεων, το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά. Σχέδια φαινομενικά διαφορετικά, με διακριτούς στόχους και πεδία εφαρμογής. Σχέδια με την ιδιαίτερη νομιμοποιητική του ρητορεία το καθένα, που μπορεί να αναφέρεται στην ασφάλεια, την ανάπτυξη, την ειρήνη, την προστασία από τα ναρκωτικά, την έρευνα και την προστασία του περιβάλλοντος ή την ελευθερία του εμπορίου. Όμως, ανεξάρτητα από τις διαφορετικές προφάσεις που επικαλούνται, όποιο μανδύα και αν φορούν, συμπληρωματικά και υποστηρικτικά το ένα του άλλου, όλα στοχεύουν στην απρόσκοπτη και αποτελεσματική ολοκλήρωση του μεγάλου, ηγεμονικού σχεδίου των ΗΠΑ που λέγεται Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου των Χωρών της Αμερικής.

Έχουμε ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο τεύχος στο Σχέδιο Κολομβία, που με το πρόσχημα της αντιμετώπισης του εμπορίου ναρκωτικών προβλέπει ισχυρή στρατιωτική παρουσία των Βορειοαμερικανών στην περιοχή, με κύριο στόχο την εξουδετέρωση των FARC και των άλλων αντάρτικων και τον άμεσο έλεγχο μιας ζωτικής οικονομικής σημασίας επικράτειας γύρω από τον Αμαζόνιο (βλ. τχ. 6). Έχουμε, επίσης, αναφερθεί στην Πρωτοβουλία για τις χώρες των Άνδεων που με πρόσχημα αναπτυξιακά μέτρα εξυφαίνει τη μεθοδευμένη υποταγή των χωρών αυτών στις οικονομικές επιλογές της παναμερικανικής καπιταλιστικής ολοκλήρωσης.

Το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά είναι ουσιαστικά ένα σχέδιο που αφορά μια τεράστια περιοχή της Κεντρικής Αμερικής, την περιοχή που εκτείνεται από την πολιτεία Πουέμπλα του Κεντρικού Μεξικού ως τον Παναμά. Όμως, για να καταλάβουμε τη λογική του και για να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά και τις επιλογές του, χρειάζεται να αντιληφθούμε πώς συνδυάζεται με δύο άλλα σχέδια που αναπτύσσονται στην ίδια περιοχή.

Το σχέδιο Νέοι Ορίζοντες, που ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη, είναι μια συμφωνία συνεργασίας των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ και των ενόπλων δυνάμεων της Γουατεμάλας. Το σχέδιο προβλέπει την

παρουσία αμερικάνικης στρατιωτικής δύναμης και την εκτέλεση κοινών ασκήσεων στο Ελ Πετέν, στα σύνορα της Γουατεμάλας με την πολιτεία Τσιάπας του Μεξικού.

Το δεύτερο σχέδιο που ονομάζεται El Corredor Biológico Mesoamericano (Βιολογική Ζώνη της Κεντρικής Αμερικής) και του οποίου εμπνευστής και χρηματοδότης είναι η Παγκόσμια Τράπεζα, καλύπτει την περιοχή από το Μεξικό ως τον Παναμά, μια περιοχή που υπολογίζεται πως έχει το 7% της καταγεγραμμένης βιοποικιλότητας του πλανήτη. Το σχέδιο, καλυμμένο κάτω από το μανδύα του «οικολογικού ενδιαφέροντος», προτίθεται να «αναζητήσει νέους τρόπους διαχείρισης της βιοποικιλότητας της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής εκμετάλλευσης των ανεκμετάλλευστων φυσικών πόρων της».

Το ίδιο το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά, που υποστηρίζεται και συμπληρώνεται από τα δύο προηγούμενα, παρουσιάστηκε εδώ και λίγο καιρό από τη νέα κυβέρνηση του Μεξικού ως ένα μεγαλόπνοο πρόγραμμα που «θα φέρει τους καρπούς της παγκοσμιοποίησης ως και την τελευταία γωνιά του Μεξικού». Έχει ως αντικείμενό του, σύμφωνα με επίσημες πηγές της κυβέρνησης, «να εξαλείψει τα εμπόδια που απέτρεπαν μέχρι τώρα την παραγωγική δυναμική, να προωθήσει την ανάπτυξη και να βοηθήσει την ένταξη της περιοχής στις εθνικές και διεθνείς αγορές». Το Σχέδιο αφορά εννέα πολιτείες του νοτιοανατολικού Μεξικού και εφτά χώρες της Κεντρικής Αμερικής.

Το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά, σύμφωνα με κορυφαίους Μεξικάνους αναλυτές, είναι «μέρος ενός συνολικότερου γεωστρατηγικού ηγεμονικού σχεδίου των ΗΠΑ, που συνδυάζει πολιτική, οικονομική και στρατιωτική επέμβαση στις χώρες της Κεντρικής Αμερικής. Σύμφωνα με το Σχέδιο, το Μεξικό θα λειτουργήσει σαν κρίκος ανάμεσα στις ΗΠΑ και τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής, διευκολύνοντας έτσι την εξάπλωση του κοινού εμπορίου που ηγεμονεύεται από την Ουάσιγκτον, η οποία, μετά την παράδοση της γέφυρας του Παναμά, ψάχνει νέους τρόπους να παρατείνει και να σταθεροποιήσει την παρουσία της στην περιοχή, ιδίως εν όψει του Σχεδίου Κολομβία».

Τι είναι το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά;

Το Σχέδιο πρωτοεμφανίστηκε στο Μεξικό επί προεδρίας Ερνέστο Σεβτιγίο, υπό τον τίτλο «Και ο Νότος Υπάρχει». Στη συνέχεια υιοθετήθηκε από τον σημερινό πρόεδρο Φοξ, ο οποίος το έκανε σημαία της προεκλογικής του εκστρατείας, παρουσιάζοντάς το ως τη μαγική λύση που «θα διώξει οριστικά τη φτώχεια από το νοτιοανατολικό Μεξικό». Στο σχέδιο εμπλέκονται έμμεσα ή άμεσα το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ας μην ξεχνάμε ότι το Μεξικό το 1995 πήρε από το ΔΝΤ το μεγαλύτερο δάνειο που έχει δοθεί ποτέ σε χώρα, υποθηκεύοντας εν μέρει τις πετρελαιοφόρες πηγές της χώρας), η Παγκόσμια Τράπεζα (μέσω του σχεδίου Corredor Biológico Mesoamericano) και η Παναμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (της οποίας στέλεχος είναι ο εμπνευστής του Σχεδίου, Σαντιάγκο Λεβί, συνεργάτης επίσης της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου). Η φιλοσοφία του συνίσταται στην προσέλκυση ξένων και ντόπιων επενδυτικών κεφαλαίων, στα οποία παραχωρείται η εκμετάλλευση όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών της περιοχής.

Αναμέτρηση δύο κόσμων

Αυτό σημαίνει:

- Παραχώρηση αδειών εξόρυξης πετρελαίου σε πολυεθνικές. Συμβαίνει σε αυτή την περιοχή του Μεξικού να υπάρχει το 90% των πετρελαϊκών αποθεμάτων της χώρας. Μόνο στην περιοχή της Τσιάπας, στη ζούγκλα Λακαντόνα, εκτιμάται ότι υπάρχουν φλέβες δυναμικότητας 3,5 δισεκατομμυρίων βαρελιών πετρελαίου.
- Παραχώρηση αδειών εξόρυξης ουρανίου και φυσικού αερίου.
- Παραχώρηση αδειών οργανωμένης υλοτομίας.
- Παραχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης του τεράστιου βιολογικού πλούτου της περιοχής. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, τα εκατοντάδες σπάνια και ενδημικά είδη φυτών και ζώων της περιοχής συνθέτουν έναν παρθένο παράδεισο για βιολογικές έρευνες. Πρόκειται, στην ουσία, για έρευνες ιδιαίτερα κερδοφόρες μια και είναι άμεσα συναρτημένες με την παραγωγή γενετικά μεταλλαγμένων προϊόντων. Ήδη στην περιοχή (στα πλαίσια του προγράμματος Corredor Biológico Mesoamericano) έχουν καταφθάσει ερευνητές των πολυεθνικών Μονσάντο, Νοβάρτις, Ντιπόντ, Ντιβέρσα και της μεξικάνικης εταιρείας Πούλσαρ, αναζητώντας νέα συστατικά για νέα φάρμακα και λιπάσματα.
- Δημιουργία από μεγάλες πολυεθνικές, που διαθέτουν την αποκλειστική τεχνογνωσία, τεράστιων υδροηλεκτρικών φραγμάτων και έργων για την παραγωγή ενέργειας. Αξίζει να σημειώσουμε ότι σ' αυτή την περιοχή υπάρχει το 80% των υδάτινων πόρων του Μεξικού.
- Εγκατάσταση μεταποιητικών βορειοαμερικάνικων βιομηχανιών με διπλό στόχο: την εκμετάλλευση της φτηνής ανειδίκευτης εργατικής δύναμης και την ανακοπή του μεταναστευτικού ρεύματος προς τις ΗΠΑ.

- Πώληση προς τουριστική εκμετάλλευση τεράστιων εκτάσεων και δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων Maya, κατά το πρότυπο της Ντίσνεϊλαντ.
- Την υποστήριξη όλης αυτής της «ανάπτυξης» με τη δημιουργία από τη μεξικάνικη κυβέρνηση της απαραίτητης υποδομής. Έτσι, το Σχέδιο προβλέπει τη διάνοιξη τεράστιων οδικών δικτύων που θα διασχίζουν τη χώρα από τον Ατλαντικό έως τον Ειρηνικό, την αναβάθμιση λιμανιών, την αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου, καθώς και τη δημιουργία αεροδρομίων.

Σημείο κλειδί για το Σχέδιο αποτελεί η ιδιωτικοποίηση του Ισθμού του Τεουαντεπέκ, όνειρο των ΗΠΑ εδώ και δύο αιώνες ως εναλλακτική λύση στη Διώρυγα του Παναμά, η οποία, πέρα από το ότι δεν την ελέγχουν πλέον, δεν επαρκεί κιόλας για τη διακίνηση των 9 δισεκατομμυρίων τόνων εμπορευμάτων που διακινούνται σήμερα από τον Ειρηνικό στον Ατλαντικό. Ο Ισθμός του Τεουαντεπέκ προσφέρεται για τη διάνοιξη διώρυγας γιατί είναι η στενότερη λωρίδα γης μετά το κανάλι του Παναμά στην Κεντρική Αμερική και βρίσκεται σε χώρα που η κυβέρνησή της είναι απόλυτα προσδεδεμένη στις ΗΠΑ. Ο έλεγχός της (έλεγχος των δρόμων εμπορίου) είναι απόλυτα αναγκαίος για τα συμφέροντα των ΗΠΑ στην περιοχή της Λατινικής Αμερικής, αλλά και για τη διακίνηση των εξαγωγών της από τον ένα ωκεανό στον άλλο.

Θα έλεγε κανείς πως το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά είναι ένα πιλοτικό σχέδιο για τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου των Χωρών της Αμερικής, μια γενική δοκιμή που, ταυτόχρονα, διερευνά τα όρια και τις προοπτικές της επιτυχίας ενός γιγαντιαίου εγχειρήματος καπιταλιστικής ολοκλήρωσης ανάλογου με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως, αντίστοιχα, συμβαίνει στο Σχέδιο Κολομβία για την ευρύτερη περιοχή της Κολομβίας, η πρόθεση των ΗΠΑ είναι να αναμειχθούν στις πολιτικές και κοινωνικές αναμετρήσεις στο Μεξικό για να επιβάλουν και να ευνοήσουν τις πολυεθνικές του πετρελαίου, να διευκολύνουν την ιδιωτικοποίηση των λιμενικών και αεροδρομικών κόμβων, της ηλεκτρικής ενέργειας, του νερού, του φυσικού αερίου και της PEMEX (της κρατικής εταιρείας πετρε-

λαίου), να προστατεύσουν τις μεγάλες ιδιοκτησίες εντατικοποιημένων καλλιεργειών και, κυρίως, να πάρουν στην κατοχή τους χωρίς περιορισμούς τον τεράστιο πλούτο σε βιοποικιλότητα της ζούγκλας Λακαντόνα, της Τσιμαλάπα στην Οαχάκα και όλης της περιοχής που καλύπτει το Corredor Biológico Mesoamericano.

Το σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά ανταποκρίνεται στα συμφέροντα εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ και αποτελεί μέρος μιας γεωστρατηγικής επανατοποθέτησης του Πεντάγωνου στην Λατινική Αμερική, όπου η λαϊκή δυσάρεσκεια για τις πολιτικές του νεοφιλελευθερισμού παίρνει εκρηκτικές διαστάσεις. Σ' αυτό ακριβώς απαντά και η στρατιωτικοποίηση (με τη συμμετοχή στρατιωτικών και παραστρατιωτικών ομάδων) των πολιτειών Τσιάπας, Οαχάκα και Γκερρέρο, καθώς και η πρόβλεψη του Πεντάγωνου να εγκαταστήσει δύναμη 12.000 στρατιωτών στη Γουατεμάλα, στα πλαίσια του σχεδίου Νέοι Ορίζοντες.

Ο στρατηγικός ρόλος των κινήματων της περιοχής

Η επιτυχία του Σχεδίου Πουέμπλα-Παναμά προϋποθέτει την ενεργό συναίνεση των ντόπιων πληθυσμών, μια συναίνεση που κάθε άλλο παρά δεδομένη είναι. Για να πετύχει η ριζική αναδιάρθρωση του τομέα της αγροτικής παραγωγής, για παράδειγμα, ή για να γίνει η διάνοξη των τεράστιων οδικών δικτύων απαιτείται (και υπάρχει πρόβλεψη γι' αυτό από το Σχέδιο) να ξεριζωθούν από τις περιοχές τους ολόκληρες ιθαγενικές κοινότητες και μεγάλες μάζες των ιθαγενικών πληθυσμών να μετατραπούν σε εργάτες-σκλάβους. Χρειάζεται να ανατραπεί οριστικά το καθεστώς των εχίδος (ejidos), δηλαδή των αγροτικών εκτάσεων που ανήκουν σε κοινότητες ή ομάδες αγροτών και καλλιεργούνται συλλογικά. Δεν είναι, βέβαια, τυχαίο ότι η αρπαγή της κοινοτικής γης αποτέλεσε μια από τις πιο σημαντικές αιτίες της υποστήριξης που προσέφεραν οι ιθαγενείς στον ζαπατίστικο στρατό.

Το Σχέδιο προϋποθέτει ουσιαστικά την εξαφάνιση κάθε εστίας αντίστασης, ιδιαίτερα μάλιστα σε μια περιοχή όπου υπάρχουν ένοπλα κινήματα με μεγάλη απήχηση. Χρειάζεται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι Ζαπατίστας, ο EPR, ο ERPI, αλλά και τα μαζικά κινήματα που αρνούνται

την πώληση του Ισθμού του Τεουαντεπέκ, τα κινήματα ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις γης, ενάντια στη βιοπειρατεία, τα ιθαγενικά κινήματα για την προστασία των δασών της Τσιμαλάπα στην Οαχάκα.

Κι αν το καρότο της ανάπτυξης δεν καταφέρει να ξεγελάσει τους ντόπιους πληθυσμούς, υπάρχει πάντα η μαζική καταστολή, εξ ου και η εκτεταμένη στρατιωτικοποίηση αυτών των περιοχών, αλλά κι η εγκατάσταση στα πλαίσια του σχεδίου Νέοι Ορίζοντες βορειοαμερικανικής δύναμης στα σύνορα με τη Γουατεμάλα, κοντά στις περιοχές που αποτελούν την πιο συγκροτημένη βάση στήριξης των Ζαπατίστας. Στην πορεία τους προς την Πόλη του Μεξικού, οι Ζαπατίστας, αλλά και το Εθνικό Ιθαγενικό Συμβούλιο, έκαναν σημαία τους την αντίθεσή τους στο Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά. Εκτίμησή τους είναι πως το Σχέδιο τριχοτομεί το Μεξικό, με ένα βόρειο Μεξικό ήδη αλωμένο και βορειοαμερικανοποιημένο, με την πολιτεία του Μεξικού να λειτουργεί σαν αμορτισέρ που θα απορροφά και θα καταστέλλει τους κραδασμούς του νότου και το νοτιοανατολικό Μεξικό μια απέραντη βιομηχανία με σκλάβους στην διάθεση των ΗΠΑ.

Το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές, που αποτέλεσαν κεκτημένο της ζαπατίστικης εξέγερσης. Η θεσμική κατοχύρωσή τους, που προϋπέθετε την υπερψήφιση από τη μεξικάνικη βουλή της πρότασης νόμου της COCOPA, αποτελούσε τον πολιτικό στόχο της πορείας προς την Πόλη του Μεξικού. Ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων έσπευσε, βέβαια, να υποστηρίξει ότι μια ενδεχόμενη ψήφιση του σχεδίου νόμου που απέρριε από τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές θα αποτελούσε τον «τάφο του Σχεδίου Πουέμπλα-Παναμά». Και ο πρόεδρος του Μεξικού Φοξ επιχείρησε με έναν ψευδεπίγραφο, ολότελα διαφορετικής λογικής νόμο να εξασφαλίσει την κοινωνική συναίνεση, υπερτονίζοντας τις υποσχέσεις για ένα καλύτερο μέλλον. Η τύχη, όμως, του Σχεδίου δεν έχει ακόμα κριθεί. Όσοι το πολεμούν κάθε άλλο παρά έχουν ηττηθεί. Ενδέχεται, μάλιστα, η επίγνωση των συνεπειών του για ολόκληρη την κεντροαμερικανική επικράτεια ν' αποτελέσει λόγο για μια κυοφορούμενη συνεννόηση ανάμεσα σε κινήματα (ένοπλα και μη), παρά τα διαφορετικά τους χαρακτηριστικά. Με πεδίο το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά αναμετρώνται δύο κόσμοι. Και είναι σίγουρο ότι η αναμέτρησή τους που βρίσκεται σε εξέλιξη μας αφορά. Γιατί τα κινήματα της Λατινικής Αμερικής είναι σε θέση να τροποποιήσουν καίρια το σκηνικό του αγώνα κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης.

Η μεταμόρφωση των Λατινοαμερικάνων διανοούμενων

Οι δικτατορίες της δεκαετίας του '70 έπαιξαν αρχικά ένα σημαντικό ρόλο στην αλλαγή του κόσμου των Λατινοαμερικάνων διανοούμενων. Σε πρώτη φάση, δολοφόνησαν, φυλάκισαν ή εκτόπισαν πολλούς από τους αριστερούς διανοούμενους, ιδίως αυτούς που είχαν δεσμούς με κοινωνικά κινήματα. Οι φυλακισμένοι που είχαν την τύχη να ελευθερωθούν, οι εξόριστοι και οι διωγμένοι από τα πανεπιστήμια έχασαν την κύρια πηγή εσόδων τους. Τα κινήματα, τα συνδικάτα και τα πολιτικά κόμματα διαλύθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Οι εφημερίδες και τα περιοδικά έκλεισαν ή υπέστησαν μια σκληρή λογοκρισία. Η τρωτή, από πολιτική και οικονομική άποψη, τάξη των διανοούμενων γινόταν όλο και περισσότερο διατεθειμένη να δεχτεί εξωτερική οικονομική βοήθεια για να επιβιώσει.

Από την άλλη πλευρά, ως αποτέλεσμα των πιέσεων της διεθνούς κοινής γνώμης (συμπεριλαμβάνοντας τους ακτιβιστές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την Εκκλησία, τα πολιτικά κόμματα κ.λπ.), οι κυβερνητικές υπηρεσίες αρωγής στην Ευρώπη και τον Καναδά, καθώς και τα ιδρύματα ιδιωτικού δικαίου στις ΗΠΑ αύξησαν τις χορηγίες τους και φιλελευθεροποίησαν τα ιδεολογικά τους κριτήρια ως προς το ποιοι δικαιούνται να ενισχυθούν οικονομικά στη Λατινική Αμερική. Τα φιλελευθεροποιημένα προγράμματα βοήθειας από το εξωτερικό και οι εκκαθαρίσεις των δικτατορικών καθεστώτων σε βάρος πολιτικών θεσμών και κινήματων αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία ενός νέου κόσμου διανοούμενων: αυτών που δουλεύουν σε ερευνητικά κέντρα που χρηματοδοτούνται από το εξωτερικό. Για τους τρωτούς από οικονομική και πολιτική άποψη διανοούμενους, αυτό λειτούργησε ως σωσίβιο σε μερικές περιπτώσεις. Οι δεσμοί με κυβερνητικές υπηρεσίες-χορηγούς από την Ευρώπη ή με ιδρύματα από τις ΗΠΑ τους παρείχε πολιτική προστασία και μια σταθερή πηγή εσόδων, που βοήθησε πολλούς να επιβιώσουν και να εργαστούν σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων έρευνας. Τα άμεσα αποτελέσματα αυτής της συνεργασίας μεταξύ φιλελεύθερων και σοσιαλδημοκρατικών ιδρυμάτων από τη μια πλευρά και τρωτών διανοούμενων από την άλλη, φαινόταν να είναι μόνο για καλό. Διότι, ενώ τα πανεπιστήμια και τα κρατικά ιδρύματα είχαν ερημώσει, βρέθηκαν κάποιες νησίδες ρασιοναλισμού, επιστημονικής σκέψης και κριτικής ανάλυσης, που συνέχιζαν να συλλέγουν δεδομένα και να δημοσιεύουν επιστημονικο-κοινωνικές μελέτες.

Τα μεγαλύτερα και καλύτερα οργανωμένα ινστιτούτα τέθηκαν υπό τον έλεγχο και την καθοδήγηση διανοούμενων της κεντρο-αριστεράς, που είχαν αναπτύξει δεσμούς με εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης από τα τέλη του '60 και τις αρχές του '70. Η ανάπτυξη και η επιτυχία αυτών των ερευνητικών κέντρων οδήγησε στην εξάπλωση νέων ινστιτούτων με διάφορες ονομασίες και αρχικά γράμματα. Ένας μεγάλος αριθμός συγγραφέων, διανοούμενων, πολιτικών και οικονομικών αναλυτών διαγκωνίζονταν για το ποιος θα εξασφαλίσει πόρους. Με την επιστροφή στην πατρίδα πολλών διανοούμενων από το εξωτερικό, ο αριθμός των ινστιτούτων πολλαπλασιάστηκε. Στο εξωτερικό, οι εξόριστοι διανοούμενοι είχαν χρηματοδοτηθεί, σε πολλές

του James Petras

περιπτώσεις, από κυβερνήσεις ή ιδρύματα και συνεργάζονταν στενά με τα κυρίαρχα φιλελεύθερα και σοσιαλδημοκρατικά ρεύματα.

Αποκαταστάθηκε ένας άμεσος σύνδεσμος μεταξύ της ενσωμάτωσης των εξόριστων Λατινοαμερικάνων διανοούμενων στους θεσμούς του φιλελεύθερου-σοσιαλδημοκρατικού κράτους προνοίας και της αυξανόμενης αποδοχής μεταμαρξιστικών ρευμάτων σκέψης από την πλευρά τους. Μετά την επιστροφή των εξόριστων διανοούμενων στη Λατινική Αμερική, αυτά τα διαρθρωτικά και ιδεολογικά δίκτυα του εξωτερικού μετατράπηκαν σε ουσιαστικά συστατικά στοιχεία για τη μετέπειτα ανάπτυξη των νέων ινστιτούτων. Αυτοί οι δεσμοί ήταν σημαντικοί, γιατί οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν στη Λατινική Αμερική μετά την πτώση των στρατιωτικών δικτατοριών ήταν εξαιρετικά δυσμενείς. Το οικονομικό ζήτημα ήταν εξαιρετικά ευαίσθητο, γιατί οι επανακάμπτοντες διανοούμενοι βίωναν μια απότομη πτώση του επιπέδου ζωής τους, σε σχέση με αυτό που απολάμβαναν στην Ευρώπη, το Μεξικό, τη Βενεζουέλα και τις ΗΠΑ. [...] Αν το πρώτο κύμα οικονομικής εξωτερικής βοήθειας κατευθύνθηκε σε έρευνες με περιεχόμενο την κριτική του οικονομικού μοντέλου και την καταγγελία των παραβιάσεων των ανθρώπινων δικαιωμάτων από τις στρατιωτικές δικτατορίες, το δεύτερο κύμα στράφηκε στη μελέτη των νέων κινήματων, ενώ το τρίτο κύμα χρηματοδότησης επικεντρώθηκε στη διαδικασία αποκρατικοποίησης και στο ζήτημα του χρέους. Οι μελέτες που έγιναν εντάσσονται στο παρακάτω σχήμα: Οι εργασίες με αντικείμενο τη δικτατορία επικεντρώθηκαν στο κατασταλακτικό τους στοιχείο και όχι στους οικονομικούς και στρατιωτικούς δεσμούς της με τις ελίτ της Δυτικής Ευρώπης και των ΗΠΑ. Η κρατική βία αναλύθηκε με όρους παραβιάσεων των ανθρώπινων δικαιωμάτων και όχι ως έκφραση ταξικής κυριαρχίας, τα-

ξικής πάλης, ταξικής βίας. Η πολιτική βάση που αναδύεται μέσα από αυτές τις μελέτες βλέπει το όλο θέμα ως σύγκρουση πολιτικών αντιλήψεων, ως σύγκρουση μεταξύ φιλελεύθερης δημοκρατίας και στρατιωτικής δικτατορίας. Η ηθελημένη αποσύνδεση μεταξύ ταξικής διάρθρωσης και κρατικής εξουσίας δικαιολογήθηκε με την ιδέα ότι η πολιτική σφαίρα είναι «αυτόνομη» σε σχέση με την κοινωνία των πολιτών.

Οι μελέτες για τα κοινωνικά κινήματα ακολούθησαν την ίδια τάση: Διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι τα κοινωνικά κινήματα αντιτίθενται στην ταξική πολιτική, ότι η ταξική διάρθρωση από την οποία αναδύθηκαν είναι «ετερογενής» και ότι οι στόχοι των κοινωνικών κινήματων είναι πολύ μακριά από τις παλιές ιδεολογίες. Η πολιτική γραμμή απέναντι στα κοινωνικά κινήματα ήταν, σε πρώτη φάση, ότι αυτά θα έπρεπε να διαχωριστούν από τα κόμματα με ριζοσπαστική ιδεολογία. Αργότερα, με την άνοδο των φιλελεύθερων κομμάτων στις εκλογικές αναμετρήσεις, η πολιτική γραμμή μετατοπίστηκε και δόθηκε η συμβουλή στα κινήματα να διοχετεύσουν την προσοχή τους στον «αγώνα για τη δημοκρατία». Η επίκληση της «αυτονομίας των πολιτικών κινήματων» έγινε όταν οι ερευνητές επιχείρησαν να τα διαχωρίσουν από την επαναστατική Αριστερά. Η «συμμετοχή σε πλατιά δημοκρατικά μέτωπα» έγινε το σύνθημα που προώθησαν οι ερευνητές, όταν η φιλελεύθερη πολιτική της συμμετοχής στις εκλογές πέρασε σε πρώτο πλάνο. Η τρίτη φάση χρηματοδότησης που σχετίζεται με τον εκδημοκρατισμό ήταν η πλέον ανοιχτά ιδεολογικοποιημένη: η έρευνα επικεντρώθηκε στο να δικαιολογηθεί ο συμβιβασμός με τους στρατιωτικούς και με τις ντόπιες και ξένες οικονομικές ελίτ και να παρουσιαστεί αυτός ως η μόνη «δυνατή» επιλογή, παγώνοντας έτσι τη διαδικασία του κοινωνικού μετασχηματισμού και εκφυλίζοντάς τη σε μια συμφωνία μεταξύ συντηρητικών και στρατιωτικών.

Με λίγα λόγια, η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τα διάφορα λατινοαμερικάνικα ινστιτούτα αποκαλύπτει ένα κοινό σύνολο πολιτικών συνταγών. Οι μελέτες εμπεριέχουν μια μεγάλη ποσότητα δεδομένων και πληροφοριών, που όμως εντάσσονται σε ένα ιδεολογικό πλαίσιο που έχει έντονα διαμορφωθεί από την πολιτική ατζέντα των ξένων χρηματοδοτικών κέντρων. Οι χορηγοί πόρων από το εξωτερικό είναι αυτοί που επιλέγουν τα θέματα έρευνας και προβληματισμού, έτσι ώστε αυτά να εκφράζουν τις διαθέσεις εκείνων που παίρνουν τις αποφάσεις για το τι πολιτική θα ακολουθηθεί στον εξωτερικό και στον επιχειρηματικό τομέα. Και αυτό που επιδιώχτηκε ήταν να βρεθούν πολιτικά σταθερές εναλλακτικές λύσεις απέναντι στις δικτατορίες και να εδραιωθούν πολιτικές δυνάμεις που να είναι σε θέση να φρενάρουν μελλοντικές αμφισβητήσεις της δυτικής φιλελεύθερης ηγεμονίας στην αγορά. [...]

Ο μεταβαλλόμενος άξονας περιστροφής της διάνοησης

Στο παρελθόν, η Λατινική Αμερική διέθετε στην καλύτερη περίπτωση αυτό που ο Γκράσιμ αποκαλούσε «οργανικούς διανοούμενους»: συγγραφείς, δημοσιογράφους και οικονομολόγους άμεσα συνδεδεμένους με τους πολιτικούς και κοινωνικούς αγώνες ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τον καπιταλισμό. Ήταν συστατικά στοιχεία των συνδικάτων, των φοιτητικών κινήματων ή των επαναστατικών κινήματων. Ο Τσε Γκεβάρα, ο Καμίλο Τόρρες στην Κολομβία, ο Λουίς ντε λα Πουέντε στο Περού, ο Μιγκέλ Ενρίκες στη Χιλή, ο Ρομπέρτο Σαντούτσο στην Αργεντινή, ο Χούλιο Κάστρο στην Ουρουγουάη, ήταν μερικοί από τους εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες, διανοούμενους που ενέτασαν την πνευματική τους εργασία στους

κοινωνικούς αγώνες των χωρών τους. Και οι συνεπείς οργανικοί διανοούμενοι διαμόρφωναν τους κανόνες συμπεριφοράς για τους υπόλοιπους της τάξης των διανοούμενων. Για χιλιάδες άλλους, το πολιτικό και προσωπικό παράδειγμα των οργανικών διανοούμενων ήταν η στάθμη αναφοράς, την οποία προσέγγιζε σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό ο καθένας. Υπήρχε μια συνεχής «εσωτερική» πάλη μεταξύ επαγγελματικού ομορτυνισμού και πολιτικής ένταξης, στο βαθμό που οι Λατινοαμερικάνοι διανοούμενοι προσπαθούσαν να πάρουν αποφάσεις υπαρκτικού χαρακτήρα. Αυτή η πάλη δεν υπάρχει πια. Έληξε και ξεχάστηκε εδώ και καιρό από τη νέα γενιά διανοούμενων, που στρέφονται προς τα κέντρα έρευνας. [...]

Στο παρελθόν, οι οργανικοί διανοούμενοι αγωνίζονταν με μια αυτοσυντηρούμενη και αυτοχρηματοδοτούμενη διανοητική ύπαρξη. Ζούσαν και υπέφεραν τους οικονομικούς κύκλους των χωρών τους. Σήμερα, οι διανοούμενοι των ινστιτούτων (θεσμικοί διανοούμενοι) ζουν και εργάζονται σε έναν κόσμο εξαρτημένο από το εξωτερικό, πληρώνονται σε σκληρό συνάλλαγμα και είναι εξασφαλισμένοι από πλευράς πόρων, ανεξάρτητα από τις τοπικές οικονομικές συνθήκες. Οι βαθιοί οριζόντιοι δεσμοί μεταξύ οργανικών διανοούμενων και κοινωνίας των πολιτών βρίσκονται σε αντίθεση με τους κατακόρυφους δεσμούς μεταξύ θεσμικών διανοούμενων και ξένων χρηματοδοτικών κέντρων και, φτάνοντας μέχρι τα πολιτικά καθεστώτα, με το κράτος και το τοπικό καθεστώς.

Οι δικτατορίες δημιούργησαν έμμεσα μια νέα τάξη διανοούμενων με «διεθνή» προσανατολισμό, με φαινομενικά κριτική στάση απέναντι στο φιλελεύθερο οικονομικό μοντέλο, αλλά τόσο ενσωματωμένων σε σχέσεις εξάρτησης με δίκτυα του εξωτερικού όσο και οι υποτιθέμενοι αντίπαλοί τους της ελίτ του εξαγωγικού εμπορίου και του χρηματιστικού κεφαλαίου. [...]

Το πρόβλημα της ένταξης του διανοούμενου σχετίζεται με το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο καθένας. Ο θεσμικός διανοούμενος γράφει και δουλεύει μέσα στα πλαίσια των όμοιών του διανοούμενων, των χορηγών του από το εξωτερικό και των διεθνών συνεδρίων τους και λειτουργεί ως πολιτικός ιδεολόγος που εργάζεται για την επιβολή της φιλελεύθερης πολιτικής τάξης. Οι οργανικοί διανοούμενοι κινούνταν στον κόσμο των ακτιβιστών και των πολιτικά στρατευμένων και είχαν ένα συνολικό όραμα που αμφισβητούσε και προκαλούσε τα όρια της αστικής ελεύθερης αγοράς. Η δουλειά τους συνέδεε τους τοπικούς αγώνες στα ορυχεία, στις τράπεζες και στα εργοστάσια και τους έβλεπε σαν συγκεκριμένα στιγμιότυπα της παγκόσμιας ιμπεριαλιστικής κυ-

ριαρχίας. Συνέδεαν την κοινωνική δυσφορία με τους πολιτικούς αγώνες ενάντια σε ένα κράτος με σαφώς προσδιορισμένο ταξικό χαρακτήρα.

Η επιρροή των θεσμικών διανοούμενων εκτόπισε τις αντιλήψεις-κλειδιά που φώτιζαν τους λαϊκούς αγώνες. Ιμπεριαλισμός, σοσιαλισμός, λαϊκή εξουσία και ταξική πάλη έχουν εξαφανιστεί από τη μνήμη. Είναι εκτός μόδας. Αντί γι' αυτές τις ακριβείς διατυπώσεις, εμφανίστηκαν στον εννοιολογικό εξοπλισμό των θεσμικών διανοούμενων όροι κενοί περιεχομένου όπως «λαϊκή συμμετοχή», ορολογία χωρίς σάρκα και οστά όπως «το πρόβλημα του χρέους» ή το «κοινωνικό συμβόλαιο». Οι νέοι γλωσσικοί κώδικες των θεσμικών διανοούμενων έχουν μια διπλή λειτουργία: αφενός, παρέχουν στα ιδεολογικά μαντρόσκυλα τις σημασιοδοτήσεις εκείνες που εξασφαλίζουν τον αποκλεισμό όσων τις παραβαίνουν και, αφετέρου, νομιμοποιούν το ρόλο των ίδιων των διανοούμενων ως φυλάκων της ηγεμονικής ιδεολογίας των φιλελεύθερων κέντρων χρηματοδότησης. Μέσω των ινστιτούτων που στοχεύουν στη διάχυση της ιδεολογίας διαμορφώνοντας και χειραγωγώντας τη λαϊκή συνείδηση, τα αρνητικά αποτελέσματα αυτής της διανοούμενης εργασίας μεγεθύνονται. Στη λογική που καλλιεργείται από μια τέτοια ιδεολογική δραστηριότητα μέσα στις λαϊκές τάξεις, η επίλυση των προβλημάτων είναι μερικού χαρακτήρα και αποσυνδεδεμένη από οποιαδήποτε ιδέα περί κρατικής εξουσίας και περί δημιουργίας ενός εναλλακτικού οράματος που να βασίζεται στην ταξική αντίληψη περί μιας συλλογικής δημοκρατικής κοινωνίας, όπως οι πρωτότυπες και δημιουργικές ιδέες και στόχοι που ενέπνεαν τους οργανικούς διανοούμενους. [...]

Σε μια περίοδο όπου οι τράπεζες και οι χρηματιστηριακοί οργανισμοί στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ επιδίδονται στη μαζική και συνεχή εξαγωγή οικονομικού πλεονάσματος, δεν υπάρχει ούτε ένα επιχορηγούμενο ερευνητικό κέντρο στη Χιλή, την Αργεντινή, το Περού, την Κολομβία ή την Ουρουγουάη που να επιχειρεί να κατανοήσει και να εμβαθύνει στη θεωρία και πρακτική της ιμπεριαλιστικής εκμετάλλευσης. Αντί γι' αυτό, συναντούμε τη γλώσσα της υπεκφυγής, την κοινωνική επιστήμη του ευφημισμού: το πρόβλημα τίθεται ως «ισοζύγιο πληρωμών» ή ως «το πρόβλημα του χρέους». Οι θεσμικοί διανοούμενοι καταφεύγουν σε μια εξυπνακίστικη αφαίρεση του περιεχομένου εννοιών όπως χρέος, ταξική πολιτική ή, ακόμα περισσότερο, ταξική πάλη. Στη δική τους οπτική υπάρχουν μόνο «κράτη» χωρίς σάρκα και οστά, χωρίς τάξεις, που διαπραγματεύονται με άλλα «κράτη». Οι θεσμικοί διανοούμενοι δημιούργησαν τη μεταφυσική της πολιτικής. [...]

Αυτό που έχει καίρια σημασία για τους θεσμικούς διανοούμενους είναι η αναπαραγωγή των ινστιτούτων τους. Με τις ταξικές συγκρούσεις σε πορεία αυξανόμενης έντασης, είναι αναμενόμενο να τους ζητήσουν οι ξένοι χορηγοί τους ξεκάθαρες πολιτικές στάσεις και επιλογές: να μη διεξάγουν μελέτες για την κρατική τρομοκρατία, αλλά για την υποτιθέμενη τάση προς τη βία αυτών που κατοικούν στις τενεκεδουπόλεις, δηλαδή να παρέχουν στοιχεία χρήσιμα για να περιοριστεί ο λαϊκός ξεσηκωμός. Η ειρωνεία είναι ότι τα ίδια τα ξένα χρηματοδοτικά κέντρα είναι αυτά που μπορούν να υποχρεώσουν το διανοούμενο να μελετήσει ξανά τη σχέση μεταξύ κοινωνικών τάξεων και κράτους (αποτρέποντάς τον να εστιάσει στο «κράτος»), στο βαθμό που τα κέντρα αυτά ανησυχούν για το νέο κύμα ταξικών αγώνων.

Στη διάρκεια των στρατιωτικών δικτατοριών, τα ερευνητικά ινστιτούτα τήρησαν μια επαμφοτερίζουσα στάση: δημοσίευσαν μελέτες με αντικείμενο τις παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, τις ανισότητες στα εισοδήματα, τις πληρωμές του εξωτερικού χρέους, καθώς και το νεοφιλελεύθερο μοντέλο οικονομικής συσσώρευσης. Συγχρόνως, όμως, τα ινστιτούτα διατύπωσαν τις δικές τους συνταγές με όρους πολιτικών και κοινωνικών συμμαχιών (συμπεριλαμβάνοντας στους εταίρους του συνασπισμού και οικο-

νομικές και στρατιωτικές ελίτ των δυτικών καπιταλιστικών δημοκρατιών), που φαίνονταν να αποκλείουν τη δυνατότητα μιας οποιασδήποτε συνεπούς μεταρρύθμισης. Η διφορούμενη διαπραγμάτευση, από την πλευρά των διανοούμενων των ερευνητικών κέντρων, της κριτικής κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης, μαζί με τις πολιτικές συνταγές που πρόθυμα διατύπωναν αυτοί, έπαψαν να αποτελούν αντίφαση όταν επήλθε η μετάβαση στα εκλογικά καθεστώτα με πολιτική διακυβέρνηση. Σε ορισμένες χώρες, όπως στην Αργεντινή, τη Βραζιλία και τη Χιλή, οι θεσμικοί διανοούμενοι μετατράπηκαν σε σημαντικούς λειτουργούς των εκλογικών καθεστώτων με πολιτική διακυβέρνηση. Αυτά τα καθεστώτα, που διαμορφώθηκαν με βάση τις συμμαχίες τους με τις στρατιωτικές και οικονομικές ελίτ, προσαρμόστηκαν στις προϋπάρχουσες κοινωνικοοικονομικές δομές και ακολούθησαν πολιτικές παρόμοιες με αυτές των προκατόχων τους. Σε αυτή τη συγκυρία, οι θεσμικοί διανοούμενοι, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται εκείνοι που κατέλαβαν υψηλές θέσεις στο νέο καθεστώς, καθώς επίσης και οι συνάδελφοί τους που παρέμειναν στα κέντρα μελετών αλλά υπηρέτησαν το καθεστώς ως σύμβουλοι, άλλαξαν την ερευνητική τους ατζέντα, απομακρύνοντάς την από τις κριτικές μελέτες για τις ανισότητες, την εξάρτηση και την εξουσία και στρέφοντάς την προς τεχνοκρατικές και αναπτυξιακές κατευθύνσεις. Η κριτική τους πια δε στρεφόταν ενάντια στους συναδέλφους τους που εντάχθηκαν στο καθεστώς και στον κρατικό μηχανισμό, αλλά ενάντια στα συνδικάτα, στα κοινωνικά κινήματα, στα πολιτικά κόμματα και στην κοινωνία των πολιτών, που πιέζουν το καθεστώς να εκπληρώσει τις προεκλογικές του υποσχέσεις. Ο πιο κοινός και πολυχρησιμοποιημένος όρος που υιοθετούν οι θεσμικοί διανοούμενοι στα γραπτά τους ή σε ευκαιριακές πολιτικές δηλώσεις τους είναι ο «διπλός δαίμονας». Σύμφωνα με αυτή την ιδέα, το εκλογικό καθεστώς πολιτικής διακυβέρνησης απειλείται εξίσου από τους στρατιωτικούς της ακροδεξιάς και από τα «ριζοσπαστικά» ή «εξτρεμιστικά» κοινωνικά κινήματα. Οι θεσμικοί διανοούμενοι καταφεύγουν στη σκόπιμη σύγχυση των κοινωνικών κινήματων, που με τον αγώνα τους συνέβαλαν στη μετάβαση στα καθεστώτα πολιτικής διακυβέρνησης, με τις παραγκωνισμένες στρατιωτικές και παραστρατιωτικές ομάδες. Αυτό το παράδειγμα ανεντιμότητας είναι σύμπτωμα της προχωρημένης κατάστασης παρακμής που συνοδεύει τη μετατροπή των θεσμικών διανοούμενων σε κρατικούς λειτουργούς.

Ένα ηφαίστειο σε αναβρασμό

Με εντυπωσιακή συμμετοχή κόσμου, αλλά και θετικότατη ανταπόκριση, έγινε, στις 18 και 19 Μαΐου στην ΑΣΟΕΕ, το διήμερο με θέμα: «Λατινική Αμερική: Ένα ηφαίστειο σε αναβρασμό» που συνδιοργανώθηκε από τα «Σήματα Καπνού» και τις εφημερίδες «Αριστερά!» και «Εποχή».

Γύρω στα 200 άτομα κάθε μέρα παρακολούθησαν και συμμετείχαν στις συζητήσεις, την έκθεση φωτογραφίας και έντυπου υλικού από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, παρακολούθησαν το βίντεο με συγκλονιστικές εικόνες από την καθημερινότητα της ζωής και της αντίστασης αλλά και τη φρίκη των φυλακών, άκουσαν με συγκίνηση το μήνυμα από τη Χιλή που δημοσιεύουμε παρακάτω και έστειλαν το δικό τους μήνυμα αλληλεγγύης στους λαούς και τα κινήματα, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αγωνίζονται για την αξιοπρέπεια και τη ζωή.

Όσο για μας που συμμετείχαμε στη διοργάνωση του διημέρου, η όλη εμπειρία

μάς επιβεβαίωσε αυτό που υποψιαζόμασταν και προσπαθήσαμε εξ αρχής: να βρεθούμε και να συζητήσουμε με κόσμο που ενδιαφέρεται γι' αυτούς τους αγώνες, χωρίς στεγανά και προκαταλήψεις, χωρίς το προαπαιτούμενο της, ντε και καλά, πολιτικής συμφωνίας, αλλά με μοναδικό κριτήριο την κατανόηση και την ενίσχυση των κινήματων αντίστασης σ' αυτή την τόσο μακρινή αλλά και τόσο κοντινή ήπειρο. Απ' αυτή την άποψη, η πραγματοποίηση του διημέρου θα ήταν και από μόνη της ένα μεγάλο θετικό βήμα, αν λάβει κανείς υπόψη του το πόσο διαφορετικές πολιτικές απόψεις έχουν σε πολλά θέματα οι οργανωτές. Η πλούσια και σοβαρή συζήτηση που έγινε τη δεύτερη μέρα ήταν αναμφίβολα ένα επιπλέον πολύ θετικό στοιχείο και ανέδειξε το ενδιαφέρον που συγκεντρώνει η Λατινική Αμερική, τόσο ως χώρος που έχει μπει στο στόχαστρο των «δυνάμεων της αγοράς», αλλά και ως εργαστήριο απόψεων, ιδεών και αντιτάσεων που χρωματίζουν με το δικό τους τρόπο το σήμερα και προσπαθούν να επεξεργαστούν ένα αύριο διαφορετικό από τη νεοφιλελεύθερη βαρβαρότητα και τα ποικίλα -βορειοαμερικανικής έμπνευσης- σχέδια κατοχής.

Η.Τ.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες, σ' αυτή τη συνάντηση για τη Λατινική Αμερική, σας στέλνουμε ένα θερμό χαιρετισμό εκ μέρους της Επιτροπής Φίλων και Συγγενών για την Απελευθέρωση των Πολιτικών Κρατουμένων στη Χιλή.

Όπως γνωρίζετε, ο αγώνας μας για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων διεξάγεται σε μια πραγματικότητα αυταρχικών «δημοκρατιών», όπου προεδρεύουν κυβερνήσεις που αβίαστα υιοθετούν και υπερασπίζονται μέχρι εσχάτων τους θεσμούς, το οικονομικό μοντέλο και την ατιμωρησία που κληρονόμησαν από τις στρατιωτικές δικτατορίες.

Οι λαοί μας σήμερα ζουν σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας και υπερεκμετάλλευσης. Εκείνοι που ξεσηκώνονται ενάντια σ' αυτά τα ανδρείκελα, αντιμετωπίζουν τη φυλακή ή και το θάνατο. Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές που επιβάλλονται στις χώρες του Νότου από ισχυρές οικονομικές δυνάμεις, και κυρίως από τις ΗΠΑ, τον κυρίαρχο εκμεταλλευτή αυτής της γειτονιάς του κόσμου, μας στερούν τους φυσικούς μας πόρους, μας βυθίζουν σε μια όλο και μεγαλύτερη στρατιωτικοποίηση και απώλεια της κυριαρχίας των χωρών μας.

Τα γκρίζα σύννεφα του πολέμου και της πείνας συγκεντρώνονται πάνω από τη Λατινική Αμερική. Οι λατινοαμερικάνικες ένοπλες δυνάμεις συντονίζονται υπάκουα κάτω από τις εντολές των Βορειοαμερικάνων στρατιωτικών. Με τη συγκατάθεση των λατινοαμερικάνικων κυβερνήσεων και την πρόφαση του αγώνα ενάντια στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών, οι Βορειοαμερικάνοι στρατιωτικοί εγκαθιστούν στρατιωτικές βάσεις, καθοδηγούν τις ομάδες των παραστρατιωτικών και εξοπλίζουν με τα πιο σύγχρονα ραντάρ και όπλα τους τοπικούς στρατούς. Προετοιμάζεται, λοιπόν, ένα σκηνικό πολέμου που δεν έχει άλλο στόχο από τη δραστική καταστολή της λαϊκής δυσaráρεσκειας που δεν είναι δυνατόν παρά να ενταθεί τα επόμενα χρόνια με την επιβολή του Συμφώνου Ελεύθερου Εμπορίου.

Αυτές τις ώρες της αβεβαιότητας, όταν πάνω στις παλιές ήττες μόλις που αρχίζουν να οικοδομούνται νέες μορφές οργάνωσης και νέες οπτικές του κόσμου, η αλληλεγγύη ανάμεσα στους λαούς είναι ο στόχος μας και ο οδηγός μας. Αλληλεγγύη για να συντονίσουμε τους αγώνες μας, να υψώσουμε την καταγγελία μας, αλληλεγγύη σ' εκείνους που αγωνίζονται στην πρώτη γραμμή, όπως στην Κολομβία.

Γιατί, όπως είναι γραμμένο σ' έναν τοίχο του Σαντιάγο: «ΜΙΑ ΜΕΡΑ Η ΛΕΞΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΘΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΤΡΕΜΟΥΝ».

ΨΗΦΙΣΜΑ

Όσοι και όσες συμμετείχαμε στο διήμερο που διοργάνωσαν οι εφημερίδες ΑΡΙΣΤΕΡΑ! και ΕΠΟΧΗ και το περιοδικό ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ με θέμα «ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ: ΕΝΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΣΕ ΑΝΑΒΡΑΣΜΟ», αφού συζητήσαμε για την κρίσιμη οικονομική και κοινωνική κατάσταση των χωρών της Λατινικής Αμερικής και για τους πολύμορφους κοινωνικούς αγώνες και τις αντιστάσεις που αναπτύσσονται σ' αυτές, συμφωνήσαμε με το ψήφισμα αυτό:

Να ενώσουμε τη φωνή μας με τα κινήματα των χωρών της Λατινικής Αμερικής και να απαιτήσουμε:

1. Την απελευθέρωση των χιλιάδων αγωνιστών-πολιτικών κρατουμένων στις χώρες της Λατινικής Αμερικής
2. Την παραδειγματική τιμωρία ΤΗΡΑ όλων όσων ευθύνονται για το βασανισμό, την κράτηση, την εξαφάνιση-δολοφονία δεκάδων χιλιάδων αγωνιστών στη διάρκεια των στρατιωτικών δικτατοριών, αλλά και του μετέπειτα «κοινοβουλευτισμού».

19 Μαΐου 2001 - Αθήνα, Ελλάδα

Μια συνάντηση με τον

Μετανάστες, ιθαγενείς, αποκλεισμένοι, εξεγερμένοι, παρανομία, καταπίεση, υποκρισία, ψέματα, σύνορα κλειστά, μητέρα γη, Τσιάπας, ελπίδα, συναυλίες-διαμαρτυρία, ροκ, λάτιν, ρέγκε, έθνικ, χιπ-χοπ... πήραν το τρένο και περιπλανήθηκαν σε Ευρώπη, Αφρική και Λατινική Αμερική, σε πόλεις, πανεπιστήμια, χωριά, ινδιάνικες κοινότητες, συγκινώντας και δημιουργώντας έναν πολύχρωμο μουσικό κόσμο αλληλεγγύης για πολλούς από τους κατατρεγμένους αυτού του κόσμου.

Λίγο πριν αρχίσει η συναυλία του Μανού Τσάο στην Αθήνα, βρεθήκαμε και μοιραστήκαμε μερικές από τις σκέψεις μας.

Να συζητήσουμε λίγο για τα κινήματα στη Λατινική Αμερική...

Είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα, υπάρχουν πολλά που μπορούν να ειπωθούν... Τα εναλλακτικά κινήματα στη Λατινική Αμερική είναι τόσα... πολλές οι χώρες, πολλά κινήματα...

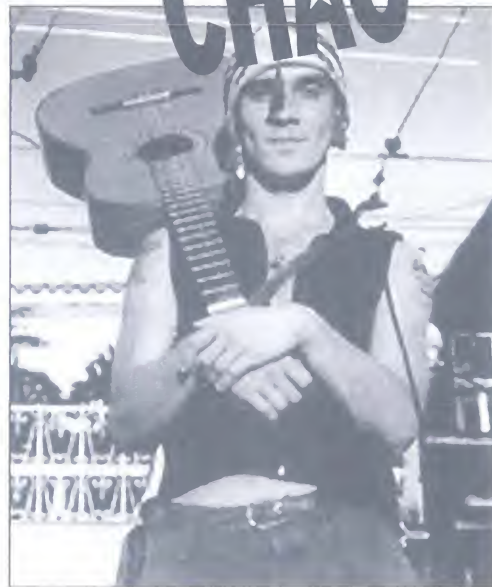
Ας μιλήσουμε πιο συγκεκριμένα, για το κίνημα των Ζαπατίστας που το γνώρισες και από κοντά...

Η Τσιάπας είναι μια ξεχωριστή περίπτωση. Ήμασταν εκεί το Δεκέμβρη. Πήγαμε στις κοινότητες Πολχό, Λα Ρεαλιδάδ, στο Σαν Κριστόμπαλ, βρεθήκαμε με τη διοίκηση του EZLN. Ο χρόνος που πέρασε ήταν πολύ δύσκολος γι' αυτούς, τώρα είναι λίγο καλύτερα. Ο πρόεδρος είπε ότι θα έκανε κάτι, αλλά σίγουρα δεν το εννοεί... Όπως ξέρετε, πήγαν να διαπραγματευτούνε στην Πόλη του Μεξικού, τώρα όμως η κατάσταση είναι στάσιμη, το χειρότερο που μπορεί να συμβεί δηλαδή, γιατί ο χρόνος που περνάει είναι πάντα υπέρ του στρατού. Νομίζω ότι η κατάσταση είναι πολύπλοκη. Το μήνυμα που μας δώσανε εκεί είναι πολύ σημαντικό: να μιλάμε για την Τσιάπας έξω από την Τσιάπας, έξω από το Μεξικό. Είναι σημαντικό αυτό που μπορούν να πουν και να κάνουν άνθρωποι όπως εμείς ή εσείς ή χιλιάδες άλλοι σε όλα τα μέρη. Αυτός ο αγώνας είναι πολύτιμος γι' αυτούς. Μας είπαν πολύ καθαρά ότι στην πραγματικότητα το μοναδικό όπλο που έχουν ενάντια στην κυβέρνηση είναι να διεθνοποιηθεί ο αγώνας αυτός. Η μεξικανική κυβέρνηση δεν θέλει να συζητιέται το θέμα διεθνώς για να εισβάλει και να τελειώνει με αυτό.

Έκανες μια μεγάλη περιοδεία στη Λατινική Αμερική και έδωσες συναυλίες έξω από τις μεγάλες πόλεις, σε επαρχίες, σε μικρά χωριά. Πώς ήταν αυτή η εμπειρία, αυτή η συμβίωση με λαούς που έχουν για τη μουσική μια ιδιαίτερη θέση στη ζωή τους;

Θα έλεγα αξέχαστη. Σε όλα τα μέρη που πήγαμε ήταν απίστευτα. Υπήρξε μια φοβερή ένωση. Παιζαμε σε κοινότητες ιθαγενών από δω κι από κει, στο Εκουαδόρ, στη Βολιβία, στην Κολομβία. Θυμάμαι σε ένα χωριό στο Εκουαδόρ, πήγαμε σε μια κοινότητα ιθαγενών στα 4.000 μέτρα υψόμετρο, μετά από δυο συναυλίες και χωρίς να έχουμε κοιμηθεί όλη τη νύχτα. Φτάσαμε στο χωριουδάκι και μας υποδέχτηκε η ορχήστρα του χωριού: σαξόφωνο, ένα ακορντεόν και δυο παιδιά με μικρά ντέφια, έπαιζαν ένα τραγούδι που είχαν φτιάξει για μας και χόρευαν όλοι. Μετά πήραμε εμείς τα όργανα και αρχίσαμε να παίζουμε και, είναι πολύ σημαντικό αυτό, ο χορός δεν διακόπηκε, ο κόσμος το δέχτηκε πολύ καλά, ήταν σα να 'μαστε και εμείς η ορχήστρα του χωριού... ήταν πολύ όμορφα. Γιατί γι' αυτό πρόκειται, να μπορείς να προσαρμόζεσαι σε κάθε μέρος που πας. Και νομίζω ότι σε αυτό είμαστε «σπεσιαλίστες»! Από την άλλη, οι επίσημες συναυλίες ήταν μόνο η δικαιολογία για να έχουμε πολλές ελεύθερες μέρες. Κάθε μέρα μας καλούσαν να παίξουμε σε χίλιες διαφορετικές εκδηλώσεις, σε πανεπιστήμια υπό κατάληψη για παράδειγμα... Υπάρχουν πολλά προβλήματα στα πανεπιστήμια τώρα. Η εκπαίδευση στη Λατινική Αμερική κάθε μέρα γίνεται πιο ακριβή, προσπαθούν να δημιουργήσουν μια ελιτίστικη εκπαίδευση. Αυτή είναι η κατάσταση στην Ουρουγουάη, στο Μεξικό, στην Κολομβία, στη Βολιβία, σε όλα τα μέρη... προσπαθούν, λοιπόν, να το κάνουν, έτσι ώστε μόνο ελάχιστοι να μπο-

MANU CHAO

ρούν να μπαίνουν στα πανεπιστήμια, μόνο οι πλούσιοι.

Πώς υποδέχονται οι άνθρωποι σε αυτά τα μακρινά μέρη τα τραγούδια σου, τα οποία πολλές φορές μιλάνε για αυτούς τους ίδιους;

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι οι ιθαγενείς ποτέ δεν έχουν ακούσει ούτε ένα δίσκο μου, ούτε να το ονειρευτούμε αυτό, εκτός από την Τσιάπας όπου υπάρχει κάποια σχέση εδώ και καιρό. Φτάνεις σε μια κοινότητα ιθαγενών στο Εκουαδόρ και κανείς δεν ξέρει ποιος είναι ο Μανού Τσάο ούτε οι Μάνο Νέγρα... Αυτό που γίνεται, λοιπόν, είναι μια συνάντηση, μια συνάντηση της στιγμής όπου συσχετίζονται οι στίχοι εκείνη την ώρα... δεν είναι κόσμος που έχει ακούσει πιο πριν ένα δίσκο, αυτός ο κόσμος δεν μπορεί να πληρώσει ένα δίσκο, είναι σε άλλη φάση. Για μουσική έχουν τα παραδοσιακά τους τραγούδια κι αν όχι, αυτό που τους φτάνει από το ραδιόφωνο.

Και κάτι τελευταίο. Αναρωτιόμαστε αν ήξερες ότι η είσοδος για αυτή τη συναυλία σας στην Αθήνα είναι τόσο ακριβή. Υπάρχουν πολλοί που θα ήθελαν να έρθουν και δεν μπόρεσαν λόγω του εισιτηρίου. Ξέρουμε ότι σε άλλα μέρη η είσοδος στις συναυλίες σου είναι ή ελεύθερη ή πολύ φθηνή.

Βέβαια, στη Λατινική Αμερική έχουμε άλλη πολιτική. Είναι ξεκάθαρο για αυτούς που μας προωθούν ότι το εισιτήριο δεν μπορεί να κοστίζει πάνω από τρία δολάρια. Εδώ ειλικρινά ήταν δικό μας σφάλμα, δεν είχαμε σκεφθεί ότι μπορεί να είναι τόσο ακριβό...

Ούτε κι εμείς...

Ζητάμε χίλια συγγνώμη, ήταν ένα λάθος και την ευθύνη την αναλαμβάνουμε εμείς. Δε δείξαμε αρκετή προσοχή...

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Αυτόνομος εξεγερμένος δήμος
Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν

17 Μάη του 2001

Τσιάπας, Μεξικό

Στο λαό του Μεξικού

Στους λαούς του κόσμου

Αδερφοί και αδερφές:

Σήμερα υψώνουμε ξανά τη φωνή μας από την αυτόνομη περιοχή του Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν για να καταγγείλουμε στον κόσμο την ανάπτυξη καινούριων στρατιωτικών επιχειρήσεων στις εξεγερμένες κοινότητές μας.

1. Από τις 13 του Μάη άρχισε να ενισχύεται η δύναμη του στρατοπέδου του ομοσπονδιακού στρατού στην κοινότητα της Σινταλάπα.
  2. Από αυτή την ημερομηνία εντάθηκαν οι παρενοχλήσεις, καθώς και η καταγραφή των ανθρώπων και των οχημάτων που περνούν από το φυλάκιο του στρατοπέδου σ' αυτή την κοινότητα (φυλάκιο που ποτέ δεν αποσύρθηκε, παρά τις περί αντιθέτου δηλώσεις της κακής κυβέρνησης).
  3. Στις 14 Μάη άρχισαν περιπολίες στους δρόμους και τα αγροτικά μονοπάτια στις κοινότητες Παραϊσο, Σαν Χακίντο Λακάνχα, Όχο δε Άγουα Τσοτσίλ, Νουέβο Μαρiscάλ, Νουέβο Τίλα, Βιέχο Βελάσκο Σουάρες και Σινταλάπα.
  4. Αυτές οι περιπολίες, από 40 έως 60 στρατιώτες του ομοσπονδιακού στρατού, διεισδύουν σε δρόμους, χωράφια, βοσκοτόπια και στα βουνά των κοινοτήτων.
  5. Στους δρόμους οι ομοσπονδιακοί στρατιώτες στήνουν ενέδρες, παρενοχλώντας του ιθαγενείς αγρότες που πάνε και έρχονται από τις δουλειές τους. Οι στρατιώτες ξεπηδάνε μέσα από το δάσος και ρωτάνε τους χωρικούς για ναρκέμπορους ή ληστές, για να καταλήξουν ρωτώντας για ζαπατίστας και αντάρτες στην περιοχή.
- Γι' αυτό οι άντρες, οι γυναίκες, τα παιδιά και οι γέροι αυτών των κοινοτήτων, αλλά και όλων των κοινοτήτων του Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν απαιτούμε από την κακή κυβέρνηση να σταματήσει αμέσως αυτές τις επιχειρήσεις, να αποσύρει το ομοσπονδιακό φυλάκιο από τη Σινταλάπα, να αφήσει τις ιθαγενικές κοινότητες να ζήσουν και να δουλέψουν και να πάψει να μας συμπεριφέρεται σαν εγκληματίες, ναρκέμπορους και ληστές, που είναι εκείνοι τους οποίους καλύπτει στην πραγματικότητα ο ομοσπονδιακός στρατός σ' αυτή την αυτόνομη εξεγερμένη περιοχή.

Αυτόνομο Συμβούλιο
και Εξεγερμένες Κοινότητες
του δήμου Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν

Ένα Σχολείο

Ακόμα και οι πιο αισιόδοξοι απ' αυτούς που ξεκινούσαν το Νοέμβρη την καμπάνια «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας» δεν θα μπορούσαν να φανταστούν ότι η ανταπόκριση θα ήταν τέτοια, ώστε οχτώ μήνες μετά όχι μόνο θα είχε συγκεντρωθεί ένα αρκετά υπολογίσιμο μέρος του χρηματικού ποσού που απαιτείται για την κατασκευή του Κέντρου Επιμόρφωσης Δασκάλων - Πολιτιστικών Λειτουργιών, αλλά και τα μηνύματα που θα έρχονταν από ανθρώπους από διάφορες γωνιές της Ελλάδας θα ήταν τέτοια που θα τροφοδοτούσαν και θα δυνάμωναν την προσπάθεια αυτή, θα μας ζωογονούσαν και θα ισχυροποιούσαν τη θέλησή μας για την επίτευξη αυτού του στόχου, θα μετρίαζαν την κούραση και θα εξουδετέρωναν τις μικροαπογοητεύσεις που πάντα ενεδρεύουν σε κάθε τέτοια προσπάθεια.

Ήδη, και ενώ η προσπάθεια για τη συγκέντρωση χρημάτων συνεχίζεται με εκδηλώσεις και απευθύνσεις σε οποιοι@νηδηποτε.μπορει.να.βοηθησει, έχει αρχίσει και η συγκρότηση των πρώτων ομάδων εθελοντών που θα πάνε στο Μεξικό για να συμμετάσχουν στην κατασκευή του έργου στο δήμο Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν. Με κάθε τρόπο (e-mail, φαξ, τηλέφωνα, ταχυδρομείο) μας έρχονται μηνύματα από ανθρώπους από κάθε μεριά της Ελλάδας που θέλουν να δηλώσουν συμμετοχή στις Ομάδες Αλληλεγγύης, που θέλουν να στηρίξουν και με την προσωπική τους παρουσία αυτή την προσπάθεια, που θέλουν με πολύ απλό και σεμνό, αλλά και βαθιά συνειδητοποιημένο τρόπο, να δηλώσουν παρόντες στον κόσμο που δημιουργεί η αλληλεγγύη των λαών και των ανθρώπων που αγωνίζονται.

Τέτοια μηνύματα πήραμε και στη Θεσσαλονίκη από τους Deus Ex

Αποστολές Ομάδων Αλληλεγγύης στον αυτόνομο εξεγερμένο δήμο Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν

Η συλλογή των απαραίτητων χρημάτων για την οικοδόμηση του Κέντρου Επιμόρφωσης Δασκάλων, καθώς και η πολιτική ενημέρωση για την κατάσταση που επικρατεί στην Τσιάπας συνιστούν την πρώτη φάση της καμπάνιας.

Το επόμενο στάδιο θα είναι η υλοποίηση του σχεδίου.

Το κύριο πολιτικό σύνθημα αυτής της καμπάνιας είναι η **ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ**, και κυρίως η **ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ**. Πλέον, γνωρίζοντας τη συγκεκριμένη κοινότητα όπου θα χτιστεί το Κέντρο -στο δήμο Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν-, καθώς και το χρόνο όπου θα αρχίσουν οι εργασίες -Νοέμβρης του 2001-, ξεκινά η προσπάθεια οργάνωσης ομάδων αλληλεγγύης που θα ταξιδέψουν στην Τσιάπας για τις ανάγκες του έργου.

Σε ένα πρώτο στάδιο, εκτιμήθηκε ότι οι εργασίες θα διαρκέσουν τουλάχιστον ένα έτος. Προτείνονται ομάδες εργασίας αποτελούμενες από 8-12 άτομα, με διάρκεια παραμονής τους 20 ημέρες. Σε κάθε ομάδα κρίνεται απαραίτητη η παρουσία τουλάχιστον ενός μηχανικού γνώστη της

για την Τσιάπας

Machina και τους Earthbound, από τις Τρύπες και τα Ξύλινα Σπαθιά, από τη συγκινητική στάση των παιδιών που έστηναν τα ηχητικά, από τον κόσμο που συμμετείχε στη συναυλία. Μηνύματα που κατάφεραν το Σάββατο 26 Μαΐου να απαλύνουν την απογοήτευση της αναβολής της συναυλίας λόγω βροχής και να μας δώσουν τη δύναμη να την πραγματοποιήσουμε, τελικά, τη Δευτέρα 28 Μαΐου. Τέτοια μηνύματα πήραμε και στις Σέρρες την Τετάρτη 30 Μαΐου στη συναυλία που έγινε εκεί. Αντίστοιχα και στην Καλαμάτα, στις 21 Ιουνίου, στην εκδήλωση που έγινε στην κεντρική πλατεία της πόλης. Μηνύματα που δείχνουν πως υπάρχουν άνθρωποι -και μάλιστα αρκετοί- που αντιπαραβάλλουν το όπλο της έμπρακτης αλληλεγγύης απέναντι στις στρατιωτικές και παραστρατιωτικές παρενοχλήσεις που υφίστανται για μια ακόμα φορά οι ζαπατίστικες κοινότητες -ανάμεσά τους και αυτές που συγκροτούν τον αυτόνομο εξεγερμένο δήμο Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν. Άνθρωποι που αντιλαμβάνονται πως η δημιουργία του «Σχολείου για την Τσιάπας» είναι μια κίνηση συμβολική μεν, βαθιά πολιτική δε, είναι μια κίνηση αντίστασης, ελπίδας και ανθρωπιάς ταυτοχρόνως.

Συνεχίζουμε... Με την προετοιμασία των Ομάδων Αλληλεγγύης... Με την προσπάθεια συλλογής και του υπόλοιπου ποσού... Με την πολιτική ενημέρωση για την κατάσταση στις ζαπατίστικες κοινότητες... Με την επίγνωση ότι: «Δεν θέλουμε να αλλάξουμε τον κόσμο... Θέλουμε να τον ξαναφτιάξουμε από την αρχή!»

H.T.

για την υλοποίηση του σχεδίου «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας»

συγκεκριμένης μελέτης, ενός έμπειρου στον τομέα των οικοδομών, ενός ισπανόφωνου και ενός μέλους της επιτροπής ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΣΙΑΠΑΣ. Από την άλλη, είναι απολύτως βέβαιο ότι οποιοσδήποτε θα μπορούσε να προσφέρει οτιδήποτε. Το κίνητρο είναι η Αλληλεγγύη, η κατασκευή ενός έργου τόσο δύσκολου στο να το οικοδομήσουν οι εξεγερμένοι ιθαγενείς από μόνοι τους, αλλά τόσο εφικτού με τη δική μας συνεργασία και την έμπρακτη αλληλεγγύη μας. Επίσης, η εμπειρία που θα αποκτηθεί, ατομικά και συλλογικά, από την προσπάθεια αποπεράτωσης του έργου, η εμπειρία που θα αποκτηθεί από την παραμονή μας στις εξεγερμένες κοινότητες της Τσιάπας είναι πολύ ισχυρό κίνητρο και θα μας δώσει μίαν άλλη, από πιο κοντά, αντίληψη της κατάστασης.

Απευθυνόμαστε σε οποιοι@νδηποτε.ενδιαφερεται.για.να.συμμετασχει.σε.καποια.απο.τις.ομαδες.εργασιας.που.θα.αποσταλουν.στην.Τσιαπας.

Για πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στα τηλέφωνα: (01) 7522248 (Ευγενία Μιχαλοπούλου) και (01) 3812373 (Νίκος Κοκκάλας ή Νίκος Καρακώστας), καθώς και στο e-mail: escuelapara@yahoo.com

«ΕΝΑΣ ΕΝΑΓΚΑΛΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΤΗ ΕΔΩ ΤΗ ΜΕΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ»

Subcomandante Marcos

Μαζί με άλλα συγκροτήματα, (Τρύπες, Ξύλινα Σπαθιά, Active Member, Βαβυλώνα, Διάφανα Κρίνα) συμμετείχαμε στην καμπάνια «Ένα σχολείο για την Τσιάπας», με σκοπό τη συγκέντρωση πόρων για το χτίσιμο Κέντρου Επιμόρφωσης Δασκάλων στις ζαπατίστικες κοινότητες του Μεξικού. Στα πλαίσια της καμπάνιας αυτής, έγιναν δύο συναυλίες, στην Πετρούπολη και τη Θεσσαλονίκη, όπως και πολλές εκδηλώσεις σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας.

Ξέρουμε ότι η κίνησή μας έχει συμβολικό χαρακτήρα και στόχο την αλληλεγγύη σε μία μακρινή, αλλά και ταυτόχρονα πολύ κοντινή μας υπόθεση: την εξέγερση των ανταρτών Ζαπατίστας, που από το Μεξικό στέλνει τα μηνύματα της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και της αντίστασης στο παγκοσμιοποιημένο-ομογενοποιημένο πολιτισμό των μεταλλαγμένων-κλωνοποιημένων προϊόντων και ιδεών. Στην εποχή της κυριαρχίας του τρόμου του κέρδους, της ακόρεστης συσσώρευσης του παγκόσμιου πλούτου στα χέρια ελάχιστων και των ανθρωποσφαγών που σχεδιάζονται από τα «think tank» της νέας τάξης πραγμάτων, πιστεύουμε ότι η συμμετοχή μας σε μία συναυλία αλληλεγγύης προς τους ανθρώπους που αντιστέκονται με όπλο την καρδιά τους είναι το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε.

Η μουσική ήταν και παραμένει ένα μέσο αυτογνωσίας και αδελφοποίησης των ανθρώπων, ένα όπλο ενάντια στην κοινωνία της αποξένωσης και του διαχωρισμού. Οι προσπάθειες των μηχανισμών παραγωγής κέρδους να αλλοιώσουν αυτό το γεγονός και να μετατρέψουν τη μουσική σε ανούσιο καταναλώσιμο προϊόν -επιβάλλοντας τον ευτελισμό στη θέση της δημιουργίας- δεν θα έχουν αποτέλεσμα όσο τα τραγούδια όλου του κόσμου ενώνονται σε ένα τραγούδι ελευθερίας.

Τα συγκροτήματα
Deus Ex Machina
The Earthbound

Μ Ο Λ Ι Σ   Κ Υ Κ Λ Ο Φ Ο Ρ Η Σ Ε

BACARDI

Μια περίπτωση διεθνούς πειρατείας

Μια ιστορία με μαφιόζους, πράκτορες, τρομοκράτες, άφθονο χρήμα,
αλλά χωρίς αίσιο τέλος...

Παγκόσμια εκστρατεία μπούκοτς του Bacardi

Αθήνα, Ιούνιος 2001

Εκδόσεις
Σήματα Καπνού

Τιμή τεύχους: 500 δρχ.